

Nicolae Bălcescu
File de monografie

Bibliotecar: Banu Constantina

CUPRINS

	Pagina
I. CADRUL FIZICO-GEOGRAFIC	
- Așezare.....	1
- Relief.....	2
- Geologie și rocă-mamă.....	3
- Climă.....	3
- Hidrologie.....	4
- Flora și fauna.....	4
- Soluri și cultură.....	6
II. CADRUL ISTORIC	
- Denumirea comunei.....	7
- Istoricul moșiei Bălcești.....	8
- Bălceștii în timpul revoluției de la 1848.....	14
- Reforma agrară din 1864.....	16
- Evoluția demografică.....	17
- Primul război mondial.....	19
- Cel de-al doilea război mondial.....	21
- Note.....	24
III. VIATA CULTURAL-EDUCATIVĂ	
- Școala.....	28
- Grădinița școlară.....	35
- Căminul cultural.....	36
- Biblioteca comunală.....	37
- Muzeul memorial „Nicolae Bălcescu”.....	38
- Biserica.....	40
- Sănătate.....	49
- Note.....	50
IV. DEMOGRAFIA	51
V. AȘEZĂRI, GOSPODĂRIE, OCUPAȚII	
- Așezări și arhitectură.....	53
- Gospodăria din satele comunei „Nicolae Bălcescu”.....	54
- Locuința.....	55
- Ocupațiile locuitorilor din comuna „Nicolae Bălcescu”.....	56
VI. FOLCLOR	
- Tradiții folclorice.....	58
- Nunta.....	58
- Jocuri și cântecul popular.....	60
VII. PORTUL POPULAR	62
- Anexa 1.....	64
- Anexa 2.....	82
- Harta județului.....	87
- Harta comunei.....	88
- Bibliografie.....	89

Introducere

Lucrarea de față își propune să prezinte monografia comunei Nicolae Bălcescu, din județul Vâlcea.

Pentru o prezentare cât mai cuprinzătoare, ne-am propus structurarea lucrării pe următoarele capitole:

Capitolul 1- Cadrul fizico-geografic care tratează aspectele esențiale din punct de vedere geografic ale acestei zone, încercând o corelare dintre influența elementului natural asupra celui uman de-a lungul perioadei studiate.

Capitolul 2- Cadrul istoric ocupă un spațiu mai amplu, dată fiind perioada mare de timp cercetată, cât și fostele unități administrativ-teritoriale care compun actuala comună (Stoiceni, Bălcești, Corbi).

De asemenea, facem o analiză detaliată a evoluției istorice cu respectarea succesiunii epocilor cunoscute, accentuând elementele specifice acestei zone din bazinul Topologului. Ne-a preocupat să aducem în fața celor interesați aspecte din trecutul mai îndepărtat, în special perioada feudală, unde informațiile sunt mai puține, tratată pe baza documentelor aflate în Arhivele Statului din București, în fondul "Mănăstirea Horezu", pachetul XXIV.

Pentru epoca modernă documentele sunt mai sărace din cauză că materialele despre această zonă se aflau în Arhivele Statului din Pitești, distruse fiind într-un incendiu, pierzându-se astfel bogate materiale pentru perioada 1840-1921. Dar la Arhivele Statului din Râmnicu-Vâlcea există documente ale Primăriei și Parohiei Corbi, ale Primăriei Stoiceni, fără a acoperi perioada sus-menționată. De asemenea, am avut la dispoziție o copie a unor procese verbale de la împroprietărirea din 1864, un Dicționar geografic al județului Argeș și Mitricele bisericești aflate la Rm-Vâlcea.

Pentru epoca contemporană am folosit documente aflate în Arhivele Statului Rm-Vâlcea și Arhiva comunei Nicolae Bălcescu.

Documentele susmenționate nu au relevat modul de împroprietărire al locuitorilor acestei comune în 1921. Ea a fost făcută, dar nu există documente din care să reiasă câte și care familii au primit pământ, cât și unde. De asemenea, incert este numărul celor căzuți în războiul de independență și în cele două războaie mondiale.

Capitolul 3 -Cadrul socio-demografic tratează evoluția populației de-a lungul timpului, având la bază documente ale vremii (catagrafii, anuare bisericești, recensăminte), aflate în arhivele Statului din Pitești, Rm. Vâlcea, cât și în Arhivele comunei Nicolae Bălcescu,

Bineînțeles că acest subiect este tratat sub toate aspectele sale caracteristice, un loc important acordându-i-se și familiei, nucleul care a conservat de-a lungul istoriei comunitatea umană din această zonă.

Capitolul 4 - Cadrul economic este parte importantă a acestei lucrări, în ea oglindindu-se, de fapt, istoria zilnică a acestor meleaguri, munca generațiilor trecute și prezente. Pentru o elaborare cât mai corectă am studiat atent documentele existente la nivel central și local, cât și mărturiile celor mai vârstnici locuitori ai comunei care sa-u născut și trăiesc aici, amintirile lor fiind o arhivă vie a acestui ținut.

Capitolul 5 - "Cadrul spiritual" este o componentă importantă fără de care nici o lucrare științifică de acest gen nu ar avea amprenta seriozității și corectitudinii istorice. Este un domeniu foarte vast și foarte interesant care a necesitat o muncă deosebită în strângerea și ordonarea materialului. Acesta a fost selectat prin studierea anuarelor bisericești, a mitricelor, a recensămintelor școlare, a cataloagelor și a registrelor matricole, a documentelor ce atestă înființarea unei școli, cămin cultural sau bibliotecă.

De un real folos ne-au fost informațiile furnizate de preoții din parohia comunei, cât și o lucrare manuscris a preotului Marin Mihalcea, pusă la dispoziție de urmașii acestuia.

Numeroase informații am cules din teren de la diverse persoane, în legătură cu tradițiile locale, obiceiuri, creații folclorice, folosind și amintirile proprii despre modul cum oamenii acestor locuri se comportau în momente cruciale ale existenței lor.

Capitolul 6 - Concluzii și aspecte metodice, folosește date furnizate de Primăria comunei, iar despre Muzeul Memorial am folosit o parte din ghidajul pus la dispoziția vizitatorilor, cât și documentele din arhiva acestei instituții. De asemenea acest capitol tratează aspectele metodice ale acestei lucrări, modul cum va fi folosită la orele de curs, atât în cadrul istoriei generale, cât și în cadrul cursului opțional pe care intenționăm să-l desfășurăm în anul școlar 2000-2001.

În final doresc să aduc sincere mulțumiri tuturor acelora care m-au sprijinit în procurarea materialului istoric, șefii de instituții sau persoane particulare care doreau ca această localitate să beneficieze de o monografie întregită care să adune la un loc istoria celor trei foste unități administrative.

De asemenea, adresez mulțumiri îndrumătorului științific al lucrării, domnului profesor doctor Tudor Teoteoi, care, cu răbdare și rigurozitate științifică, a îndrumat viitorul acestei lucrări până la forma ei finală și definitivă.

Cadrul fizico-geografic

1.1 Poziția și localizarea geografică

Poziția geografică reprezintă un raport între elementele arealului studiat și cele din afara lui. Aceasta înseamnă nu numai fixarea locului ocupat de teritoriul respectiv, ci mai ales determinarea și precizarea complexă, fizico-economică și geografică a relațiilor dintre acestea și elementele interne și externe.

Fiecare așezare în parte comportă alături de condițiile istorice și politice o serie de trăsături specifice ale teritoriului și economiei.

Comuna Nicolae Bălcescu se află situată de-a lungul Văii Topologului, cuprinsă între paralele de $44^{\circ} 56' 30''$ și $45^{\circ} 01' 28''$ latitudine nordică și meridianele de $24^{\circ} 19' 23''$ și $24^{\circ} 30' 46''$ longitudine estică, (în partea central-estică a județului, v. harta nr. 1).

Poziția matematică a acestei comune are o importanță deosebită pentru că, în funcție de ea, se pot explica o serie de fenomene meteorologice în special variația cantității de radiație solară în timpul unui an, în raport cu unghiul de incidență a razelor solare¹.

Din punct de vedere al așezării fizico-geografice, comuna Nicolae Bălcescu este situată în N.V. Platformei Cotmeana, o importantă unitate geomorfologică a țării, situată între Olt și Topolog în partea de vest și Argeș în partea de est.

Pe teritoriul comunei se deosebesc două unități geomorfologice distincte și anume: lunca Topologului și dealurile limitrofe. Lunca Topologului are o lățime mai mică în amonte și se lărgeste treptat spre aval, fără a trece de 2,5 km. Lunca este mult mai îngustă în partea stângă și mai largă pe dreapta Topologului. Trecherile dintre luncă și dealuri se fac prin versanți, care sunt în mare parte împădurite. Aceste dealuri sunt fragmentate de numeroși torenți ce cad latitudinal în valea Topologului, având aspect de interfluvii.²

Cele mai importante dealuri sunt: dealul Băneștilor, dealul Trupinii, dealul Surlor, dealul Ungureanului, dealul Boului, dealul Bălceștilor, Olărești, Schitu, Voiculești, între care se află văi.

În cadrul localizării vetrelor de sat se observă așezarea lor pe:

- pod de terasă: Șerbăneasa, Corbii din Vale, Dosul Râului, Pleșoiu;
- pod de deal: Bănești, Măzăraru, Popești, Tufani;
- fund de vale: Valea Viei, Valea Gâltofani, Valea Bălcească.

Comuna se găsește la 25 km față de reședința județului, municipiul Rm-Vâlcea.

¹ Badea L. Rusănescu Constanța, *Județul Vâlcea*, București, Ed. Academiei, R.S.R., 1970, p. 98

² Cotet P. *Geomorfologia României* București Ed. Tehnică 1973 p. 218

Distanța relativ mică se explică prin poziția sa central estică în cadrul județului Vâlcea. Satele componente se află la distanțe cuprinse între 2-12 km față de centrul comunei, legătura dintre ele făcându-se prin intermediul drumului județean modernizat Cocoru-Milcoiu pe o lungime de 13 km, sau a drumurilor nemodernizate aflate pe văile torențiale afluenți Topologului.

În limitele actualei împărțiri administrativ-teritoriale a țării, comuna Nicolae Bălcescu are o suprafață de 7733 km², reprezentând 1,36% din suprafața județului Vâlcea, pe care locuia la 7 ianuarie 1992 o populație de 10987 locuitori³.

Teritoriul actual al comunei cuprinde 18 sate: Rotărăști, Bănești, Corbii din Vale, Dosul Râului, Ginerica, Gâltofani, Linia Hanului, Măzăraru, Mângureni, Pleșoiu, Popești, Predești, Schitu, Șerbăneasa, Tufani, Valea Bălcească, Valea Viei, Bunești. Acestea și-au păstrat de-a lungul vremii denumirile, cu excepția satului Tufani, care anterior anului 1966, se numea Socariciu. Există pe lângă aceste sate și o serie de cătune (Voiculești, Naniești, Comanca, Trucmei), (vezi harta nr. 2).

Comuna are următorii vecini:

- la N.- com. Budești (Vâlcea);
- la S.- Stoilești și Dănicei (Vâlcea);
- la S-E.- com. Cuca (Argeș);
- la V.-com. Galicea (Vâlcea);
- la E.- com. Milcoiu (Vâlcea) și com. Morărești (Argeș) (vezi harta nr. 3).

1.2. Geologia

Din punct de vedere geologic, teritoriul luat în studiu a apărut și dezvoltat în legătură organică cu celelalte unități spațiale ale acesteia și ale țării. Cercetările și studiile au fost făcute în scopul abordării unor aspecte referitoare la alcătuirea geologică, rețeaua hidrografică, relief, climă, faună, soluri etc.

Observații și referiri se găsesc în lucrările unor geologi care s-au ocupat de studiul Subcarpaților sau al Câmpiei Române⁴. Geologia teritoriului studiat este strâns legată de geologia întregii depresiuni getice, care constituie o unitate structurală de vorland formată prin scufundarea fundamentului carpatic și balcanic la începutul senonianului (N.Oncescu, 1957).

³ Arhiva Primăriei N. Bălcescu, *Recensământul populației*, dosar nr. 89, p. 11.

⁴ Popovăț Angela, *Raport Camelia Privire generală asupra solurilor dintre Olt și Vedea-Topolog*, Cam. Acad R P R 1959 nr 1

1.3. Relieful

Teritoriul comunei Nicolae Bălcescu a intrat în etapa evoluției descendente în pleistocenul mediu, suprafața inițială de acumulare fiind supusă factorilor modificatori externi.

Dintre toți acești factori, apele curgătoare au acționat cu mai multă energie, așa încât, în urma acțiunii lor, relieful actual cuprinde altitudini ce depășesc 240 m. Cea mai mare parte din suprafața comunei este cuprinsă între 260-535 m.

Altitudinile cele mai mici corespund văii Topologului, iar cele mai mari dealurilor care o însoțesc având direcția NV-SV. Densitatea fragmentării reliefului este strâns legată de alcătuirea geologică, de natura litologică și gradul de acoperire în vegetație. Importanța practică a acestui proces constă în faptul proiectării și executării lucrărilor de organizare a teritoriului. Pe teritoriul comunei densitatea fragmentării reliefului este un proces activ, fiind determinat de evoluția rețelei hidrografice și de procesele declanșoare ca urmare a despăduririlor. Valori mari se înregistrează în zona dealurilor, iar valori mici în lunca Topologului ($3-5 \text{ m/km}^2$ și $21-50 \text{ m/km}^2$). Pantele au valori diferite în funcție de structura lor geologică și de acțiunea agenților externi⁵.

Treptele genetice de relief

În cadrul teritoriului comunei unitățile de relief sunt alcătuite din:

- interfluvii;
- albia râului;
- terase;
- versanți;
- conuri de dejecție;
- glacisuri,

ce se caracterizează prin procese geomorfologice cum ar fi alunecările, solifluxiunea, eluvierea și iluvierea.

Interfluviile s-au format printr-un proces de netezire prin eroziune, și apoi de netezire prin acumulare. Direcția lor a fost imprimată de rețeaua hidrografică, suprafața lor fiind fragmentată, unele fiind foarte înguste.

Comuna este străbătută de văi care împart suprafața sa în următoarele interfluvii principale:

- Comanca-Valea Bălcească;
- Valea Bălcească- Șerbăneasa;
- Șerbăneasa-Valea Ruzii-Valea Viei;

⁵ Cf. Stelian Bănescu, *Monografia geografică a comunei N. Bălcescu*, p. 15, lucrare în manuscris, 1981

Ele au o așezare paralelă pe direcția NE-SV și sunt fragmentate de torenți mai mici care se pierd în lunca Topologului sau se varsă direct în acesta. Altitudinea maximă o ating în Dealul Boului 555,76 m, coborând spre valea Topologului.

Interfluviul Comanca- Valea Bălcească are aspectul unor dealuri rotunjite, cu înălțimea maxim de 487 m în Dealul Gruia. Este fragmentat de văi, cea mai importantă este valea Părului, acoperit fiind cu pășuni, fânețe, pomi fructiferi, culturi agricole, păduri de salcâm. S-au executat lucrări de împădurire și de regularizare a văii.

Interfluviul Valea Bălcească- Șerbăneasa are tot aspect rotunjit, înălțimea maximă având-o în Dealul Bălceștilor (524,3 m). Este fragmentat de torenți eroziunea fiind ridicată, suprafața cu râpi fiind mare. Este acoperit cu păduri de salcâm, iar pe valea Șerbăneșei se găsesc păduri de fâgete și gorunete. Este utilizat pentru pomicultură, agricultură, viticultură.

Interfluviul Șerbăneasa-Valea Ruzii-Valea Viei se întinde pe o suprafață mai mare decât celelalte, dealurile având întinderi mai mari. În Dealul Băneștilor altitudinea este de 500 m, iar în Dealul Boului de 555,76 m. Este fragmentat de Valea Țapului și Valea Roșca, fiind un sector acoperit cu păduri de fag în amestec cu gorunete, pășuni și fânețe, pomi fructiferi (prunul).

Interfluviul Valea Viei-Văraticea are o suprafață mai mică, dealurile se prezintă sub formă de poduri unde gorunul, pășunile și fânețele ocupă mari suprafețe (dealul Vlângăreștilor, Surlilor, Ungureanului). Se cultivă pomi fructiferi și cereale.

Albia se caracterizează prin meandre și despletiri, proces datorat torenților pe care îi primește. Lățimea ei variază între 70-280 m.

Lunca și terasele Topologului sunt suprafețe de teren în general orizontale. Topologul și-a tăiat o vale adâncă și largă ce atinge 3-5 km. Pe teritoriul acestei comune, Valea Topologului se prezintă asimetrică cu terase dezvoltate doar pe partea stângă, datorate mișcărilor neotectonice. Lunca însoțește râul din dreptul satului Corbii din Vale până la hotarul cu Galicea, atingând o lățime de până la 2 km. Pe partea dreaptă ea se prezintă continuu, iar pe partea stângă este întreruptă. Înălțimea maximă este de 290 m, în dreptul satului Corbii din Vale, iar la hotarul cu Galicea de 230m. Ea este parazitată de numeroase conuri de dejecție. Lunca este alcătuită, sub depozitele proluviale, din pietrișuri și bolovănișuri de natură cristalină eruptivă și sedimentară, materiale luto-nisipoase.

Terasa de 5-13 m se dezvoltă de o parte și de alta a Topologului, cu altitudine între 5-13 m, fiind alcătuită din pietrișuri, bolovănișuri, nisipuri și luturi.

Terasa de 20-30 m apare doar pe partea stângă a Topologului, cu o altitudine de 310-330 m, alcătuită din pietrișuri și bolovănișuri.

Terasa de 40-70 m este situată la o altitudine de 340 m. podul ei fiind puternic fragmentat de Corbii din Vale.

Terasa de 65-75 m apare sub forma unor umeri înguști, cu o suprafață restrânsă.

Existența lor pe teritoriul comunei Nicolae Bălcescu are o importanță deosebită pentru așezările omenești, având podul neted și uscat, ferit de inundații și cu apă în pânza freatică. Ele sunt favorabile pomiculturii și cultivării cerealelor.

Versanții își au originea în procesul de adâncire a torenților, întâlniți fiind de o parte și de alta a Topologului în regiunea culmilor de deal unde eroziunea, alunecările de teren sunt frecvente. Ele sunt favorizate de alcătuirea geologică (marne și argile) care în contact cu apa devin plastice și de umiditate accentuată. Cele mai multe alunecări de teren s-au produs în satele Dosul Râului, Șerbăneasa și Valea Viei, unde s-au executat lucrări de restabilire.

Conurile de dejecție sunt cele mai tinere forme de relief create de către torenți sau pâraie cu regim torențial. Ele sunt întâlnite acolo unde scăderea pantei a determinat micșorarea vitezei apei (Valea Ursului, Valea Popii, Stoluja) de o parte și de alta a Topologului. Pe ele există culturi agricole, pomi fructiferi, păduri reduse.

Glacisurile de vale se află la baza versanților între Comanca-Valea Bălcească, Valea Bălcească-Valea Hotarului-Valea Țapului-Valea Viei. Ele sunt fâșii acumulative ce sudează conuri de dejecție. Sub raport litologic sunt alcătuite din pietrișuri și nisipuri, fiind cultivate. Prin lucrările de amenajare și îndiguire, procesul lor de înălțare a fost redus.

Microformele de relief rezultate prin acțiunea directă a plantelor și animalelor este redusă, atenția fiind atrasă doar de mușuroaiele de furnici și cârțiță.

Factorul antropic se impune rapid prin canalizări, plantări masive, terasarea versanților, schimbând peisajul de la o etapă la alta.

1.4 Clima

Datorită poziției sale geografice, teritoriul comunei Nicolae Bălcescu, nu se situează în calea principalilor curenți de aer. Masele de aer rece care ajung în această zonă, vin din N-V și din N dinspre Transilvania, prin culoarul îngust al Oltului, iar din zona orașului Rm-Vâlcea o șuviță puternică de aer rece se abate spre S-E peste Dealul Negru. Fenomenul este însoțit de ploi abundente și puternice, descărcări electrice.

Uneori, mase de aer rece se canalizează și pe Valea Topologului unde dau naștere unei mici arii anticlonale.

Pe plan local se produc mișcări ale aerului datorită încălzirii neuniforme din timpul zilei, a versanților, a suprafețelor împădurite.

O anumită influență asupra maselor de aer o au și pădurile, constituind o barieră în calea acestora, reducându-le viteza și umezindu-le.

Clima acestei comune se încadrează în tipul temperat-continental specific regiunilor de deal.

Temperatura aerului variază în timp, teritoriul comunei încadrându-se în izoterma de 10°C .

Mersul anual al temperaturii aerului crește din luna ianuarie (-2°C), până în iulie-august (20°C), după care scade din nou⁶.

Data producerii fenomenului de îngheț și dezgheț interesează în mod deosebit, pentru că sunt puse în pericol culturile, plantațiile pomicele și viticole.

Data medie a primului îngheț este în a doua decadă a lunii octombrie, iar ultimul în a doua decadă a lunii aprilie, legate fiind de invaziile de aer rece dinspre zona montană. Durata medie a intervalului de zile fără îngheț este de 180 zile, dar între primul și ultimul îngheț sunt zile cu temperaturi pozitive.

Paralel cu schimbările de temperatură se schimbă și valoarea umezelii relative influențată de suprafețele împădurite.

Mersul lunar al umidității relative a aerului este invers decât cel al temperaturii. Singura neregularitate o reprezintă lunile mai și iunie, când cade cea mai mare cantitate de precipitații din timpul anului. Cea mai scăzută valoare a umidității medii lunare se observă în luna august. Un alt aspect important al climei acestei zone îl prezintă fenomenul nebulozității care este relativ moderat.

Valoarea maximă a nebulozității medii este în luna decembrie, valoarea minimă se constată în lunile iulie, august și septembrie. Ele sunt influențate de activitatea ciclonică a bazinului marin și de activitatea anticiclonică. Numărul zilelor senine este mai mare vara și toamna, iar cel al zilelor noroase primăvara și la începutul verii. Cel mai mic număr de zile cu timp noros revine lunii ianuarie, iar numărul anual cu cer acoperit variază între 105-115 zile. În cursul anului luna decembrie are cel mai mare număr de zile acoperite (12-17), iar cel mai mic în august (3-9).

Durata de strălucire a soarelui depășește 2000 ore.

Precipitațiile atmosferice sunt un alt aspect al climei teritoriului studiat. Apa provenită din ploi și din topirea zăpezilor fiind rezerva de umezeală a solului necesară plantelor.

Repartiția precipitațiilor în limitele teritoriului studiat este relativ uniformă. Cantitățile anuale de apă căzute sub diferite forme de precipitații fac ca teritoriul comunei Nicolae Bălcescu să se încadreze în izohieta de 700 ml. Lunile mai și iunie sunt cele mai ploioase, iar seceta apare în iulie-august. Cantitatea cea mai mare de precipitații cade mai ales vara,

⁶ Studii de geografie vâlceană în R.G.G. Rm-Vâlcea nr. 5/1982 p. 16-18

depășind 200 ml. Cantitățile cele mai reduse cad în anotimpul rece al anului și variază între 100-142 ml.

Data medie a primei ninsori variază de la un an la altul, făcându-se prezentă spre sfârșitul lunii octombrie. Durata acoperirii solului cu zăpadă este în jur de 60 zile, în lunile decembrie și ianuarie înregistrându-se numărul maxim de zile. Grosimea medie decadică a stratului de zăpadă depășește 20 cm. Data medie a ultimei ninsori este cuprinsă între 20-30 martie. Sunt cazuri când cad ninsori chiar în a doua perioadă a lunii aprilie sau începutul lunii mai (1981, 1984, 1992).

Vântul este un alt factor care își lasă amprenta asupra acestui teritoriu, unde vânturile din nord au cea mai mare frecvență, după care urmează cele din vest, sud și est.

Viteza vântului nu este prea mare, crescând iarna când avansează și valorile gradientilor barici orizontali. Se întâlnesc și rafale de vânt care produc pagube vegetației. La 17 iunie 1979 o astfel de rafală s-a produs pe Valea Topologului, doborând pe mari suprafețe copacii, pădurile, pomii fructiferi (12.000), producând numeroase avarii clădirilor populației.

Intervalul de cădere a brumei variază între 8-9 luni pe an. Toamna este anotimpul cu cele mai multe zile de brumă, începând din ultima decadă a lunii septembrie. Primăvara acest fenomen se poate prelungi până la începutul lunii mai.

1.5. Hidrografia

Formarea și regimul resurselor de apă de pe teritoriul comunei Nicolae Bălcescu sunt determinate de condițiile fizico-geografice și geologice (climă, relief, solul, vegetația și activitatea umană)⁷.

Rețeaua hidrografică este foarte bine dezvoltată, principalul curs permanent de apă este Topologul.

Acesta aparține bazinului hidrografic al Oltului mijlociu, izvorând de sub versantul sudic al vârfului Negoiu. Are o lungime de 95 km, din care 13 km sunt pe teritoriul studiat și un regim pluvio-nival. Are o albie stabilă, cu procese de erodare și colmatare. Malurile sunt asimetrice având terase larg dezvoltate.

Activitatea hidrologică din zona cercetată este făcută în cadrul postului hidrometric Milcoiu, înființat la 1 aprilie 1947, ce culege date cu regularitate și de pe teritoriul comunei Nicolae Bălcescu. Analiza datelor este făcută de stația hidrologică Rm-Vâlcea. Nivelul apelor Topologului prezintă unele oscilații, debitul mediu este de 5,5 m³/s. Debitul maxim s-a înregistrat în 1973, 305 m³/s. Lățimea cursului Topologului este de 70-280 m, iar adâncimea are valori între 0,16-2,20 m. Viteza apei este de 1,21 m³/s, temperatura medie anuală de

⁷ Stelian Bănescu, op. cit. p. 31-33, lucrare în manuscris

8.1°C. În afara cursului permanent al Topologului, în teritoriu sunt și cursuri temporare care prezintă marele pericol pentru eroziunea de adâncime, la suprafață fiind îndiguite. Astfel, sunt cursurile torențiale:

- Valea Bălcească;
- Valea Hotarului;
- Șerbăneasa;
- Pârâul Țapului;
- Valea Roșca;
- Valea Viei;
- Văratica;
- Comanca;

pe partea dreaptă, iar pe partea stângă:

- Valea Popii;
- Valea Ursului;
- Stoluja.

Lucrările hidroameliorative și plantațiile de salcâm contribuie la diminuarea eroziunii și a inundațiilor, ele ridicându-se la suma de 15.300.000 lei (1983).

Straturile acvifere freactice se află la adâncime mică în lunca Topologului, având o capacitate de debit mare, scăzându-le nivelul în anotimpul secetos. Astfel, în luncă adâncimea variază între 1-5 m, iar pe terase între 5-25 m.

Din punct de vedere chimic apele subterane de pe cuprinsul comunei sunt uniforme și aparțin tipului bicarbonato-calcic-magneziene.

Din punct de vedere economic apele prezintă importanță, deoarece sunt folosite la irigații, aprovizionarea cu apă a populației, au o faună bogată valorificată de către localnici.

Prin anii 1980-1983 s-a executat un sistem de irigații prin conducte subterane în lunca de pe partea dreaptă a Topologului, pe o suprafață de 350 ha, astăzi fiind practic scoș din funcțiune.

1.6. Solurile

Solul are un rol esențial în viața unei comunități umane, deoarece, numai el prin cultivare, oferă omului hrană.

Pe teritoriul comunei Nicolae Bălcescu solurile sunt foarte variate, aparținând mare parte seriei podzolice argiloiluviale.

Din punct de vedere pedologic, teritoriul comunei poate fi considerat un mozaic în care apar soluri aparținând următoarelor tipuri genetice:

- argiloiluvial, podzolic brun;

- brun podzolit;
- argiloiluvial podzolic;
- brune;
- bune acide;
- nedezvoltate (regosolul);
- aluviuni;
- sol aluvial.

Aceste tipuri de soluri au favorizat și favorizează cultura cerealelor, legumelor, pomilor fructiferi, viței-de-vie, plantelor tehnice și furajere.

Solul de pe teritoriul comunei a suferit eroziuni odată cu defrișarea pădurilor și cu fragmentarea reliefului.

Acest fenomen a fost combătut prin împăduriri cu puieti, prin canalizarea tuturor torenților și prin lucrări agrotehnice corespunzătoare.

1.7. Vegetația și fauna

În teritoriul studiat vegetația reprezintă un factor natural de o mare importanță economică; el încadrându-se în zona păduroasă, subetajul care cuprinde gorunete și făgete. Pădurea de fag în amestec cu gorunul se află pe dealurile Topologului, pe Valea Șerbăneasa, Valea Gâltofanilor, Valea Viei. Pe dealurile Bănești și Pleașa Mare sunt speciile de cer (*Quercus ceris*), gârnița, stejarul pedunculat.

De asemenea, din aceste păduri, nu lipsesc foioase ca ulmul, jugastrul, frasinul, teiul. Pe versanți apar pădurile de salcâm.

Subarboretul este reprezentat prin lemnul căinesc, măceșul, porumbarul, cornul, murul, alunul, sângerul. Vegetația ierboasă este reprezentată de păiuș, ceapa ciorii, cimbrul, susaiul, turița, scaiul, laptele cucului, măcrișul iepuresc, pelinul etc., iar ca flori întâlnim potbalul, macul roșu, cicoarea, coada șoricelului. De-a lungul văii Topologului apare o vegetație caracteristică, cu specii iubitoare de apă (zăvoaie) : aninul negru, aninul alb, plopul, plopul negru hibrid, pluta, răchita, precum și vegetație ierboasă (rogoz, papură și trestie).

Cea mai mare parte din grupările faunistice din zona studiată se dezvoltă în mediul terestru dispuse pe mai multe nivele de viață, din vârful arborilor în interiorul solului (veverița, vulpea, căprioara, viezurele, iepurele, mistrețul, ariciul, șoarecele de câmp, șoarecele de casă, dihorul, cărtița, râma). Ca păsări întâlnim: bufnița, huhurezul, cucuveaua, porumbelul sălbatic, turtureaua, ciocârlița, ciocârlanul, pițigoii, coțofana, vrabia, ghionoaia, gaița, graurul, mierla neagră, corbul, uliul găinilor, pupăza, cucul, barza albă, rândunica.

Nelipsite sunt insectele : urechelnița, rădașca, croitorul, cărăbușul, lăcusta, greierul, furnicile, fluturii, buburuzele, iar în ape batracieni și pești (scobarul, nisiparița, cleanul, mreana).

Prezența pădurii este un element important dată fiind poluarea provocată de către Combinatul chimic de la Govora, ea purificând aerul.

Capitolul 2.

Cadrul istoric

2.1. Denumirea Comunei

Numele actual al comunei este cel al revoluționarului Nicolae Bălcescu, dat în urma legii nr. 2 din 1968, când cele două comune vecine de pe valea Topologului, Stoiceni și Bălcești, au fost unificate, rezultând actuala unitate teritorial-administrativă.

Toponimul Bălcești pare să vină de la Balc, Bălc sau Bălcu⁸, pe care îl vor împrumuta și membrii viitoarei familii Bălcescu. Sub numele de "Boelcsest", așezarea este menționată și în harta căpitanului Friedrich Schwanz von Springfels, *Tabula Valachiae Cisalutanae... 1722*⁹, Băcilă (1723), Spukt¹⁰, (1790), Dan o hartă rusă (1853). În cea din urmă au fost consemnate satele: Bănești, Popești, Schitu, Stoiceni.

2.2. Vestigii ale unei vechi așezări

Pământul mănos al Topologului va fi atras, fără îndoială, oamenii pe aceste meleaguri din timpuri străvechi, apărându-i datorită cadrului natural favorabil, de năvălirile străine.

Urme datând din perioada preistorică s-au găsit de către înșiși locuitorii acestei comune. O informație publicată de N. Iorga în "*Neamul românesc literar*", II, (1910), nr. 47 (21 nov.), p. 752, atestă aflarea, la gura pârâului Priboiul, "*alături de niște lemne carbonisate*", a "*câtorva tîpoare de piatră*". Unul din ele, pe atunci în posesia învățătorului Marinescu-Costești, era din silex, lung de 18 cm., lat de 15 cm., gaura pentru coadă aproape de 3 cm., foarte rotundă. A fost dăruit școlii primare din comuna învecinată Stoiceni, aflându-se în prezent în colecțiile Muzeului Memorial "Nicolae Bălcescu".¹¹

Probabil că multe alte asemenea urme se află ascunse în pământul Bălceștilor, așteptându-i pe arheologi.

Legende locale spun că, în vremuri de bejenie, locuitorii din fosta comună Stoiceni, se retrăgeau în codrii din N-V acesteia, unde se afla valea Stoicii. Aici, până nu demult, se aflau niște curioase urme de așezări sub forma unor gropi pătrate, dreptunghiulare sau circulare, grupate cinci sau șase, legate prin șanțuri, asemenea unor tranșee.

⁸ G.I. Lahovari, *Dicționar geografic al județului Argeș*, București, 1888, p. 32.

G.I. Lahovari, C.I. Brătianu, Gr. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, I, București, 1898, p. 292.

⁹ Cf. B.A.R., *Hărți*, DXXVII/5; cf. și Ioan Băcilă, *Oltenia sub austrieci 1718-1739*.

Un document cartografic în "*Arhivele Olteniei*", 3, 1924, p. 111-118 și 231-238.

¹⁰ Cf. H. Nestorescu-Bălcești, *Formarea și transmiterea numelui de familie al Bălceștilor*, în vol. *Studii despre N. Bălcescu*, București, 1969, p. 151.

¹¹ B A R Hărți H103.DXXVIII/6 p. 38

În interior erau consolidate cu piatră de râu și se întind pe 1 Km., fiind așezate pe trei linii paralele bine distincte. Actualmente au fost distruse de oameni și umplute cu pământ.¹²

2.3. Epoca feudală

✗ Această perioadă din istoria localității studiate este una din cele mai importante, deoarece beneficiem de materiale care elucidează cele mai importante aspecte ale evoluției sale.

✗ După cum este cunoscut, în perioada feudală, principala avere a oamenilor o constituia pământul. În funcție de tipul proprietății asupra acestuia, putem analiza, de-a lungul timpului, istoria acestor meleaguri.

✗ Astfel, pe valea Topologului, datorită condițiilor istorice de atunci, s-au conturat două tipuri de proprietate: țărani liberi (moșnenii) din Corbi și moșiile aflate în posesia diversilor proprietari, muncite cu clăcașii- Bălcești și Stoiceni.

✗ În ceea ce privește prezența moșiei moșnenilor din Corbi, ca proprietate liberă, alături de cele două puternice moșii, se explică în felul următor: primirea, probabil, din partea instituției domnești încă din secolul XVI a unor hrisoave care să le ateste proprietatea deplină asupra acestei moșii. Astfel, această moșie de pe stânga Topologului este întâlnită în documente încă de la 19 ianuarie 1534, când domnitorul Vlad Vodă Țintilă (1532-1534), le-a dat hrisov "*ot leat 7042 (1534) întru care scrie toate semnile moșiilor Corbi anume, după care zic că au și stăpânit...*"¹³.

✗ Tradiția satului reține faptul că pe timpul lui Mihai Viteazul a trăit un comandant de oști, un anume Micorb care, pentru vitejia lui și a oastei sale, a primit de la domnitor trei moșii: una la munte, una în zona de deal (actuala comună), iar cea de-a treia la șes, în câmpia Burnasului. Moșiile de la munte și deal le-au stăpânit până în pragul colectivizării, locuitorii având numeroase documente ce le atestă proprietatea.¹⁴ Moșia de la câmpie din cauza depărtării și a nesiguranței pe drum cu transportul produselor a fost abandonată de cei din Corbi și Milcoiu, neștiindu-se unde a fost și care i-au fost stăpânii.

De la acest Micorb și-au luat numele comunele Milcoiu și Corbi.

Probabil că Mihai Viteazul nu a făcut altceva decât să întărească dreptul de proprietate al acestor locuitori asupra pământului pomenit încă de pe timpul lui Vlad Vodă Țintilă. Raporturile moșnenilor din Corbi cu moșia vecină, Bălcești, au oscilat între înțelegere și

¹² Cf. Nicolae Voicu, *O monografie a comunei Stoiceni*, 1967.

¹³ Arh. St. București, Msse, 8f. 262

¹⁴ Colecțiile Muzeului Memorial "N. Bălcescu"

tensiune, datorată acesteia din urmă. Proprietarii moșiei Bălcești acaparau pământ al moșnenilor, ajungând în fața scaunului domnesc de judecată de nenumărate ori.

✓ Astfel, la 18 mai 1778, moșnenii din Corbi se judecau cu Tănase postelnicul pentru o fâșie de loc din capătul moșiei Bălcești pe care le-o ocupase încă de la cumpărarea acesteia. Neputând demonstra că îi aparține, i s-a dat un termen de 3 luni pentru a aduce martori cinstiți care să arate "*cum că au stăpânit vânzătorii mai înainte acea moșie, atunci să va cerceta*".¹⁵

✓ La 6 iulie 1779, domnitorul Alexandru Ipsilanti porunca ispravnicilor județului Argeș să cerceteze neînțelegerea dintre Tănase postelnicul și moșnenii din Corbi, urmând a se înfățișa la judecată după Sfânta Maria Mare. În urma cercetării ambelor părți, s-a observat repede netemeinicia argumentelor stăpânului moșiei Bălcești și, prin martorii aduși "*Ion ot Cuca i Vlad ot Schei i Stan ot Măncioiu, oamenii bătrâni lăcuiitori deacolo*", s-a dat câștig de cauză moșnenilor.

✓ Astfel, după două decenii de judecată, moșnenilor din Corbi li s-au stabilit definitiv hotarele moșiei, trasându-i-se vecinii și punându-se semne distinctive de-a lungul acestora pentru ca în viitor să nu mai aibă loc asemenea litigii.¹⁶ Studiind documentele aflate în colecția Muzeului Memorial "Nicolae Bălcescu", cât și pe cele puse la dispoziție de către anumiți locuitori, reiese faptul că permanent au avut loc mișcări de proprietate în interiorul acestei moșii prin vânzări și cumpărări, prin pierderi în urma unor judecăți, prin moșteniri, înzestrări ale tinerilor căsătoriți.

✓ De remarcat faptul că în aceste documente apare și moșia de la munte, unde Muntele lui Florea revine de multe ori ca obiect de tranzacție. Astfel, la 3 aprilie 1810, printr-un zăpis dat de Bunea și nepotul său Matei lui Ion sin popa Radu din Mângureni, se certifică vânzarea a 12 stânjeni din partea lor din muntele Florea. Vânzarea s-a făcut pentru suma de 50 de taleri pentru totdeauna.¹⁷

✓ La începutul anului 1817, în lunile ianuarie și aprilie, aveau loc alte vânzări în zona muntelui lui Florea pe suprafețe variate între membrii acestei comunități, cumpărătorii achitând plata în taleri.

✓ Deci spre începutul epocii moderne, această moșie era în continuă schimbare sub toate aspectele, fără a minimaliza faptul că, datorită creșterii populației, nevoia de pământ era resimțită.

✓ Așa se face că în 1916, Radu N. Mandrea, un urmaș al familiei Bălcescu, vindea locuitorilor din Corbi și din Bălcești 260 pogoane teren de cultură în punctul Bășcărau cu prețul de 560 lei pogonul, dând gratuit văduvelor de război aproape 100 pogoane.

¹⁵ Arh. St. București, Msse, 4, f. 116 v. Copie.

¹⁶ Colecția Horia Nestorescu Bălcești, doc. 19, p. 121-124.

✕ În ceea ce privește moșia învecinată, Bălcești, evoluția ei a fost mai complicată datorită tipului de proprietate căruia îi aparținea și a realităților economice din această perioadă.

✕ Moșia Bălcești se afla pe râul Topolog, în fostul județ Argeș, plasa Oltului de Sus, astăzi județul Vâlcea.

✕ Prima mențiune documentară a satului Bălcești figurează într-un hrisov de la Alexandru Iliș din 5 august 1629. În el se amintește de o jupâneasă Rada din Bălcești și de fiul ei Dumitru, care în timpul domniei lui Radu Șerban (1602-1611), și în vreme de foamete deosebită, vindeau un țigan pe 80 de oboroace de grâu și un bou. Martorii acestui schimb erau din Băbeni, Merișani, Budești, sate vecine Bălceștilor¹⁸.

✓ Este foarte sigur că moșia are o existență mai timpurie, din moment ce vecina ei din Corbi este menționată încă de la 19 ianuarie 1534.

✓ Primul document al moșiei, cu primii ei stăpâni atestați documentar, datează din 1652.

La 10 octombrie 1652, căpitanul de păhărnice, Arsenie Șoimu din Birci și Vlădeni, fără urmași direcți, își testează averea¹⁹, împărțind-o soției Ana, sora paharnicului Negoită Călcescu²⁰ și unui nepot, Stroe, ales și crescut a-i fi moștenitor principal, unui frate Stepan, cumnați, nepoți, rumâni liberați și mănăstirii Râncăcirov, ctitoria sa zidită din piatră și aleasă pentru ai fi locaș de veci. Fratelui său, postelnicul Stepan, tatăl lui Stroe, Arsenie îi lăsa partea de moșie de la Olt, " *anume Stoiceni, Bălcești, Pleșoiu i Geamăna și Păloiu i Gârdești i Gâltoanca i Flămânda i Izvoarele*". Arsenie mai lasă lui Stepan și " *40 de măci de stupi de la Bălcești*"²¹. Postelnicul Stepan avea un fiu, Tănase, căroră, la 21 iunie 1654, Constantin vodă Șerban le întărea un rumân din Bălcești, dăruit lor de fratele mai mare decedat, Lăudat Comisul²².

✓ Situația moșiei Bălcești apare mai clară într-o carte de judecată, din 10 februarie 1682, întocmită pentru hotărnicia moșiilor a două jupănese, Maria și Vișa, singurele urmașe ale întregii averi deținute anterior de Arsenie și frații săi. Maria era văduva unui Radul paharnic²³ și fiică a lui Tudor din Vlădeni, fratele lui Arsenie și al lui Stepan postelnicul. Cealaltă soră, Vișa, era postelniceasă, fiind văduva lui Tănase, al doilea fiu al lui Stepan, amintit anterior. În actul de împărțire a moșiilor, boierii judecători au precizat că s-a recunoscut jupănesei Maria " *să aibă a ținea din ocina den Bălcești ot Topolog den toată moșia ce au dă la părinții lor a cincea parte, partea tăteni-său Tudor paharnic*". Jupănesei Vișa i s-au atribuit patru părți:

¹⁷ Colecția Muzeului Memorial Nicolae Bălcescu, "Zapisele moșnenilor din Corbi".

¹⁸ D.R.H.B. Țara Românească, XXII 1628-1629, Buc. Ed. Academiei R.S.R., 1969, p. 631, 632. doc 331

¹⁹ Arh. St. București, Mănăstirea Râncăcirov, I/1 Copie din 9 ianuarie 1733

²⁰ Arh. St. București, Mitropolia Țării Românești, XCIX/61 (doc. din 7 mai 1673)

²¹ Arh. St. București, M-rea Râncăcirov I/1, copie din 9 ianuarie 1733

²² Ibidem, XIII/15. Org. rom, hârtie.

²³ Ibidem Mănăstirea Câmpulung I X (doc. din 20 mai 1681)

"partea socru-său lui Stepan postelnic, și a lui Arsenie căpitan și a lui Lăudat comisul și a unchiu-său lui Tudor clucer" considerându-se "că le-au fost cumpărat Stepan postelnic de la dânsii cu zapis de vânzare"²⁴.

Din celelalte moșii de la Stoiceni, Găltofani, Geamăna și Băloiu, Maricăi i se da o parte și jumătate din averea tatălui ei Tudor și jumătate din partea unchiului ei Arsenie căpitan, iar Vișăi două părți și jumătate din stăpânirea socrului ei Stepan și a lui Lăudat comisul și o altă jumătate de la Arsenie căpitan²⁵. Această împărțire a fost întărită de Șerban vodă Cantacuzino la 2 martie 1682²⁶.

Moșia Bălcești apărea astfel stăpânită de urmașii a patru frați: Arsenie Șoimu căpitanul, Laudat comisul, Tudor paharnicul și Stepan postelnicul.

✓ Urmașii acestora au păstrat-o până la 1690 și respectiv 1701 când au înstrăinat-o prin vânzare.

Astfel, Matei și Arsenie, fii postelnicului Tănăsie și ai Vișăi, vindeau 250 de stânjeni, partea lor de moșie din Bălcești, la 7 decembrie 1690. Cei care au cumpărat-o erau Dumitrana (fiica spătarului Pană Filipescu)²⁷, văduvă a marelui comis Papa din Buicești și fiul lor, Diicul, vel serdar -foști hotarnici din 1682- la un preț de 33 bani stânjenu²⁸.

La 11 mai 1699, Matei obținea -prin schimb- de la verișoara sa Ancuța, fiica lui Stroe din Stoiceni, măritată cu logofătul Arsenie din Mihăiești, partea acesteia din moșia Bălcești, stăpânind tot 250 de stânjeni.

El îi oferise 300 de stânjeni din Birci (Muscel) și o sumă de bani pentru diferența de 50 de stânjeni dintre cele două moșii, cu 50 de bani stânjenu²⁹.

Cei 250 de stânjeni din Bălcești erau iarăși vânduți de Matei și Arsenie Stoiceanu, cumpărătorul fiind tot Diicu, acum spătar, la 9 noiembrie 1701, pe 72 de taleri și jumătate³⁰.

Dar afacerile lui Diicu Buicescu nu se opreau aici, căci, cu câteva luni mai devreme, la 29 mai 1700, achiziționase și partea lui Tudor, fiul jupânesei Marica din Vlădeni, ca despăgubiri pentru o tranzacție eșuată: niște rumâni pe care Tudor îi vânduse tatălui lui Diicul pe 50 de taleri. Prin aceste cumpărări Diicul concentrase în mâna sa toată moșia Bălcești, totalizând peste 500 de stânjeni, ceea ce demonstrează puterea economică solidă a acestui proprietar³¹.

²⁴ *Ibidem*, XXXI/5, orig. rom.

²⁵ *Ibidem*

²⁶ Arhivele St. București, *M-rea Câmpulung*, XXXI/6.

²⁷ *Ibidem*, M-rea Brâncoveni, XXVII/4, doc. din 9 apr. 1687

²⁸ Arh. St. *M-rea Câmpulung*, LX/3, nr.3

²⁹ *Ibidem*, LX/3, nr.4

³⁰ *Ibidem*, nr. 5

³¹ I. Ionascu, *Risericii chinuri si documente din Olt I Craiova* 1934 P. 22 nr. IV doc. din I sent. 1773

Poate că este prematur să afirmăm că în această concentrare de pământ se poate observa începutul unei situații de tip capitalist pe aceste meleaguri, cu toate că situația juridică a țărănilor era cea cunoscută. La 4 iulie 1706, Diicul era amintit ca stăpânul moșiei, în timp ce Stoiceni intrau, în parte, în stăpânirea mănăstirii Horezu. De ce anume acest lăcaș de cult nu a reușit să achiziționeze pământ și de la moșia Bălcești, deși intenții au existat, se poate explica poate prin această situație financiară puternică a noului proprietar care a știut și a putut să stopeze intențiile ei latifundiare.

Diicu Buicescu nu a fost căsătorit și nu a avut urmași. Întreaga lui avere a lăsat-o surorii sale Dumitrana, soția lui Vintilă Bucșan paharnic, logofăt și mare căpitan de margine și celor două fiice ale acestora, Ancuța și Ilinca³².

La ocuparea Olteniei de către austrieci, Vintilă Bucșan a făcut parte din ceata boierilor care s-au supus noii stăpâniri, trecând Oltul, cu întreaga familie, lăsându-și moșiile din Țara Românească în părăsire.

În conformitate cu prevederile legislației feudale ale epocii, moșiile pribegilor "*hicleni au fost confiscate pe seama domniei*". Vintilă Bucșan a murit în Oltenia la 1722, urmat fiind de soția sa Dumitrana care lăsase danie mănăstirii Dintr-un Lemn la 22 februarie 1722, moșia Gropșani din Județul Romanați³³. Aceasta a ales această mănăstire ca loc de odihnă veșnică.

Cele două fiice orfane, cu o situație materială precară au hotărât să se întoarcă în țară³⁴.

Cronica lui Radu Popescu arată că ele au fost bine primite la curtea lui Nicolae Mavrocordat, căsătorindu-le cu bărbați ce aveau situație bună, dându-le fostele moșii ale părinților ca zestre. După moartea soției sale, Gavrilaşco devenea stăpânul moșiei Bălcești. El a avut un conflict de proprietate cu moșnenii din Corbi cărora le ocupase o parte din moșie, ridicându-și acolo o moară, în timp ce aceștia erau "*băjănăriți*" din cauza războiului ruso-austro-turc din 1736-1739.

După revenirea acestora în sat, a fost obligat să împartă venitul morii pe din două³⁵.

În noiembrie 1745 se judecă pricina dintre fiul Ancuței Stoiceanu și Nicodim, egumenul mănăstirii Câmpulung pentru "*rămasurile*" jupânesei Sima, mătușă a pârâtului. Egumenul cerea verificarea integrală a averii familiei Stoiceniilor și pretindea să se aducă și zapisele moșiilor "*ot sud Argeș anume Bălcești i Gârdești, Galiciul, Găltofani i Boldești ca să să vază de cine sunt vândute aceste moșii*".

Deoarece, din cele două căsătorii nu a avut moștenitori, la moartea lui Gavrilaşco, în 1759, averea sa era împărțită între rudele colaterale³⁶.

³² C. Giurescu, *Material pentru istoria Olteniei sub austrieci*, București, I (1716-1725), p. 63 nr. 66 (doc din 2 nov. 1716) și p. 69, nr. 71 (doc. din 3 dec. 1716).

³³ Arh. St. București, *M-rea dintr-un Lemn*, XI/9.

³⁴ C. Giurescu, *op. cit.*, p. 307-308, 311 și p. 567, 571

Mare parte a pământului a revenit la două nepoate ale sale, surorilor Marioara și Eleni Hrisoscoleu, măritate una cu Canache mare serdar și alta cu Pârvu Cantacuzino, mare spătar. Moșia Bălcești a ajuns în stăpânirea primei dintre surori, care după moartea soțului a vândut o parte din aceasta, la 20 aprilie 1766, popii Necula, străbunicul după mamă al lui Bălcescu.

Cu data de 20 aprilie 1766, moșia Bălcești intra pe un nou făgaș al evoluției sale. Familia care o cumpărase avea să adopte, mai târziu, drept patronimic numele locului³⁷. Noul stăpân al celor 1.760 de stânjeni "*din câmp, din apă, din pădure, din siliștea satului cu livezile de fân i cu vaduri de moară*" pentru care plătise Marioarei Cavache suma de 880 taleri -era preot³⁸.

Nu se știe dacă era preot pe moșia lui și nici ce altă ocupație avea pentru a explica o stare financiară atât de bună. Faptul că nu a avut concurență ne face să deducem că și suma oferită a fost decisivă -plătise 60 de bani stânjenui. Fiul lui și moștenitorul moșiei, a fost postelnicul Tănase, înrudit prin căsătorie cu neamul Băbenilor, soția sa Ecaterina fiind fiica logofătului de visterie Stoian Pavel și a Bălașei Băbeanu. Aceasta aducea ca zestre, printre altele, via de pe Valea Orliței, în apropierea căreia se afla proprietatea viitorului soț al Zincăi Bălcescu, logofătul Barbu.

Moșia Bălcești era dorită de clucerul Vintilă Prejbeanu, arendașul viei de la Târgoviște a mănăstirii Horezu. El a vrut să cumpere, în 1790, moșia Bălcești, tranzacție care nu a mai avut loc. Tănase a decedat în 1794, lăsând deschis conflictul cu moșnenii din Corbi, soluționat favorabil pentru cei din urmă. De la 1794 până la 1811, știrile despre această moșie s-au întrerupt. În 1811 prin căsătoria Zincăi, o jumătate din moșie trece ca avere dotală a acesteia.

Proprietățile din averea dotală, o jumătate din moșia Bălcești, via de pe valea Orliței (Prahova -12 pogoane), jumătate din moșia Găltofani, 200 de stânjeni, precum și suma de 5500 taleri au determinat și adoptarea numelui Bălcescu de către soțul acesteia, Barbu Petrescu.

Soțul Zincăi, Barbu, era în decembrie 1820-ianuarie 1821 sameș de Dolj, la Craiova. Datorită evenimentelor de la 1821, a fost nevoit să se retragă peste munți, achitând către visterie obligațiile fiscale ale județului său. Pentru banii nestrânși încă, el s-a împrumutat și -reîntors din pribegie- a început o luptă oarbă pentru răscumpărarea sumei avansate de el (16.143,30 taleri).

³⁵ Arh. St. Msse, 8, f. 262-262. v copie.

³⁶ Cf. I.C. Filitti, Arhiva Cantacuzino, p. 120, nr. 3 și cf. Arh. St. Buc. *Mitropolia Țării Românești*; CCLXXII/3, doc din 26 aprilie 1759

³⁷ *Bălcescu* ca nume de familie, a fost folosit prima dată de Tănase postelnicul, fiul preotului Necula

³⁸ Cf. C. Bodea și Paul Cernovodeanu *Materiale noi pentru biografia lui N. Bălcescu* (II), în *Studii*, 16 (1963), nr. 2 p. 385-396

Am insistat asupra acestui aspect, deoarece această situație financiară complicată, a avut efecte asupra familiei, dar mai ales a moșiei.

Văduva sa, Zinca, a suportat calvarul proceselor cu debitorii timp de 25 de ani, după care nu știm urmarea.³⁹ Cel care a preluat eforturile de recuperare a sumei a fost fratele ei, Iancu Bălcescu.

La 1831, moșia Bălcești avea 157 de familii, iar satul Găltofani 16.⁴⁰ Dar aici mai erau proprietari și frații Rudeni care aveau și moșiile Pleșica, Lambeasca și Stoiceni din comuna Stoiceni.

În ceea ce privește cealaltă moșie de pe Valea Topologului, Stoiceni, a format mult timp un singur trup de moșie și era în posesia lui Arsenie Șoimu din Birci și Vlădeni Muscel.⁴¹

Documentele lipsesc până la 1652, dar așezarea a fost locuită și până atunci. Un document din 10 oct. 1652, atestă existența moșiei Stoiceni, cu enumerarea satelor componente "*anume Stoiceni, Pleșoi i Geamăna și Păloiul i Gârdești i Găltofanca i Flămânda i Izvoarele*."⁴² Am văzut că multă vreme evoluția acestei moșii a fost aceeași cu cea a moșiei Bălcești, ea fiind împărțită între fiii postelnicului Stepan, Tănase și Stroe Stoiceanu. Tănase lăsa partea lui de moșie moștenire fiilor săi Matei și Arsenie, iar Stroe, fiicei sale Ancuța, căsătorită cu logofătul Arsenie de la Mihăești.

În afara boierilor din Birci și Vlădeni (Muscel) care s-au stabilit în Stoiceni, formându-și numele de familie Stoiceanu, de la toponimul locului Stoiceni, mai existau și alți proprietari (boierii din Slăvitești deveniți Slăvitescu, rudele acestora, boierii Olănești și Zătreni, postelnicul Necula și chiar moșneni ca Radu Alboiu cu frații săi). Astfel, la 1670, repartizarea pământurilor moșiei Stoiceni era următoarea:

1. Feciorii lui Ștefan postelnicul cu părtașii lor	1.300 stânjani
2. Necula postelnicul	615 stânjani
3. Radu Alboiu și frații lui	45 stânjani
4. Tudor, logofătul Olănescu și Udrea Slăvitescu	400 stânjani
5. Cumpărați de jupâneasa Caplea, soacra lui Tudor și de jupâneasa Antonia, mama lui Udrea	400 stânjani
6. Tudor Slăvitescu. ⁴³	40 stânjani

Vânzările erau curente, așa încât frații Stoiceanu vindeau la 27 aprilie 1693, partea lor de moșie lui Radu biv vel pitar și au "*luat toți banii gata*".⁴⁴

³⁹D. I.R., vol II, București, 1967, p. 100, 113-114, 138-139, 168-170.

⁴⁰I. Donat și C. Retegan, *Catagrafia Țării Românești de la 1831*.

⁴¹C. Bodea, P. Cernovodeanu, H. Nestorescu-Bălcești, *Vatra Bălceștilor, Bălcești pe Topolog*, 1971, p. 22.

⁴²Arh. St. București, *Mitropolia Țării Românești*, XCIX/61.

⁴³Arh. St. București, *Mănăstirea Horezu*, pachetul XXIV, f. 21.

⁴⁴*Ibidem* f. 41

Logofătul Arsenie din Mihăești, ginerele lui Stroe Stoicéanu, vindea tot lui Radu Izvoranu, un teren de 500 stânjeni pentru 110 taleri. Acesta din urmă a mai achiziționat o bucată de 120 de stânjeni (40 taleri), de la Constantin sin Despei, nepotul Logofătului Șirinescu.⁴⁵

Astfel, în părțile Stoiceniilor, Radu Izvoranu a intrat, între 1693-1698, în posesia trupurilor de moșie ce aparținuseră fraților Stoiceni, cât lui Stroe Stoicéanu. Radu Izvoranu nu a păstrat moșia de la Stoiceni, ci la 10 iunie 1700 vindea mănăstirii Horezu, 1.120 de stânjeni, împreună cu "*două roate de moară ce sînt în apa Topologului și cu pioa care sînt făcute de mine*" (390 taleri), *gata și deplin de la Sfinția sa în mâinile mele*".⁴⁶ Acesta este primul document ce atestă cumpărarea, prin egumenul Ioan, a unor pămînturi în Stoiceni. De remarcat, că anterior, acestei cumpărări, Radu Izvoranu totaliza din cei 1800 de stânjeni ai moșiei, o suprafață de 1420 de stânjeni. De acum mănăstirea cumpăra permanent, ajungând prin deceniile 5-6 ale secolului XVIII, să stăpânească toată comuna. Moșia era vîndută "*stiarpă fără rumâni*".

La 31 mai 1706, se forma o comisie din 12 boieri alegători și hotarnici pentru a delimita proprietățile mănăstirii Horezu. Un document din 4 iulie 1706, arată că cei 12 boieri se apucaseră de lucru, măsurând moșia, (2.800 de stânjeni) și calculând suprafața pămînturilor cumpărate de mănăstire (2.217 stânjeni), pe care le-au delimitat.

În afara mănăstirii Horezu, mai erau proprietari pe moșie "*un rîmân ce au fost cumpărat de la Udrea căpitan stânjeni 40 și s-au lipit pe lângă moșia Bălcești*" și Tudosie logofăt care mai posedă 488 stânjeni aflați la hotarul Pleșoilor".⁴⁷

Mănăstirea a cumpărat chiar în aceeași zi 40 de stânjeni de la Ghioca Slăviteșcu și Mihai sin Tudosie, nepotul său, de față fiind și cei 12 boieri hotarnici care stăteau mărturie.⁴⁸

Aceiași comisie la 5 iulie 1706, a trebuit să facă lumină și în neînțelegera dintre logofătul Tudosie și căpitanul Udrea. Cel din urmă vînduse logofătului Tudosie 220 de stânjeni cu 80 de taleri. Făcînd calculul suprafeței de pămînt, nu mai avea de unde să i-o dea, fiind obligat să îi înapoieze banii.

Mănăstirea a avut proprietăți și în alte locuri, dar a dorit să le aibe strânse la un loc.⁴⁹ De aceea, a făcut schimb cu căpitanul Drăghici dîndu-i 300 de stânjeni la Slăvitești. Istoricul formării moșiei Stoiceni, a mănăstirii Horezu se poate considera, în mare parte, încheiat în al doilea deceniu al sec XVIII.

⁴⁵ *Ibidem*, pachetul XXIII, f. 19.

⁴⁶ Arh. St. Buc., *M-rea Horezu*, XXIV/1.

⁴⁷ *Ibidem*, /1.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ Arh. St. Buc. *M-rea Horezu* pachetul XXIV /1. Orig. com. hârtie

Moșia era exploatată de către mănăstire prin arendare. Egumenul mănăstirii punea "ispravnic" al moșiei pe monahul Ioachim Dicheiul care, într-un zapis din 1740, scria că și-a făcut, pe seama sa o moară și două roate în albia Topologului și alte vase și dichise.⁵⁰ Trebuind să înapoieze moșia mănăstirii, a vândut moara acesteia pe 25 de lei, iar pentru rest și-a scris numele la sfântul pomelnic cel mare al ctitorilor.⁵¹

Au fost cazuri când mănăstirea a ocupat pământul moșnenilor. Astfel, la 31 iulie 1746, Greci vel ban se plângea egumenului Dionisie că mănăstirea i-a ocupat o vie la Stoiceni, vecină cu o vie a acesteia.

Acest lucru se petrecuse când fusese luat rob de tătari. Scăpând cu familia, în afara unui copil pe care trebuia să-l răscumpere, avea nevoie de vie pentru a o vinde.⁵²

Evenimentele din prima parte a sec. XVIII și-au lăsat amprenta și asupra moșiei Stoiceni. Prin pacea de la Passarovitz (1718), Oltenia cădea sub dominația habsburgilor și Mănăstirea Horezu nu-și mai putea exercita stăpânirea asupra Stoiceniilor.

Documentul din 21 aprilie 1749, scris pentru o pricină dintre mănăstire și polcovnicul Tudor, feciorul popii Pandu, pentru o bucată de vie, ne-a dat la iveală o stăpânire temporară a domniei asupra moșiei.⁵³

Domnitorul Nicolae Mavrocordat (1719-1730), a dăruit-o logofătului Matei Fălcoianu, tatăl lui Radu, căsătorit de domn cu Ilinca, una din cele două fiice ale lui Vintilă Bucșan, proprietarul fugar al moșiei Bălcești. Moșia a fost în curând restituită, mai întâi mitropoliei "până când s-au făcut țara tot una", iar mai apoi proprietarul de drept, mănăstirea Horezu. De-a lungul stăpânirii acestei moșii, neînțelegerile dintre mănăstire și proprietarii vecini nu s-au rezolvat întotdeauna doar cu ajutorul boierilor hotarnici. Multe din ele au ajuns până la divanul domnesc și chiar la domnie.⁵⁴

Popa Tudor făcuse o jalbă la domnie pentru o vie ce o avea pe moșia Stoiceni. Nu știm ce decizie a luat domnia, dar i se punea în vedere egumenului Dionisie să "sudinești pe preotul ca să nu mai dea jalbă la mânia sa vodă".⁵⁵

După 1714, moșia Stoiceni rămânea în permanență în stăpânirea mănăstirii Horezu, până la prima mare reformă agrară când trecea în stăpânirea celor care o munceau, clăcașii.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Arh. St. București, *Mitropolia Țării Românești*, XCX/65.

⁵² Ibidem, XCX/65.

⁵³ Arh. St. Buc, *M-rea Horezu*, XXIV /1.

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Ibidem

Perioada de la sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX, a fost o etapă de trecere de la epoca medievală la cea modernă. Acum au început să apară elemente proprii epocii capitaliste ce s-au făcut simțite și în zona de pe Valea Topologului.

În ceea ce privește evoluția proprietății agrare, moșia Bălcești era stăpânită de Zinca și Iancu Bălcescu. La 1831, moșia avea 157 de familii, iar satul Gâltofani - component al acesteia - 16.⁵⁶

În Gâltofani mai aveau pământ și frații Rudeni din Budești, stăpânindu-l în indiviziune cu frații Bălcești.

La 1836, Zinca Bălcescu da un anunț în "Curierul românesc"⁵⁷, căutând un arendaș, din care aflăm că moșia avea "250 de stânjeni, 180 de case, 8 obaci (în alt document apar 147)⁵⁸, vie, moară, pio pe apa Topologului, livezi de pruni boierești, peste 6000 de bucăți, afară de cei din dijmă, povarnă mare cu patru cazane nemțești, zalhana, han și altă cârciumă la celălalt cap de moșie, iar la drum pădure și ghindă și jir".

Proprietatea lui Iancu -înregistrată în catagrafia din 1838- număra 52 de pogoane lucrate: 20 însămânțate cu porumb, 8 cu grâu, 4 cu orz și 20 de fâneață, separat, 3 pogoane de vie și o livadă cu 1000 de pruni și 15 duzi. La gospodărie sunt trecuți 6 cai, 8 boi, o vacă, 50 de capre și 15 porci. Satul Bălcești, cu 200 de familii, număra 659 pogoane pământ arabil lucrate, 9 pogoane de vie și livezi cu 13.290 de pruni.

Sătenii dețineau 45 de cai, 225 de boi, 116 vaci, 157 oi, 356 capre și 515 porci.⁵⁹ La această situație materială nu foarte bună, mai grevau și complicațiile datorate încălcărilor de hotar. Neînțelegerile cu moșnenii din Corbi erau nesfârșite care îi acuzau pe boierii Bălcești în 1832, că le-au acaparat 129 stânjeni.

Situația avea să devină și mai dificilă datorită conflictului -latent desigur- dintre Zinca Bălcescu și Scarlat Geanoglu, ginerele acesteia, căruia nu i-a putut achita o diferență de 2000 galbeni din zestrea promisă Mariei, fiica ei.

Presată de acesta, în 1836, Zinca îi preda sineturile moșiei⁶⁰, fiind nevoită să scoată la vânzare casa din mahalaua Boteanu din București.

În 1842, Iancu Bălcescu își amaneta și el moșia, tot lui Scarlat Geanoglu, pentru un împrumut ce-l luase de la acesta (38.166 lei).

⁵⁶ I. Donat și C. Retegan, *Catagrafia Țării Românești de la 1831 și cf. Analele Parlamentare*, II, p. 512.

⁵⁷ "Curierul Românesc", 7, 1836, nr. 14 (20 martie), p. 56.

⁵⁸ Arh. St. Buc. *Logofetia Dreptății*, dos. 5/85/1836 f. 13-16.

⁵⁹ Arh. St. Buc., *Catagrafia 42* (Catagrafia din 1838, jud. Argeș, Plasa Olt.), f. 207, 353.

⁶⁰ Arh. St. Buc. *Logofetia Dreptății*, dos. 5. 85/1836 f. 16-18.

Pentru a ieși din dificultățile materiale, frații Bălcescu au încercat să vândă pădurea din moșia Bălcești, lucru care nu este cert că s-ar fi realizat.

După 1848, moșia Bălcești avea dificultăți financiare tot mai mari, datorită împrumuturilor făcute pentru a achita datoriile scadente. (1000 galbeni în 1848, 6000 galbeni în 1849, 8000 în 1856).

În 1856 Zinca Bălcescu trecea Sevastiței toată administrarea moșiei, dăruindu-i cu forme legale jumătate din stăpânirea pământului⁶¹.

Un ultim aspect legat de moșia Bălceștilor și de stăpâna ei Zinca Bălcescu, nu a fost de natură a lăsa în urmă o amintire plăcută. În decembrie 1856 -ianuarie 1860, între cele două proprietare -Zinca și Sevastița- și 18 clăcași considerați "*mișei și nesupuși la datoriile lor*", acuzați de a fi adus "*neodihnă obștii satului*"⁶².

În această atmosferă tensionată se pare că au fost atrași și alții săteni. Acuzația adusă a părut neverosimilă chiar și autorităților județene. Rezoluția ministrului de interne -Ion Ghica- lăsa îndoială asupra conflictului "*executați legea și evitați nedreptatea*"⁶³.

Cum a fost evitată nedreptatea rezultă din tabelul foștilor țărani clăcași din februarie 1866, care au primit pământ conform legii agrare din 1864, unde din 18 acuzați în 1860, se găsesc 14 pe lista împrumutării:

- Vasile Ion Dobre (nr. 5),
- Drăguț Preda (nr. 27),
- Ilie Rotaru (46),
- C. Radu Pârvu (nr. 67),
- Nițu Stan Petcu (nr. 87),
- Petcu Luță (nr. 89),
- Petrică Șerban Călin (95),
- Pătru Cârstea Furcel (nr. 89),
- Radu Țitiriga (nr. 99),
- Radu Ilie Funieru (102),
- Stan Tănase (115),
- Tudor Ciurei (nr. 119),
- Dumitru Gherghina (nr. 153),
- Radu Dumitrache (nr. 178)⁶⁴.

Moșia intra în segregare odată cu împrumutarea celor 197 clăcași, totalizând:

⁶¹ *Ibidem*, Curtea de apel din București, secția a II-a, Civil, dos. 173/1856 f. 70 și 26 v.

⁶² Arh. St. Buc., Ministerul de Interne, Țara Românească, Div. Rur. Com. Dos 900/1860, f. 221

⁶³ *Ibidem*, f. 219.

⁶⁴ *Colecția Horia Nestorescu - Bălcești*

- 11 pogoane pământ arabil și 498 stânjani pentru casă și îngrădire la un clăcaș cu 4 boi,
- 973 pogoane și 23 de prăjini pământ arabil și 62.250 stânjani pentru case și îngrădiri la 125 clăcași cu 2 boi (adică 7 pogoane, 19 prăjini și 498 stânjani de persoană),
- 291 pogoane și 9 prăjini pământ arabil și 31.374 stânjani pentru case și îngrădiri la 63 clăcași cu brațele adică (4 pogoane și 15 prăjini pământ arabil și 498 stânjani de persoană),
- gratuit doar 3.984 stânjani (498 de persoană), pentru loc de casă și grădini la 8 țărani foarte săraci.

Totalul despăgubirilor către cei trei frați s-au ridicat la 17.212 lei și 20 de parale pentru 1095 pogoane⁶⁵, 32 prăjini și 98.106 stânjani. După actul împroprietăririi, urmează ca stăpâni ai moșiei frații Costache, Barbu și Sevastița, până la începutul secolului XX.

O perioadă moșia a aparținut lui Lazăr Kalenderoglu, străin de familia Bălceștilor.

Ea a revenit în posesia acesteia prin răscumpărare de către Costache și Nicolae Mandrea, ginerele lui Barbu. Familia Mandrea a rămas timp de două generații ultima deținătoare a acestei moșii de pe valea Topologului.

În privința celeilalte moșii, Stoiceni, proprietate a mănăstirii Horezu, va intra și ea, în epoca modernă, pe un fâgaș capitalist. Argumente al acestui proces au fost dese arendări de terenuri, mori, cârciumi, precum și înmulțirea morilor, pivelor și cârciumilor. Prezența lor în zonă demonstra existența unui oarecare capital (vezi harta nr. 3). Mănăstirea Horezu, arenda nu numai zona arabilă, dar și morile cât și pivele. Din documente rezultă că una din pive era arendată lui Radu Țurlea din Ciutești, care cerea egumenului un act "*pentru un pogon de loc denaintea pivei ca să aibă unde tăbări un car sau două ce vor veni pentru trebuința pivii*"⁶⁶.

Aceasta fusese arendată cu embatic pe 20 de ani⁶⁷.

La 6 august 1802, Mănăstirea Horezu se învoia cu clucerul Dinu, ca acesta să construiască "*o moară cu cârcimă ci și pivă pã moșia mănăstirii Stoiceni din sud Argeș pã apa Topologului despre partea de sus ce să alătură cu moșia Bălcești*"⁶⁸. Învoiala între cele două părți se făcea pe termen nelimitat cu "*embatic pã tot anul câte 10 ocă ceară*" ce se transmitea și urmașilor "*cum și tot neamul meu să am urma cu stăpânirea în veci*" ..... "*și nimeni din părinții egumeni care vor fi după vremi sau din soborul său să nu aibă supărare întru nimic pentru aceste acareturi*"⁶⁹.

⁶⁵ *Ibidem*, 60.

⁶⁶ Arh. St. Buc., *M-rea Horezu*, pachetul XXIV f. 32.

⁶⁷ *Ibidem*.

⁶⁸ *Ibidem*, f. 34 și V.

⁶⁹ *Ibidem*.

Clucerului Dinu îi revenea sarcina de a face "iazul, după cuveniță ca să nu aducă vreo stricăciune apa la livezi sau semănături"⁷⁰. Acest act a fost autentificat de Nicolae Hangeriu, biv-vel ban, caimacanul Craiovei.

Un alt aspect al istoricului acestei moșii, erau desele conflicte ale mănăstirii cu proprietarii vecini, rezolvate numai la divanul domnesc.

Astfel, lui Constantin Ralet care avea "o pricină de judecată pentru trei hotare de moșie anume Stoiceni, Geamăna și Băloiu, ot sud Argeș", i se făcea dreptate doar pentru ultimele două moșii, prima rămânând în continuare în proprietatea mănăstirii Horezu.(1808).

În același an 1808, divanul judeca o altă neînțelegere dintre mănăstire și Ștefan Piscupescu, la care se prezenta actul de cumpărare din 1706 de către mănăstire.

În 1834, mănăstirea arenda pe 10 ani o vie din Ștoiceni lui Radu Schiteanu din Corbeni care trebuia să plătească "pe tot anul la Sfântu Gheorghe câte 4 galbeni austrieci". Acesta construia și o pivă pentru care tăia lemne "după moșia mănăstirii, însă lemne uscate și neroditoare din iazul ce s-au slobozit pă seama clăcașilor, iar nu dintr-altele".⁷¹

Actul era semnat la 23 aprilie și autentificat la 26 aceeași lună, de către Gheorghe Străchinescu ispravnicul subocârmuirii plaiului Horezu.⁷²

În aceleași condiții, mănăstirea arenda la aceeași dată, oierului Radu Surlea din Ciutești care trebuia să construiască și o pivă, tot din "lemne uscate și netrebuincioase din iazul ce s-au slobozit pe seama clăcașilor". În aceasta trebuie să vedem pe Radu Țurlea care se învoia pentru o pivă cu embatic pe 10 ani, documentul fiind nedatat.

În documentul din 1834, se arată că învoiala se refăce "după învoiala ce de isnoavă au făcut cu mănăstirea".⁷³

În 1834, erau 3 pive pe apa Topologuții, învoielile făcându-se pe 10 ani pentru 4 galbeni austrieci. Arendașii se obligau să nu provoace daune moșiei. În cazul revărsărilor, proprietarii de pive se obligau să le strice, dacă din cauza lor moșia înregistra pagube.

Un aspect important îl constituie legea din 1864, prin care și populația Stoiceniilor urma să primească pământ, prin exproprierea moșiei.

Modul în care a decurs împrăștierea aflăm din copiile contemporane după procesele verbale de împrăștiere, găsite și predate comunei de cetățeanul Gheorghe Florea Oneci, fost primar al comunei prin deceniul IV al secolului XX. "Astăzi 8 martie 1938, am găsit

⁷⁰ Ibidem, f. 38.

⁷¹ Arh. St. Buc., Mănăstirea Horezu, pachetul XXIV, f. 36.

⁷² Arh. St. Rm. Vâlcea, Colecția plaiului Horezu, doc. nr. 81.

⁷³ Arh. St. Buc. Mănăstirea Horezu, pachetul XXIV f. 34 și V

Comisia formată în vederea împrăștiării, întrunită la 30 aprilie 1865, a constatat că pe teritoriul comunei se aflau 266 locuitori, care urmau a fi împrăștiți. Din aceștia 19 intrau în categoria celor cu 2 boi și urmau a primi câte 6 pogoane, cinci prăjini și 498 de stânjani, 66 locuitori intrau în categoria celor cu brațele sau toporași și urmau a primi câte trei pogoane, 16 prăjini și 498 stânjani, 8 se încadrau în categoria celor ce urmau a fi împrăștiți cu loc de casă și grădină, adică 498 de stânjani fiecare.⁷⁵ Calculul făcut de comisie era greșit, inginerul topograf găsind o suprafață mai mică ce urma a fi împărțită sătenilor. În loc de 2015 pogoane, 10 prăjini și 6 stânjani, urma să se împartă doar 1.631 pogoane.⁷⁶

Moșia avea 2.370 de pogoane, dar așa cum rezultă din procesul verbal din 16 mai 1865, 1/3 (739 pogoane), rămăneau proprietăți. Din cele 1.631 de pogoane se scădeau 153 pogoane pentru vatra satului și pentru biserică, rămânând disponibile 1.478 pogoane. Nu mai corespundea acum suprafața destinată fiecărei categorii, de către comisie. Astfel, sătenii au primit: cei cu patru boi, câte 8 pogoane, 18 prăjini 498 stânjani, cei cu doi boi, câte 6 pogoane și 16 prăjini 498 stânjani, iar cei cu brațele, câte 3 pogoane și 16 prăjini. Pentru locuri de casă, grădini, drumuri, cimitire se rezervau 102 pogoane. Pentru biserică și cei trei preoți se rezervau 51 pogoane. În 1865, au primit pământ 266 capi de familie, răscumpărat cu suma de 21.907 lei⁷⁷.

Anul 1889, aducea o nouă lege a împrăștiării, care s-a aplicat în 1893. Era acum rândul "tinerilor însurăței".

Din documente nu rezultă numărul exact al celor care au primit pământ nici din comuna Stoiceni, nici din Bălcești, dovada acesteia fiind terenurile schimbate între oameni, unde apare specificația că proveneau din 1893⁷⁸.

În ceea ce privește implicarea locuitorilor din această zonă în evenimentele care s-au derulat de-a lungul timpului, informații pentru perioada feudală nu găsim în documentele vremii. Acest lucru nu înseamnă că locuitorii de pe valea Topologului nu au participat și ei la apărarea pământului în fața cötropitorilor. Anumite informații ni le-a lăsat tradiția locală care îl amintește pe Micorb, căpitan de oști pe timpul lui Mihai Viteazul și pe căpitanul Pleșoiănu din timpul aceluiași domnitor.

⁷⁴ Arh. Com. Stoiceni, dosar 4/ f. 143, verso.

⁷⁵ *Ibidem*, doc. 144, f. 2 și v.

⁷⁶ *Ibidem*, doc. 149, f. 2-3.

⁷⁷ *Ibidem*, f. 9.

⁷⁸ *Ibidem* dosar 41 pag 5

Despre evenimentele petrecute în perioada modernă, nu există suficiente informații care să ateste participarea locuitorilor din zona studiată la ele.

Probabil că ecoul revoluției conduse de Tudor Vladimirescu să fi ajuns în zona Bălceștilor, dar nu avem informații că persoane de aici s-ar fi alăturat oastei de panduri. Însă în perioada revoluției de la 1848-1849, au existat cazuri când clăcași de pe moșia Bălceștilor au fugit pentru a se alătura taberei lui Magheru de la Râureni⁷⁹. Astfel se primeau sarcini ca "nesupușii și mișeii" să fie aduși înapoi pe moșie unde se vor lua măsurile de "cuvință".

Nu este greu de dedus ce fel de măsuri au fost luate cu acești cu acești fugari (Stan Pătrașcu, Gh. Dobre, Ion Funieru)⁸⁰, chiar de către familia revoluționarului Bălcescu. După acest incident nu se mai înregistrează cazuri de înrolare în armata revoluționară.

În ceea ce privește actul de la 1859, unirea Principatelor, locuitorii trebuie să-l fi primit cu interes, mai ales că localnicii afirmă că domnul unirii ar fi trecut prin Bălcești, locul ocupat în prezent de Primărie, numindu-se anterior câmpul lui Cuza.

Dacă pentru aceste două evenimente, informațiile sunt mai deficitare, în ceea ce privește participarea locuitorilor la războiul de independență din 1877-1878, lucrurile s-au clarificat. Fiind vorba de o acțiune națională, bărbații convocați pentru a merge pe front și-au făcut datoria.

Astfel, pe ansamblu au căzut pe câmpul de luptă din Balcani, 200 de soldați, 30 răniți⁸¹.

Pe lângă participarea pe câmpul de luptă și locuitorii actualei comune au contribuit la efortul general cu alimente, îmbrăcăminte, chereștea, scamă pentru pansamente, animale pentru sacrificare și transport, bani⁸². Oamenii, acum proprietari, aveau mai mult interes și mai multă putere economică pentru a susține din interior acest război crucial pentru viitorul României. Toate aceste bunuri colectate erau transportate cu carele până la Băbeni, de unde pe plute luau drumul pe firul Oltului către destinație. Dacă la 1877, atmosfera era deosebită, plină de încredere și speranță, nu la fel au stat lucrurile pe timpul ocupației germane de la 1916-1918. Bărbații încorporați au fost în număr mare, existând familii unde au plecat întâi tatăl, apoi fii. Deci populația rămasă, era în mare parte alcătuită din femei, copii, bătrâni sau bărbați cu handicap. Ocupanții germani s-au purtat deosebit de dur, confiscând din gospodăriile țărănești tot ce le putea fi folositor⁸³.

Din povestirile celor vârstnici aflăm că nemții ar fi împușcat persoane care se împotriveau confiscării bunurilor (Ioana lui Stroe din Gâltofani care s-a opus predării cazanului de țuică).

⁷⁹ Arh. St. Pitești, *Fond prefectură*, jud. Argeș, dos 30, f. 21.

⁸⁰ *Ibidem*, f. 22

⁸¹ *Ibidem*, Războiul de independență, dos 19/ f. 15 și v.

⁸² *Ibidem*, dos. 9, f. 9-11.

celor căzuți la datorie s-a ridicat la cifra de 550, fiind cazuri când nu s-au mai și fiul sau fii⁸⁴.

În cazul acestor eroi, s-au ridicat -prin contribuția locuitorilor, bisericii și școlii- rice, iar bisericile au ridicat cruci comemorative cu toți care au căzut la

temporană

Am arătat anterior, primul război mondial a lăsat urme adânci și dureroase în viața locuitorilor din actuala comună. Cu toată suferința locuitorii din Bălcești și Stoiceni, pentru a fi solidari cu locuitorii îndurerăți din țară. O serie de chitanțe stau mărturie că unele foste comune au predat autorităților sume de bani pentru a ajuta văduvele, copiii săraci⁸⁵. O urmare importantă a războiului de reîntregire a fost reforma agrară din 1921. Deoarece, nu toată populația beneficiase de reforma din 1893, cei mai nevoiași țărani au primit în sfârșit pământ, rămânând gospodării lipsite definitiv de pământ ca până atunci.

Pe lângă cei 48 de capi de familie au primit terenuri arabile pe teritoriul celor două comune din comuna Stoiceni și din cea mai rămasă din fosta moșie a Bălceștilor comuna Mandrea.⁸⁶ De remarcat, că în 1916, Radu Mandrea, impresionat de condițiile de viață ale noștenilor din Corbi, dădea acestora gratis o suprafață învecinată cu comuna Mandrea în ceea ce privește viața cotidiană a locuitorilor acestei zone, evoluția ei se poate observa în evoluția relațiilor capitaliste. Noii proprietari apăruti după reformele agrare (Mihăilescu, Giuroiu, Alexandrescu, Constantinescu, Bododea), practicau agricultura și atrăgeau atenția oamenilor din zonă⁸⁷.

Pe lângă o parte a populației lucra în orașe în diferite meserii. Evoluția acestei zone a fost întreruptă de conflagrația celui de-al doilea război mondial care a avut consecințe de vedere pe locuitorii ei. Numărul celor care au murit sau dispărut în timpul războiului a fost de 300, la care se adaugă numeroși invalizi. Populația civilă a fost

afectată de bombardamentele americane, precum și a înaintării armatei sovietice. Persoane care

• băutură. Oamenii stăteau ascunși în pădure de teama bombardamentelor și a tancurilor sovietice care traversau cele două comune.

✕ Imediat după terminarea războiului, oamenii se vor confrunta cu o situație nouă, intrarea pe arena politică a comuniștilor susținuți de armata sovietică.

↘ A urmat etapa confiscării pământului, a altor bunuri din gospodărie, așa încât în martie 1962 în cele două comune se încheia colectivizarea, înființându-se C.A.P.-uri pe toată suprafața lor⁸⁸.

✕ Populația primea un lot arabil pentru folosință în funcție de numărul normelor de muncă efectuate în cooperativa agricolă de producție.

↘ Au existat și persoane care nu au semnat niciodată cererea de aderare, deși pământul și celelalte bunuri le-au fost confiscate (Iordache Ion, Roșoz Ion, Nicolae Ion, Tănase Gheorghe)⁸⁹.

În baza normelor efectuate în cadrul sectorului zootehnic sau în celelalte, țărani cooperatori erau plătiți cu niște sume derizorii (3-5 lei la zi), produse agricole, bonuri pentru achiziționarea pâinii de la brutării.

În ultima perioadă (1980-1990), aceste produse începuseră să fie din ce în ce mai rare, datorită preluării de către stat a aproape întregii producții⁹⁰.

Pe lângă acest lucru, oamenii erau obligați să predea statului cote din propria gospodărie (ouă, lapte, brânză, păsări) animale la contract (bovine, porcine). Era un fenomen obișnuit în România acelei perioade, că sacrificarea ilegală a unei bovine aducea după sine condamnarea la închisoare, amenzi usturătoare și corporale din partea milițienilor.

Viața locuitorilor se desfășura după tiparul clasic stabilit de către conducerea P.C.R. - agricultură, naveta către centre industriale și prăemărirea conducătorilor de atunci - prezentă în viața de toate zilele.

Decembrie 1989, a dus și în comuna N. Bălcescu la desființarea comunismului și la instaurarea parțială din 1991, prin legea 18, a proprietății asupra pământului⁹¹. Aplicarea defectuoasă a acesteia, a generat numeroase conflicte și procese de proprietate între locuitorii comunei⁸⁷.

La ora actuală, legea Lupu a generat alte conflicte, atât pentru terenurile arabile, cât mai ales pentru păduri.

⁸⁸ Arh. Com. N. Bălcescu, pachet III, dosar 4., fila 19

⁸⁹ Arh. Com. N. Bălcescu, pachet II, dosar 5., fila 8

⁹⁰ *Ibidem*, pachetul IV, dosar 1, f. 2-5.

⁹¹ *Ibidem* Comisia de împărțire, dos 9 f. 11-13

2.6. Organizarea administrativă a localității

Ca unitate administrativ-teritorială, comuna N. Bălcescu, cuprinde ¹⁸ sate: Rotărăști, Mângureni, Corbii din Vale, Ginerica, Linia Hanului, Valea Bălcească, Dosul Râului, Șerbăneasca, ~~Serbănești~~, Bănești, Măzăraru, Gâltofani, Predești, Pleșoiu, Popești, Schitu, Valea Viei, Tufani⁹².

Urmărind evoluția denumirilor satelor comunei, se observă că ele și-au păstrat în timp denumirea, mai puțin satul Tufani, care se numește așa din 1966, față de Socariciu, denumire anterioară. Actuala denumire a comunei datează din 1968, pe care conducerea politică de atunci a dat-o în cinstea revoluționarului Nicolae Bălcescu.

Apartenența administrativ-teritorială a satelor, de-a lungul timpului, a suferit numeroase modificări. Până la împărțirea administrativă din vremea lui Cuza, existau comunele Stoiceni și Bălcești.

După această lege apăreau comunele⁹³: Bălcești -compusă din satele: Gâltofani, Măzăraru, Valea Bălcească, Rotărești, Linia Hanului; Corbi-Mângureni cu satele: Corbii din Vale, Dealul Bălcești, Gheorduni, Ghermănești, Mângureni, Olărești, Popești, Schitul și Socariciu. Satul Ginerica aparținea acum comunei Milcoiu-Izbășești; comuna Stoiceni-Pleșoiu cu satele: Bănești, Bunești, Șerbănești, Dosul Râului, Predești, Lămbești, Pleșoiu, Stoiceni, Trăistari, Orășeni, Trucmei, Valea Viei, Voiculești, Țițești.

În 1912, comuna Bălcești cuprindea satele: Rotărești, Gâltofani, Linia Hanului și Valea Bălcească⁹⁴.

Fostul sat Măzăraru era acum considerat cătun ce aparținea de Gâltofani.

Tot la acea dată, comuna Corbi (noua denumire adoptată), cuprindea satele: Corbii din Vale, Mângureni, Popești, Schitu și Socariciu; Dealul Bălcești, Ghermănești, Gheordunul și Olărești, erau acum considerate cătune.

Comuna Stoiceni-Pleșoiu, cuprindea satele: Șerbănești, Dosul Râului, Predești, Bănești, Valea Viei, Pleșoiu. Satele în plus pe care le avea la 1898, erau considerate cătune. Tot acum, satul Șerbănești lua denumirea de Șerbăneasa, iar comuna pe acela de Stoiceni pe care îl va păstra până în 1968. În 1915, satul Ginerica, de la comuna Milcoiu, era trecut la comuna Corbi⁹⁵.

După împărțirea administrativă din 1926, avea loc o nouă regrupare a satelor actuale la comune diferite: Corbi -comună- cu satele: Schitu, Popești, Genunești-Linia, Corbi, Ginerica,

⁹² Arh. Com. N. Bălcescu, dos. 9, f. 18.

⁹³ Arh. St. Pitești, fond Prefectură pachet 7, dosar 1, f. 25.

⁹⁴ *Ibidem*, f. 41.

⁹⁵ *Ibidem* dos 2 f 15

Bălcești - comună separată - formată dintr-un singur sat (valea Bălcească);⁹⁶ Stoiceni - comună separată cu satele sus menționate. La 1 ianuarie 1956, comuna Corbi se aronda comunei Bălcești, cu toate satele ce aparțineau acesteia.⁹⁷ Prin legea nr. 2 din 1968, s-a creat actuala comună Nicolae Bălcescu, prin unirea celor două comune vecine de pe valea Topologului, Stoiceni și Bălcești, cu un număr de 18 sate enumerate mai sus.⁹⁸

---

⁹⁶ *Ibidem*, f. 21.

⁹⁷ Arh. Com. Nicolae Bălcescu, dos 9, f. 30.

⁹⁸ *Ibidem* f. 32

Capitolul 3.

Cadrul socio-demografic

3.1. Populația

Până în prima jumătate a secolului XIX, nu deținem informații despre populația zonei studiate. De la 1832, documentele privind populația devin mai numeroase. Astfel, la 1831, moșia Bălcești număra 157 de familii, iar satul Gâltofani⁹⁹ 16 familii.

În urma catagrafiei din 1838, situația pe moșia Bălcești era următoarea: 200 de familii, cu un număr de 808 locuitori.¹⁰⁰

Tot din acest document aflăm și informații despre situația economică a locuitorilor. În ceea ce privește situația de pe moșia Stoiceni, aceasta totaliza un număr de 921 locuitori, grupați în 205 familii¹⁰¹.

Un lucru important care s-a impus din 1832, a fost întocmirea actelor de stare civilă de către preoții din parohii, în urma dispozițiilor Regulamentului Organic. Ei întocmeau actele în dublu exemplar. Prin codul civil din 1865 s-a hotărât preluarea de la parohii a mitricele de stare civilă, păstrându-se un exemplar la primărie, iar celălalt era înaintat tribunalului județean. Studiarea acestor documente furnizează date importante despre evoluția zonei studiate pe o perioadă foarte mare.

Astfel, pentru parohia Stoiceni, biserica Sfântul Dimitrie perioada dintre 1832-1865, situația se prezenta în felul următor:¹⁰²

Anul	Botezați	Morți	Cununăți
1832	13	33	31
1833	9	-	12
1834	35	16	18
1835	36	6	5
1836	33	7	6
1837	24	8	13
1839	29	16	10
1840	26	23	11
1841	47	19	9
1842	14	35	6

⁹⁹ I. Donat și C. Retegan, *Catagrafia Țării Românești de la 1831*.

¹⁰⁰ Arh. St. Buc. Catagrafii 42 (Catagrafia din 1838, jud. Argeș, plasa Olt), f. 207, 353.

¹⁰¹ *Ibidem*, f. 219, 285.

¹⁰² Arh. St. Rm. Vâlcea fond 154 Stoiceni Biserica Sf. Dimitrie 1832-1865 pach 205

1843	34	25	12
1844	38	36	5
1845	31	9	15
1846	36	24	18
1847	51	23	13
1848	24	22	11
1849	31	19	19
1850	21	13	4
1851	33	49	21
1852	49	60	21
1853	56	39	12
1854	37	48	17
1855	44	21	21
1856	36	27	18
1857	52	25	12
1858	79	64	20
1859	69	19	17
1860	47	35	20
1861	61	32	12
1862	45	43	8
1863	37	48	18
1864	30	29	25
1865	17	21	26

Pentru parohia Bălcești, biserica Adormirea Maicii Domnului, situația statistică este următoarea pentru anii 1832-1865¹⁰³.

Anul	Botezați	Morți	Cununati
1832	30	19	21
1833	18	15	18
1834	31	16	15
1835	34	23	9
1836	19	11	20
1837	15	10	16

¹⁰³ *Ibidem* fond 126 Bălcești Biserica Adormirea Maicii Domnului (1832-1864) nach 200 f 41-65

1838	25	18	15
1839	27	21	23
1840	19	18	15
1841	17	13	22
1842	20	14	18
1843	29	18	25
1844	32	20	15
1845	22	10	12
1846	25	18	22
1847	21	23	4
1848	15	19	20
1849	31	18	21
1850	29	11	11
1851	15	8	17
1852	38	36	5
1853	29	20	25
1854	79	50	20
1855	61	44	8
1856	30	28	24
1857	54	29	18
1858	38	30	21
1859	40	17	15
1860	50	32	24
1861	62	40	21
1864	34	28	25
1865	19	22	24

Pentru parohia Corbii din deal, situația se prezintă în felul următor între anii 1832-1864¹⁰⁴.

Anul	Botezați	Morți	Cununăți
1832	16	18	10
1833	20	11	18
1834	22	21	9

¹⁰⁴ Arh. St. Rm. Vâlcea, fond 152, Corbii din Deal 1832-1864, pachet 201, f.9-14

1835	30	16	15
1836	19	11	18
1837	26	20	22
1838	38	16	15
1839	40	28	22
1840	22	17	25
1841	27	10	20
1842	25	16	18
1843	21	19	25
1844	37	25	20
1845	26	19	21
1846	15	17	9
1847	21	18	20
1848	29	20	27
1849	37	22	19
1850	40	20	7
1851	32	27	17
1852	29	20	19
1853	46	38	28
1854	39	7	17
1855	41	30	24
1856	38	25	18
1857	22	18	21
1858	40	24	25
1859	38	16	26
1860	41	22	15
1861	39	25	21
1862	39	15	18
1863	27	19	18
1864	19	25	29

Pentru perioada 1866-1895, se remarcă o creștere a populației de pe aceste meleaguri.
Astfel, pentru parohia Stoiceni, între 1866-1895, situația statistică era următoarea :

* Nu s-au introdus și cei căzuți pe câmpul de luptă

Anul	Botezați	Morți	Cununăți
1866	41	22	20
1867	30	19	22
1868	51	22	18
1869	38	15	9
1870	36	16	25
1871	42	21	17
1872	52	28	19
1873	35	9	15
1874	40	18	21
1875	48	25	19
1876	39	15	20
1877	48	21	7
1878	15	25	10
1879	19	19	9
1880	28	15	19
1881	41	21	9
1882	38	25	22
1883	20	9	7
1884	39	-	12
1885	45	28	18
1886	27	19	15
1887	35	21	11
1888	42	22	16
1889	35	18	9

Parohia Corbi din Deal¹⁰⁵

Anul	Botezați	Morți	Cununăți
1890	50	29	15
1891	38	20	16
1892	41	29	18
1893	32	21	15

¹⁰⁵ G. I. Iahovaru, *Dictionarul geografic al județului Argeș București*, 1888, p. 142-150

La recensământul din 22 ianuarie 1941, situația populației era următoarea: 4859 locuitori, cu 1500 de gospodării și 1300 de clădiri. Și la acest recensământ, dar și la cel anterior, românii erau preponderenți ca număr, urmați fiind numeric de țigani (762), unguri (4), ruși (3). Religios aparțineau cultului ortodox peste 90%, restul erau romano-catolici sau nebotezați (cazul țiganilor)¹¹⁰. La recensământul din 1956, populația număra 4487 locuitori din care 2103 bărbați și 2384 femei. Creșterea demografică a fost foarte slabă, datorită celui de-al doilea război mondial, stării de sănătate precare, a bolilor care ucideau în special copiii, a plecării la orașe în căutare de lucru.¹¹¹

În 1966, populația comunei ajungea la 4618 locuitori, din care 2242 bărbați și 2376 femei, în care majoritară era populația românească.

La recensământul din 5 ianuarie 1977, erau 5057 locuitori din care 2435 bărbați și 2622 femei. Creșterea numerică se explică prin faptul că nivelul de trai al populației era cu mult superior față de epocile anterioare, starea de sănătate și educație erau mult mai bune. După 1977, populația a scăzut numeric datorită stabilirii la oraș a unui număr mare de locuitori din această comună.

Astfel la recensământul din 1988, populația era în număr de: 2500 bărbați și 3681 femei, iar la cel din 1991, populația atinge numărul de 7211.

În ceea ce privește structura pe vârste, populația acestei comune are în prezent următoarea situație: peste 70% din total este populație sub 50 de ani, iar restul de peste 50 de ani. În privința structurii pe sexe, acum ca și în perioadele anterioare, populația feminină este dominantă, lucru explicabil prin nou-născuții de sex feminin cât și a mortalității mai mari în rândul bărbaților¹¹¹.

Structura pe profesii, indică următoarea situație, sub 50% în industrie, datorită numărului mare de șomeri existenți, și peste 52% agricultori.

Din rândul populației în situație de șomaj, mulți dintre ei au preferat să muncească peste hotare, unde s-au stabilit.

Deși pe ansamblu populația comunei este relativ tânără, totuși sunt sate pe cale de dispariție datorită populației îmbătrânite (Bunești, Popești).

Densitatea ei variază de la un sat la altul: Predești, Stoiceni, Șerbăneasa, Rotărăști, Linia Hanului, Valea Bălcească, Corbi cu o densitate mai mare, iar restul cu o populație redusă.

Populația acestei comune reflectă o stare de sănătate bună, deși din documentele medicale rezultă clar că o parte din locuitori sunt cardiaci, reumatici¹¹², boli ale aparatului

¹¹⁰ Arh. Com. N. Bălcescu, dosar 11, fila 8-11.

¹¹¹ *Ibidem*, f. 21.

^{111 bis} Arh. Com. Nicolae Bălcescu, dosar 11, f. 20-30.

¹¹² Arh. Dispensariului Stoiceni și Rotărăști, dosar 2 3 F 9 15 18

digestiv, boli nervoase și psihice. Acestea se instalează datorită stării de stres din rândurile oamenilor, generată de situația economică grea. De remarcat că protecția mamei și a copilului nu este din punct de vedere sanitar -bine reprezentată- datorită situației economice precare a economiei naționale, dar și a primăriei acestei comune. Îngrijirea populației se face în două dispensare comunale, dotate cu minimul de aparatură și condiții, în care funcționează doi medici și patru asistente medicale. Tot din studiul arhivei celor două dispensare, acestea duc - în mod indirect- o campanie de educație pentru o hrană sănătoasă și rațională, pentru eradicarea alcoolismului, mai ales din rândul tinerilor.

Această situație negativă -alături de altele- a generat tensiuni în rândul familiilor, ducând la destrămarea lor prin divorț. Astfel, în ultima vreme divorțurile au crescut în mod îngrijorător, mai ales în rândul familiilor tinere (peste 500 din 1970)¹¹³.

3.2. Familia

Acest nucleu social a fost și în această zonă liantul principal al comunității umane, prin numărul mare al celor care o compuneau, prin puterea ei economică, prin legăturile de rudenie și prin statutul social.

Din documentele studiate, numărul de familii repartizate în fostele comune a variat în funcție de anumiți factori enumerați mai în sus.

Există un număr de 690 familii cu un număr de 720 de gospodării¹¹⁴.

¹¹³ Arh. Com. N. Bălcescu, dosar 7, f. 25.

¹¹⁴ *Ibidem* dos. 5 f. 11-12

Cadrul economic

4.1. Suprafața

Această unitate administrativ-teritorială are o suprafață de ~~7.709~~ ⁷⁷⁰⁸ ha, adică 1,36% din suprafața județului. Fiind o comună de deal, ponderea principalelor categorii de terenuri este următoarea: suprafața agricolă = 3.110 ha. Din aceasta terenul arabil este 1.420 ha, 920 ha livezi, 800 ha pășuni naturale și fânețe, 703 ha pentru gospodăriile populației¹¹⁵.

Fondul forestier al comunei totalizează de 3.923 ha (50,7% din suprafața totală), cele mai mari suprafețe fiind pe moșiile satelor Bănești, Șerbăneasa, Corbii din Vale, Dosul Râului, Măzăraru, Găltofani, Mângureni, Comanca.

Acest fond forestier are trei tipuri de proprietate: particulară, comunală și de stat¹¹⁶.

De remarcat că suprafețele cu vii au fost desființate după 1991, când C.A.P.-urile au dispărut, noii proprietari destinându-le cultivării păioaselor, pentru pășuni și pomi fructiferi, dar vița-de-vie există în fiecare gospodărie. Din suprafața arabilă cultivată, ponderea cea mai mare o dețin cerealele : porumb, grâu, secară, orz, plante pentru nutreț (ovăz), cartof, legume.

Suprafața pomicolă de 920 ha este acoperită cu specii de prun, măr, cireș, vișin, păr, unde se îmbină soiurile autohtone cu cele din import.

4.2. Ocupații umane de-a lungul timpului

Deși nu știm exact când au apărut primele comunități omenești, cu siguranță că membrii acestora au avut ocupații dintodeauna.

Având nevoie de hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, oamenii au cultivat pământul de la început. Deci, agricultura a devenit principala ocupație a acestor comunități, indiferent de forma de proprietate asupra pământului.

Calitatea și productivitatea erau scăzute datorită uneltelor rudimentare, a absenței unor tehnici performante. Saltul calitativ s-a înregistrat în perioada comunistă când au fost introduse: mecanizarea, noi tehnici de lucru, semințe selecționate, soiuri superioare de pomi fructiferi și vița-de-vie.

Acest proces a continuat după 1990, când o parte dintre locuitorii comunei au achiziționat utilaje și unelte agricole necesare desfășurării activității agricole. Faptul că agricultura a fost o ocupație principală rezultă din documentele vremii.

¹¹⁵ Arh. Com. N. Bălcescu, fond agricol, dos. f. 6.

¹¹⁶ *Ibidem* f. 10

Astfel, la 1836, aflăm că moșia Bălcești-Gâltofani, avea "250 de stânjeni, vie, moară, pio, livezi de pruni boierești, peste 6.000 bucăți, afară de cei din dijmă".

Populația avea 659 de pogoane teren arabil lucrate, 9 pogoane de vie și livezi cu 13.290 de pruni¹¹⁷.

O altă ocupație de bază a fost creșterea animalelor.

Astfel și pe moșii, dar și în gospodăriile clăcașilor existau animale. Tot la 1836, moșia Bălcești avea 6 cai, 8 boi, o vacă, 50 de capre, 15 porci, în timp ce populația avea un număr de 45 de cai, 225 de boi (1 bou pe gospodărie), 116 vaci, 157 oi, 356 capre și 515 porci¹¹⁸.

Pentru moșia Stoiceni aflată sub stăpânirea mănăstirii Horezu, catagrafia din 1851 evidențiază următoarea situație: 1.700 pogoane teren arabil lucrate de țărani clăcași, 231 boi, 50 de cai, 132 vaci, 200 de oi, 400 capre și 480 porci¹¹⁹.

Prin actul împroprietăririi din 1865, populația deținea vite de muncă (boi), ceea ce denotă cele afirmate mai sus și fără de care nu se atribuia pământ.

G. I. Lahovari ne dă informații prețioase privind numărul de vite la 1887, în cele două comune: 1.772 capete de vite mari, din care 1.680 boi și vaci, 45 de cai, 7 bivoli, 1.180 vite mărunte, din care 55 oi, 30 de capre, 600 de porci (Stoiceni), iar pentru Bălcești 1.720 de capete de vite mari din care 1.600 boi și vaci, 40 de cai, 25 de capre și 65 de porci. Separat figurau un număr de 2.000 de oi¹²⁰.

De asemenea pentru moșnenii din comuna Corbi animalele trebuie să fi fost foarte importante, deși documentele lipsesc.

Începând cu secolul XX, animalele au rămas o sursă importantă atât pentru hrană, cât și pentru completarea resurselor financiare ale fiecărei gospodării.

Că acest lucru este adevărat se reflectă în situația din zilele noastre, când, cu excepții rare, fiecare familie posedă animale mari și mici, păsări.

Comuna posedă o bogată zonă meliferă, fapt care a favorizat dezvoltarea apiculturii existând mii de stupi la producătorii particulari.

În ceea ce privește alte ocupații, amintim sericicultura, practică pe scară largă în secolul trecut, dar și la începutul secolului XX. Motivul acesteia nu era altul decât obținerea firelor fine de borangic din care femeile țesau obiecte de vestimentație, de decor interior. Actualmente această ocupație a dispărut definitiv, deși -în perioada comunistă- școala era cea care continua -în mod abuziv- această tradiție. Din documentele vremii, dar și din amintirile celor mai vârstnici locuitori ai comunei, o ocupație profitabilă era olăritul. În zona satului

¹¹⁷ H. Nestorescu-Bălcești, P. Cernovodeanu, C. Badea, *Vatra Bălceștilor*, Bălcești

¹¹⁸ *Ibidem*, p. 22

¹¹⁹ Arh. St. Buc. *Catagrafii* 42 (Catagrafia din 1838, jud. Argeș, Plasa Olt), f. 201, 325.

¹²⁰ G. I. Lahovari *op. cit.* p. 81-84

Corbii-din-Vale, în secolul trecut exista un puternic centru de olărit, astăzi dispărut, rămânând doar toponimul Poiana Olarilor, locul unde își expuneau produsele.

Pe cursurile de apă (Topolog) au existat mori, pive pentru dimie, ce funcționau în sistem de arendă cu proprietarii adevărați¹²¹.

Existau la curțile boierești cazane de țuică, probabil că și populația deținea, funcționau cârciumi, teascuri pentru ulei, poverne.

De asemenea, în gospodăriile țărănești se practicau meșteșugurile tradiționale ce asigurau acestora obiecte de vestimentație și nu numai (țesutul diferitelor materiale textile-lână, in, cânepă, borangic; cizmăria, cojocăria, vopsitul materialelor textile cu diverși coloranți naturali).

Mai trebuie menționat că se practica tâmplăria, zidăria, rotăria, fierăria, ocupații practicate și astăzi dar cu unelte modernizate.

4.3. Activitatea industrială

În comuna Nicolae Bălcescu nu se poate vorbi de o activitate industrială intensă, pe teritoriul ei neexistând unități de industrie republicană. Industria locală a fost reprezentată prin secții prestatoare de servicii și anume: tâmplărie în satele Predești, Corbii-din-Vale, Valea-Viei, fierărie în satul Șerbăneasa, și Valea-Viei.

Au existat secții de depanare radio-tv., croitorie, cizmărie, frizerie, coafor, în satele Predești și Rotărăști.

În comună funcționau trei mori pe apă, (acum au rămas doar două), mori particulare de mare capacitate (4), mori electrice existente în anumite gospodării¹²².

Au mai existat în perioada comunistă cuptoare de uscat prune ale C.A.P., distilărie pentru fabricat țuică și patru alambice pentru nevoile populației. Actualmente funcționează cuptoare de prune particulare, precum și cazane de țuică (1.000).

În satul Valea-Viei exista o brutărie pentru deservirea populației cu o capacitate de 1.400 kg în 24 de ore. Tot în acest sat funcționa până în 1990, de preindustrializare a fructelor, inclusiv a celor de pădure ce avea o capacitate de 350 t anual, similar cu cel din satul Mângureni.

Comuna nu dispune de minerale utile, prospecțiunile geologice fiind neconcludente în acest domeniu.

De remarcat că toate aceste unități au fost desființate după 1990.

¹²¹ Arh. St. Buc., *M-rea Horezu*, pachetul XXIV f. 32.

¹²² Arh. Com. N. Bălcescu, *dosar 5 f. 18-20*

4.4. Activitatea comercială

Rețeaua comercială cuprinde schimburile de produse practicate de unitățile specializate către populație.

Bineînțeles că schimburi comerciale s-au practicat de foarte multă vreme, dovezi statistice privind volumul și felul mărfurilor neexistând. În schimb, desfășurarea și astăzi a unor târguri în jurul comunei, cu ocazia zilelor religioase importante, demonstrează caracterul ancestral al acestei ocupații. Până în 1945, existau un număr de patru magazine (prăvălii cum le numesc localnicii) particulare care ulterior au fost confiscate.

După 1945 până în 1990, rețeaua unităților comerciale se compunea din: magazine universale (5), bufete (3). Aceste unități au desfășurat marfă la nivelul anului 1980, în valoare de 10.712.000 lei, iar în 1990 de 15.891.000 lei. După 1990, rețeaua unităților comerciale s-a extins prin apariția magazinelor, barurilor și depozitelor de construcții privatizate (22 la nivel de comună), cu un număr de 25 de angajați¹²³.

La nivelul anului 1999, toate aceste unități comerciale particulare derulau o cifră de afaceri de peste 1 miliard lei.

4.5. Mijloacele și căile de comunicație

Căile de comunicație la nivelul comunei Nicolae Bălcescu sunt reprezentate de o rețea densă de drumuri modernizate și nemodernizate. Drumul modernizat Cocoru-Milcoiu- care străbate satele componente aliniate de-a lungul lui pe o distanță de 12 km- leagă comuna de șoseaua internațională E 81 și de șoseaua județeană Rm. Vâlcea-Drăgășani. Prin ambele, locuitorii comunei acced în orașul de reședință de județ Râmnicu-Vâlcea.

Ponderea cea mai mare o ocupă drumurile nemodernizate, de țară, ce leagă satele între ele, folosite fiind de către oameni pentru deplasarea locală, activități agricole și forestiere.

Transport pe cale ferată nu există¹²⁴.

Transportul călătorilor și a mărfurilor se făcea în perioada comunistă de către autobaza Rm.-Vâlcea, stații auto existând în fiecare sat aliniat șoselei pentru cele care fac circuitul Rm.-Vâlcea- Nicolae Bălcescu. După 1990, transportul călătorilor se face de către Transcozia S.A., taxiuri particulare, iar mărfurile pentru rețeaua comercială sunt aduse cu mijloacele particulare ale patronilor respectivi.

Din motive de nerentabilitate, societatea Transcozia S.A. a suspendat circuitul Măzăraru-Oltchim-Rm.-Vâlcea, cele 5 sate aliniate lui rămânând izolate.

¹²³ Arh. Com. N. Bălcescu, *fond fiscal*, dos 9, f. 9, 15, 18, 25.

¹²⁴ Cf. Stelian Bănescu, op. cit. p. 61

În afara transportului rutier există și transporturi speciale care se fac prin linii de înaltă tensiune pentru aprovizionarea cu energie electrică a tuturor satelor, prin telefon, telegraf, radio și televiziune.

De menționat că localitatea nu dispune de conducte cu gaze, iar rețeaua de alimentare cu apă a unei părți a comunei -datorită dezinteresului edililor de după 1990- s-a desființat. Nu există televiziune prin cablu, majoritatea locuitorilor vizionând postul de televiziune România 1, posturile particulare nefiind recepționate datorită lipsei unei baze logistice adecvate. În pragul mileniului trei, la nivelul comunei există un număr de 20 de familii care nu posedă televizor.

Serviciul telefonic este deservit de Oficiul Poștal Nicolae Bălcescu și de postul telefonic Predești, cu un număr total de 200 de abonați; comuna nebeneficiind nici până în prezent de o acoperire totală telefonică. De asemenea, nu există în localitate, la nici o instituție, nici un computer sau alte aparate care să faciliteze circulația rapidă a informației și stocarea lor.

4.6. Activitatea turistică

SATE MUZEU

Prin așezarea și prin peisajul natural deosebit, comuna Nicolae Bălcescu dispune de un potențial turistic variat, la care se adaugă elemente cultural-istorice, etnografice.

Potențialul natural al turismului din comună este dat de elementele cu caractere specifice regiunilor de deal în care patrimoniul forestier, fauna și rețeaua hidrografică a Topologului se situează pe primele locuri.

Potențialul cultural-istoric este legat în primul rând de existența în comună a Muzeului memorial "Nicolae Bălcescu". Situat într-un cadru natural deosebit, domină satul Rotărăști și Valea Bălcescă.

Clădirea a început să fie construită în 1824 de către Iancu Bălcescu, sub dealul Gruiu, fiecare generație a acestei ilustre familii adăugând ceva în plus¹²⁵. Cel care i-a dat înfățișarea actuală, ce îmbină elementele gotice cu stilul brâncovenesc a fost strănepotul lui N. Bălcescu, Radu N. Mandrea, între anii 1906-1939.

În 1948, acesta a donat casa familiei Bălcescu, statului român, mai precis Ministerului Artelor. Conducerea politică din acea perioadă, a atribuit conacul Uniunii Scriitorilor care îl folosea drept casă de creație.

Nicolae Ceaușescu a luat hotărârea firească ca acest conac să devină muzeu memorial care să oglindească viața și activitatea revoluționarului Nicolae Bălcescu. Inaugurat la data de 5 octombrie 1968, chiar de Nicolae Ceaușescu, muzeul a pierdut în cei 20 de ani cât a

¹²⁵ Colectiile Muzeului Memorial N. Bălcescu

aparținut Uniunii Scriitorilor, o serie de obiecte de patrimoniu de o valoare, deosebită ce aparținuseră generațiilor din familia Bălcescu-Mandrea¹²⁶.

După 1990, conducerea muzeului a avut un lung proces cu Uniunea Scriitorilor ce îi revendica din nou și cu Ministerul Culturii, în care rațiunea și cultura ministrului Andrei Pleșu au triumfat¹²⁷. Conacul Bălceștilor rămânea doar al lui N. Bălcescu, funcționând în continuare ca Muzeu Memorial.

El are o structură arhitectonică ce îmbină utilul cu armonia, camerele fiind proiectate în așa fel, încât să aibe o funcționalitate maximă.

Situat pe o axă geologică bine gândită, casa are un plus de temperatură față de satul din jur în timpul iernii și un plus de răcoare în timpul verii. Muzeul adăpostește piese și documente legate de viața lui N. Bălcescu, dar și a celorlalți membrii, activitatea din anii 1840-1848, activitatea istorică și literară a lui Bălcescu în țară și peste hotare, activitatea din timpul revoluției din 1848 din Țara Românească și Transilvania, precum și perioada de exil și sfârșitul vieții.

Există o serie de tablouri originale ce reprezintă pe membrii acestei familii, dintre care trei dedicate lui Bălcescu. Din studierea fiecărei piese din muzeu ne dăm seama de starea financiară a familiei, de preferințele ei, dar mai ales de nivelul de cultură. Înruțiți cu mari familii boierești din Țara Românească, oameni de o cultură deosebită, Bălceștii nu-și puteau permite să nu aibe o locuință la nivelul standardului lor social.

În cadrul muzeului a fost mutată în anul 1971, biserica de lemn din Gâltofani, declarată monument istoric.

Patrimoniul istoric este completat de existența pe raza comunei a trei monumente ridicate în cinstea eroilor căzuți în timpul războiului din 1916-1918. Aceste monumente au fost ridicate prin stăruința obștii, a preoților și a primarilor din acea perioadă.

Element de bază al culturii materiale populare, portul românesc de pe valea Topologului poate aduce o notă în plus patrimoniului turistic al comunei, alături de obiceiurile variate practicate în momentele cruciale ale vieții unui om, sau în timpul activității sale zilnice. Din păcate această zestre spirituală a comunei decade pe zi ce trece, pierind treptat în apele tranziției, portul popular apărând foarte rar și doar la bătrâni, iar distracțiile tradiționale fiind înlocuite cu cele de influență externă.

¹²⁶ Inventarul Muzeului Memorial N. Bălcescu, anii 1948-1968.

¹²⁷ Arh. Muzeului Memorial N. Bălcescu, dosar 5 n. 2.21

Capitolul 5.

Cadrul spiritual

5.1 Biserica

Pe lângă civilizația materială care ne oferă informații prețioase, despre evoluția unei comunități omenești dintr-o anumită arie geografică, spiritualitatea este coloana vertebrală a acesteia, elementul fără de care nu ar avea o anumită caracteristică și particularitate în timp și spațiu. Zonă de interferență între Oltenia și Muntenia, comuna Nicolae Bălcescu a primit -de-a lungul timpului- influențe din ambele zone etnografice.¹²⁸ Se știe că cei doi piloni care susțin identitatea unei comunități sunt biserica și școala. Cu mult înainte ca școala să devină o instituție în slujba tuturor, beneficiind de un statut social și juridic specific, biserica a fost aceea care a menținut și aici -pe Valea Topologului- identitatea și ființa națională. Biserica în comuna Nicolae Bălcescu trebuie să fi existat încă de la începuturile creștinării locuitorilor sau cel puțin mai târziu până ce aceștia vor fi reușit să-și ridice un lăcaș. Deși nu există documente care să ateste care a fost primul lăcaș de cult, analiza celor existente nu face decât să scoată la lumină o viață creștinească deosebită. În prezent pe teritoriul comunei există un număr de 6 lăcașuri de cult, din care una este monument istoric. Tot de acest statut se bucură și biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din Flămânda care aparținea de moșia Stoiceni și biserica de lemn de la Gâltofani, aflată în curtea Muzeului memorial Nicolae Bălcescu.

O scurtă trecere în revistă a fiecărei biserici în parte va ilustra viața religioasă pe aceste meleaguri .

Biserica din satul Corbii din Vale este situată în mijlocul satului ce urmează cursul Topologului, fiind compusă din satele Corbi, Măgureni, Schitu, Ginerica. A fost construită în anul 1890 prin contribuția credincioșilor, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului"¹²⁹.

Biserica filială cu același hram, din satul Măngureni, a fost ridicată în anul 1888 tot cu ajutorul obștei.

Biserica filială cu hramul "Sfinții Arhangheli", din satul Ginerica, a fost rezidită între anii 1894-1899 de către credincioși și episcopul Gherasim Timuș de Argeș. Cele trei biserici sunt deservite de un singur preot și au un număr de 300 de familii.

Au fost de mai multe ori executate lucrări de întreținere sau de refacere a picturii.

Biserica parohială "Linia Hanului" cu hramul "Intrarea în biserică a Maicii Domnului" a fost zidită în 1891 de Petre Cernătescu și preotul Ion Dumitrescu¹³⁰. A fost reparată în anii

¹²⁸ Gh. Deaconu, *Etnografie vâlceană*, în S.C.I.A. 1982, p. 18.

¹²⁹ Eparhia Râmnicului și Argeșului, *vol. I*, București, p. 125.

¹³⁰ *Idem* n. 149

1935, 1942, 1975, 1995, refăcându-se o parte din pictură, preot paroh este Teodorescu Dumitru. Cuprinde satele: Linia Hanului, Rotărăști, Valea Bălcească.

Biserica parohială "Gâltofani" este situată în satul cu același nume având hramul "Adormirea Maicii Domnului"¹³¹. Este o parohie mai mică (100 de familii), și este compusă din satele :Gâltofani, Urlătoare, Bunești, Bănești, Măzăraru. A fost construită de credincioși cu ajutorul preotului de atunci Martinescu Ion. Actualmente este păstorită de preotul Leon Dură.

Biserica parohială "Stoiceni" este situată în satul Predești, lângă șoseaua Milcoiu-Cocoru. Este alcătuită din satele: Predești, Șerbăneasa, Voiculești, Dosu Râului, Valea Viei. Este parohia cu cel mai mare număr de familii (680), având hramul " Sfântul Dumitru"¹³².

În parohia Stoiceni există două biserici, cea a cimitirului care a fost declarată monument istoric și căreia nu-i cunoaștem data certă a construirii ei. Din documente aflăm că în jurul anului 1700 "*biserica era surupată*" și că, egumenul Ioan al Mănăstiri Horezu, a refăcut-o din temelii: "*în zilele mării sale răposatului Constantin Vodă Brâncoveanu, cumpărând părintele Ioan Hurezeanu moșia Stoiceni de la boieri Slăvitești și de la Stoiciani, cu biserică de piatră surpată, s-au apucat de au prefăcut ca din temelie și au făcut și vie în dial unde n-a mai fost vie, ci pădure*"¹³³. Din pisania acestei biserici aflăm aceleași date și că la mijlocul secolului XIX (1852) a fost înfrumusețată de către grecul Dumitrache Teodoridis, arendașul moșiei Stoiceni ajutat de către enoriași. Deci anterior anului 1700, existase o biserică pe moșia Stoiceni care se surpase. În 1865, după secularizarea averilor mănăstirești, moșia Stoiceni a fost împărțită sătenilor, rezervându-se și bisericii o suprafață de 51 de pogoane, deoarece avea trei părți în activitate.

G. I. Lahovari arată că biserica avea la mijlocul deceniului IX al secolului XIX un preot, un cântăreț, un paraclisier¹³⁴. Despre această biserică mai găsim informații și în câteva anuare bisericești. Astfel, anuarul Eparhiei Argeșului - 1909, ne arată că acest lăcaș din comuna Stoiceni, era păstorit de către preotul Stănescu Ioan, având 311 familii cu 1.552 de suflete¹³⁵.

Era din piatră, fiind învelită cu șifă în 1907.

Anuarul Eparhiei din 1929 ne informează că la acea dată, prin efortul preotului Stănescu Ioan se zidise în 1914 o nouă biserică, tot din piatră, față în față cu cea veche, fiind mult mai încăpătoare. La 1927, biserica avea un număr de 367 de familii, cu 1519 suflete, preot fiind

¹³¹ *Ibidem*, p. 158.

¹³² *Ibidem*.

¹³³ *Op. Cit.* P. 165 și *manuscrisul* pr. Marin Mihalcea despre biserica din Stoiceni; 128, Arh. St. Buc; Mănăstirea Horezu, p. XXIV, dosar 5, f 8. ¹³⁴ G. I. Lahovari, *Op. cit.*, p. 112.

¹³⁴ G. I. Lahovari, *Op. cit.*, p. 112.

¹³⁵ A. F. A. 1909 n 280

Mihalcea Marin, ginerele preotului Stănescu, iar cântăreți Dumitru Vasile și Trandafir Comănescu.

Noua biserică a fost reparată în anii 1929, 1956, 1962, când s-a restaurat pictura și s-a resfințit, prin efortul preotului Mihalcea Marin.

În 1979, a fost hirotonisit preot Ploscaru Emilian care prin activitatea depusă a făcut din această biserică cel mai frumos și dotat lăcaș de cult din comună și nu numai. Prin stăruința lui în 1979, biserica a fost învelită cu tablă din aluminiu, au fost ridicate garduri din ciment, atât în jurul bisericii, cât și în jurul cimitirului situat dincolo de șoseaua sus amintită, au fost trasate alei și borduri printre morminte s-a construit o bucătărie, un prăznicar foarte spațios, casă pentru spovedit, s-a realizat electrificarea. Un preot cu o cultură deosebită, ucis în condiții tragice de către un enoriaș, a contribuit enorm la dezvoltarea acestei parohii.

Din 1996, era numit preot în locul celui decedat Dincă Laurențiu care a făcut anumite reparații începute de predecesorul său.

În ceea ce privește biserica cimitirului, declarată monument istoric¹³⁶, are un zid gros de 1 m, având o formă de navă, cu pridvor în față, cu patru stâlpi de stejar, acesta fiind adăugat mai târziu. Ferestrele au înălțimea de 1,05 m și lățimea de 0,38 m. Are o turlă mare și una mică ce servește drept clopotniță unde se ajunge pe o scară în spirală aflată în dreapta pridvorului. Pictura a fost refăcută de două ori, cu chenare de frunză de vie și struguri (stil bizantin). Icoanele care împodobesc pereții sunt de la 1852. Este înzestrată cu obiecte de cult necesare, servind astăzi drept capelă. La exterior, de jur împrejur, sub streșină, există portrete de sfinți, făcuți de alt meșter, tehnica diferind de cea din interior. În posesia vechii biserici se află cărți de ritual cu o vechime de peste 100 de ani:

- Penticostar, Râmnic, 1767;
- Triod, Râmnic, 1782;
- Cazanie, Râmnic, 1792;
- Molitvenic, 1832;
- Evanghelie, Sibiu, 1844;
- Octoih, București, 1851;
- Triptic bisericesc, București, 1851;
- Minee (12 bucăți), București, 1851;
- Psaltire, București, 1852.

În ceea ce privește noua construcție, are o înfățișare masivă, cu un zid gros de 1 m, o lungime în interior de 25 m și lățimea de 7,90 m. Înălțimea la plafonul turlei pantocratorului este de 25 m. Are un plan triconc, iar deasupra părții de la intrare a naosului este amplasat un

balcon pentru corul bisericesc. În turla de deasupra naosului și pridvorului care servesc și de clopotniță, se ajunge pe o scară spiralată, aflată în pridvor care este închis. În stânga bisericii, la intrare, se află un cavou în care au fost depuse osemintele preotului Ioan Stănescu.

În lucrarea manuscris a preotului Mihalcea Marin care ne-a parvenit prin bunăvoința unuia dintre fiii săi, aflăm date importante despre preoții care au slujit la această biserică (Neacșul Iordănescu și Dumitru Iordănescu, D. Ceașescu, I. Ceașescu). Ultimul, o adevărată enciclopedie, un foarte bun gospodar, priceput la multe meserii, era unul din simpatizanții lui C. Dobrescu-Argeș

El a fost cel care a elaborat primul proiect de cale ferată care să lege Rm.-Vâlcea prin Băbeni-Bistrița, de Curtea-de-Argeș.

O altă biserică, a parohiei Pleșoiu, comuna Stoiceni-Pleșoiu, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului", avându-l ca preot la începutul secolului XX pe Comănescu Teodor, avea la 1909, 115 familii, 500 de suflete¹³⁷. Biserica este din lemn (1884-1885), reparată în 1918. Din Anuarul Eparhiei Argeșului pe anul 1929¹³⁸, parohia Pleșoiu a formată din satele, Pleșoiu și Flămânda, aparținând plasei Oltu de Jos, cu 146 familii și 724 suflete.

La 1940, această parohie avea 152 de familii și 672 suflete, preot fiind N. Constantinescu¹³⁹.

La extremitatea sudică a fostei moșii Stoiceni, pe malul stâng al Topologului, la 3 km de vărsarea acestuia în Olt, în satul Valea Râului (fost Flămânda), din comuna Galicea, județul Vâlcea, se află biserica fostei mănăstiri Flămânda. Privită de la distanță, de unde i se văd numai cele două turla care să ridice deasupra pădurii ce o înconjoară, biserica lasă impresia unui așezământ monahal. Cu cât te apropii de ea îți face impresia unei cetăți bine fortificate, datorită zidului de piatră care o înconjoară. }

În fața bisericii, la 12 m, se ridică o clopotniță construită din cărămidă și bolovani al cărei zid atinge înălțimea de 10 m, cu deschizături în formă de fereastră pe laturile din E, V și N. Aceasta a fost folosită, după cum afirmă bătrânii satului, în vremuri vitrege ca punct de observație. Din partea sud-vestică a clopotniței pleacă un zid făcut din cărămidă și bolovani zidiți cu mortar, ce înconjoară biserica la o distanță de circa 15 m, având în unele locuri înălțimea de 3 m. Biserica este un valoros monument istoric prin arhitectura și pictura sa de pe catapeteasmă, având o frumoasă și zveltă formă arhitecturală.¹⁴⁰

Biserica are hramul "Sfinții Apostoli Petru și Pavel". Ctitorul acestui lăcaș a fost jupânul Teodosie Rudeanu, mare vistiernic și apoi mare logofăt, pe care l-a ridicat în timpul domniei

¹³⁶ *Buletinul monumentelor istorice*, XXVII, București, 1934, p. 82

¹³⁷ *A.E.A.*, Pitești, 1909, p. 218.

¹³⁸ *A.E.A.*, 1929, p. 87.

¹³⁹ *A.E.A.*, 1940, p. 175.

lui Mihai Viteazul. Acesta a cumpărat moșia Flămânda, întărită de un hrisov al domnitorului la 5 iunie 1597.¹⁴¹ Construcția a început înainte de 1584, data morții soției ctitorului, jupânița Stanca, înmormântată în pronaosul bisericii în partea stângă. Deasupra ușii de la intrarea în biserică se află și pisania care ne informează că biserica a fost terminată și târnosită în anul 1597, dându-ne informații prețioase.

Ea are următorul cuprins: "*Ridicatu-sa acest sfânt locaș Dumnezeiesc în anul mântuirii 1597, în timpul domniei glorioase a domnitorului Mihai Vodă Viteazul.*"¹⁴² Mult timp a fost lăcaș de adăpostire monahală, schit de călugări ce ținea de jurisdicțiunea mănăstirii de la Horezu. A fost reparată în secolul XIX când se crede că a fost înlocuită și pictura, în mare parte tencuindu-se.

Catagrafia din decembrie 1824 a Episcopiei Râmnicului, întărește această afirmație pentru că a fost zugrăvită, acoperită cu șindrilă de gorun și cuie de fier.

Avea "*4 odăi mere metisite și iarăși asemenea învăliș și tot dintraceași vreme. Asemenea și clopotnița mere metisită și învălită fără clopot.*"

Schitul înconjurat cu zid, cărțile toate românești¹⁴³. Moșia Flămânda, pe care era zidit schitul, avea două cârciumi, două pătule de porumb, o masă în apa Topologului, o viișoară numită Pârlită, 400 de stânjieni de pământ în satul Urși, 14 robi țigani.¹⁴⁴

Biserica are icoane valoroase toate pictate în secolul trecut, zugrăvite de meșteri din zonă sau din alte sate vecine, prin cheltuiala episcopului de Râmnic Chiriță Kir Neofit.

Biserica a fost înzestrată de către Teodosie Rudeanu, cu toate cele necesare cultului. După moartea acestuia în 1613, ctitoria sa a rămas în grija familiei Rudenilor până în 1699, când a închinat-o Episcopiei de Râmnic.

Alte reparații, în afara celei din 1877, s-au făcut în 1930, 1957, 1969, 1974, 1993. În 1998, a fost sfințită din nou, și târnosită. Inscripțiile de pe cele două pietre de morminte ale ctitorilor au fost descifrate de profesorul Victor Brătulescu, secretarul Comisiunii Monumentelor Istorice din 1934.¹⁴⁵

Biserica are un plan triconic cu abside în trei laturi, având două turle hexagonale din scânduri învelite cu tablă. Una din ele, cea de pe pronaos, servește drept clopotniță. Materialul de construcție a fost cărămida. În față are un pridvor tot din cărămidă drișcuită, cu stâlpi înalți în stil brâncovenesc, adăugați în jurul anului 1700. Este o construcție solidă, zidul având înălțimea de 9 m și grosimea de 1 m, lățimea de 6,40 m, lungimea de 16,3 m. În interiorul

¹⁴⁰ Cf. A. E. A., Pitești, 1940, p. 21.

¹⁴¹ D.I.R., București, vol. II, p. 285.

¹⁴² Academia Română, M.S. rom. Nr. 7257, 169/185.

¹⁴³ Pr. Ibidem I. Popescu Cilieni, *O veche catagrafie a Eparhiei de Râmnic*, Buc., 1943, p. 18.

¹⁴⁴ Ibidem, p. 28.

¹⁴⁵ V. Brătulescu, *Recerșiri din Argeș și Vâlcea*, *Buletinul Monumentelor Istorice*, XXVII București 1934

bisericii sunt mormintele ctitorilor, naosul este pătrat, este pictată și împodobită cu icoane de lemn. Catapeteasma păstrează pictura originală din sec. XVI, făcută în stil rusesc.

Pe lângă icoanele foarte valoroase, biserica mai are un chivot din lemn sub formă de biserică, dat mănăstirii Flămânda de către părintele Pantelimon în 1844 "*făcută cu toată cheltuiala sfințeniei sale*".¹⁴⁶

Pe sfintele uși ale altarului este scris următorul text: "*acestea s-au făcut la anul 1866 cu cheltuiala preotului Dumitru Iordănescu, îngrijitorul acestui sfânt schit care în intervalul de la 1877 până la 1886, mi-am luat osteneala cu binecuvântarea Prea sfințitului episcop Ghenadie și i-am făcut multe îmbunătățiri precum pardosit, sfeșnicele, strămile, 2 turle din nou și crucile și mai multe cărți ... și tot precum învălișul clopotniței și casele care se văd*".¹⁴⁷

Cu toate reparațiile suferite în timp, biserica este în stare bună, astăzi fiind funcționabilă. În ceea ce privește moșiile schitului (Turcineasca, Dobrești și Urși), ele au fost sub jurisdicția Episcopiei Râmnicului, apoi stăpânite de fanarioți.

În 1864, în urma reformei agrare, au fost expropriate țaranilor, iar o mică parte ce ține de schit a rămas statului, iar alta aparține mănăstirii.

Un alt locaș de cult de o importanță deosebită, aflat în curtea Muzeului Memorial Nicolae Bălcescu, este biserica de lemn din Gâltofani.

Declarată monument istoric înainte de cel de-al doilea război mondial, vechimea ei nu a putut fi stabilită cu precizie. Tradiția satului Gâltofani îi atribuie o vechime de aproape 300 de ani lucru întărit de o însemnare făcută pe un molitvenic de la sfârșitul secolului XVIII: "*acest sfântu molitvenic este cumpărat de Pătru Odoroagă la sfânta biserică Gâltofani*".¹⁴⁸ Tot de la locuitori se știe că ar fi fost construită la început, ca având doar apsidă și naos, și că ulterior iar fi fost adăugat pronaosul tot din lemn, adus dintr-o biserică veche a boierilor Rudeni din Bercioiu. Acest lucru pare credibil pentru că brâul în torsadă cioplit pe una din bârne, la 70 cm de la talpă, se continuă și pe peretele despărțitor al naosului și pronaosului. Dacă nu ar fi fost cândva în exterior, nu s-ar afla la această biserică.¹⁴⁹

Dacă această biserică a fi avut la început și pronaosul, brâul amintit ar fi existat la exteriorul acestuia.

Forma actuală a căpătat-o în deceniul șapte al secolului XIX: "*leatu 1865 s-au zidit atvonu cu zugrăveala și cheltuiala dumniilor: conu Costache, Savastița, Kostandin preot, Dumitru preot, Horia, Radu, Ion, Stancu, Ion, Ion Ene, Marin Bandia, Ștefan, Gligore,*

¹⁴⁶ V. Drăghicescu, *Monumente istorice din Oltenia*, B.C.I., XXIV, 1931, p. 25.

¹⁴⁷ Din Anuarul Sf. Episcopii a Râmnicului și Noului Severin, anul 1930, Rm. Vâlcea, p. 82-84.

¹⁴⁸ V. Drăghicescu, *Biserica din Gâltofani*, Argeș, în Buletinul Comuniunii!!! Monumentelor Istorice, 22, fasc. 61, iul-sept, p. 116

Gheorghe Mihai". Zugrav, Florea Popescu, avgast ... at Schei.¹⁵⁰ Costache și Sevastița din pisanie, sunt fratele și sora lui Nicolae Bălcescu, deoarece biserica se afla pe moșia lor comună. Nu ar fi fost exclus ca pronaosul să fi fost adăugat cu cheltuiala mamei lor, serdăreasa Zinca, despre care bătrânii satului spun că venea cu cazne și făcea prăznuire de 15-16 august -Adormirea Maicii Domnului, hramul bisericii, tradiție menținută și la actuala biserică de zid. Se spune că ar fi avut -în sat- o căsuță de lemn pe care o folosea cu acest prilej care nu mai există.

Inițial construcția a fost așezată pe un strat de pietre, schimbat ulterior cu picioare din cărămidă, pentru ca apoi să fie înlocuite cu picioare din ciment. Turlă este posibil să nu fi avut de la început, cea de acum fiind așezată deasupra pronaosului și tindei, construit în jurul anului 1865.

Biserica este așezată pe o talpă cu grosimea de 35 cm obținută prin simpla cioplire a unui trunchi de copac. Bârnela sunt încheiate în tincuri (coadă de rândunică). De la 70 de cm de talpă, bârna are un brâu continuu, iar la exteriorul pronaosului el nu mai continuă aceeași linie, făcând un unghi oarecare, ceea ce demonstrează adăugarea ulterioară a pronaosului.

Interiorul bisericii este întunecos, ferestrele fiind mici -două în peretele sudic, una în cel nordic, în naos, iar alta în absidă- având 20 de cm lățime și 40 cm înălțime. Pereții au fost tencuiți, prinzându-se de lemn prin tehnica cioplierii bârnei.

În multe porțiuni s-a desprins, dar pe cea existentă se mai poate vedea pictura în stil bizantin arhaic, executată probabil tot de aceiași zugravi din Schei, care au pictat și icoanele existente (22), cum rezultă dintr-o însemnare: "*Dumitru zugrav ot Schei, leatu 1865 martie 5.*"¹⁵¹

Naosul și pronaosul au o boltă semicilindrică, micșorată lateral printr-o grosime de bârnă, cu deschiderea de 3,80 m și înălțimea de 2 m, pe care a fost aplicată pictura pe pânză (ce ascunde spațiul dintre scândurile boltei) sau direct pe lemn.

În absidă nu există boltă, înălțimea fiind de 3,60 m cu o formă poligonală.

În dreapta și în stânga, în pereți, sunt absidele care au servit poate la păstrarea obiectelor de cult. Prestolul este zidit din cărămidă, având fețele laterale sub formă de trapez cu baza mică în jos.

Pe una din laturile sale, sub cărămidă, s-a găsit un trunchi de copac cu diametrul de 27 de cm și înălțimea de 56 cm, dar a avut mai mult pentru că la bază era putrezit. În partea superioară au fost făcute patru găuri în formă de cruce, poate pentru a se pune în ele

¹⁴⁹ N. Voicu, *Biserica de lemn din Gâltofani*, Studia et acta Musei; Bălcești. Pe Topolog 1969, p. 239-248

¹⁵⁰ Pisania Bisericii de lemn din Gâltofani.

¹⁵¹ Însemnare pe una din icoane

mirodenii. Nu se știe de ce a fost pus acel trunchi de copac acolo. Poate s-a zidit masa în jurul lui. Ușile altarului se mai păstrează, una din ele având chiar ornamentația originală.

Zugrăveala actuală este probabil cea din 1870, după cum aflăm dintr-o însemnare de pe nivelul lunii iulie, aflat în biblioteca bisericii, editat la București, în 1852: "*În 1870 s-au zugrăvit biserica pe dinlăuntru de isnoavă de enoriași și zugravi, Florea Popescu din Schei.*"

Pridvorul din zid a fost adăugat în 1865, cu cheltuiala fraților lui Bălcescu și are stâlpi rotunzi, uniți în arcadă, la baza căreia se află o grindă din lemn sprijinită pe capetele stâlpilor. Despre această biserică mai găsim informații într-un anuar bisericesc din 1909, unde la pagina 289, aflăm "*parohia Linia Hanului*" - Gâltofani erau afiliați ei, iar lăcașul era în stare de ruină.¹⁵² Deoarece era neîncăpătoare, locuitorii -deși săraci- s-au decis să construiască o biserică nouă din zid mai mare. Din anuarul Eparhiei Argeșului pe anul 1929, în 1924, era în construcție, fiind terminată și sfințită în vara anului 1925, așa cum rezultă din pisanie. Celei vechi i s-au făcut reparații în 1938, cu fonduri de la C.A.P.S. (5000 lei), de la săteni și cu ajutorul lui Radu N. Mandrea pe atunci Directorul General al Casei de Depuneri, căruia preotul Ion Martinescu îi adresase o cerere de 6000 lei.¹⁵³

În biblioteca parohiei sunt 29 de cărți care au aparținut vechii biserice. Din însemnările făcute pe paginile acestora, aflăm numeroase evenimente care au avut loc în viața acestei comunități.

Căminul cultural

Singura instituție abilitată a organiza manifestări artistice în mediul rural, de a reinvia tradițiile locale și a le duce mai departe a fost Căminul cultural, care apare în comuna Nicolae Bălcescu după 1950.

Anterior acestui an funcționa la Stoiceni, în locuința lui Nicolae Giuroiu căruia îi fusese confiscată. În 1956, se construia căminul cultural cu sală de dans, scenă, proiecție film și bibliotecă, avându-l ca director pe Bănescu Ion¹⁵⁴.

Actualmente biblioteca s-a desființat în locul ei funcționând grupa mică a Grădiniței Predești; proiecții de filme nu se mai fac, iar de spectacole nu s-a mai auzit din 1990. În 1960, se dădea în folosință în satul Corbii din Vale, un cămin cultural construit după același sistem arhitectural, ridicarea lui făcându-se prin munca individuală a oamenilor¹⁵⁵.

În satul Rotărăști se construia în 1954 un alt cămin cultural ce deservea locuitorii comunei Bălcești având aceeași componentă ca cel din Stoiceni.

¹⁵² A.E.A., 1909, p. 289.

¹⁵³ Colecțiile Muzeului Nicolae Bălcescu.

¹⁵⁴ Arh. Com. Stoiceni, pachet 4, dosar 2, f. 8.

¹⁵⁵ Arh. Com. N. Bălcescu, pachet 5, dosar 4, f. 16

În 1970, în satul Gâltofani se construia clădirea noului cămin cultural la ridicarea căruia au contribuit locuitorii din acest sat și din cele învecinate.

În perioada comunistă activitatea culturală în aceste instituții era intensă, prin contribuția elevilor, tinerilor, a cadrelor didactice, a formațiilor ce concertau în comuna noastră, dar foarte politizată.

După 1990, căminele culturale aproape și-au închis porțile singura distracție oferită fiind balurile și discotecile, care distrug lent cultura tradițională.

Anterior lui 1940, prin grija preotului Marin Mihalcea, a învățătorului M. Marinescu, a fraților Constantin, Emil și Lucica Marinscu, Titu și Dumitru Ionescu, se înființa pe Valea Topologului prima Societate Culturală "Doina", cu sediul la școala Stoiceni, unde se recitau versuri, se jucau piese de teatru din creația lui Constantin Marinescu-Stoiceni, sub genericul "Caseta de argint". Cu trăsuri și căruțe trase de cai, colindau comunele cele mai îndepărtate unde prezentau spectacole¹⁵⁶.

Și în comuna Bălcești -după modelul celor din Stoiceni- se înființa o societate culturală sub patronajul preotului Dumitru Teodorescu, unde intelectualii, tinerii organizau serate literar-muzicale, piese de teatru, șezători literare, la care erau prezenți aproape toți locuitorii comunei.

5.2 Școala și biblioteca

Lipsa informațiilor concrete ne pune în situația de a nu cunoaște cu exactitate data înființării școlii -ca sistem organizat- la nivelul comunei N. Bălcescu. În 1832, se promulga legea pentru înființarea școlilor sătești care au început să apară prin părțile noastre din 1839. Nu putem afirma însă că, școala în fostele comune anterior amintite, a apărut atunci, dar putem spune că a apărut înainte de 1864. De altfel, o însemnare de pe o filă aflată într-un dosar din Arhiva comunei Stoiceni, ne informează că școala a fost înființată în 1843, având în acel an 3 învățători¹⁵⁷. La fel pentru moșia Bălceștilor, găsim o informație care ne spune că la 1847 exista o școală în apropierea conacului boieresc, dar nu știm de când anume data și nici câți elevi avea¹⁵⁸. Cele două informații nu ne spun cine erau cei care le-au construit și nici ce calitate aveau.

În 1864, școala din Stoiceni era împroprietărită cu 2 ha de teren, lucru ce rezultă dintr-un act de schimb dintre primărie și școală¹⁵⁹. Acest schimb se făcea "întrucât terenul ce primește școala îi este în apropiere, fiindu-i necesar pentru cultura cu elevii ca câmp de

¹⁵⁶ Iulian Constantin Stoiceni, *Un altar numit catedră*, Iași, 1999, p. 123.

¹⁵⁷ Arh. Com. Stoiceni, pachet 1, dosar 16, f. 84 și v.

¹⁵⁸ Veronica Tamaș, *Contribuții la istoricul învățământului vâlcean în Evul Mediu (1415-1830)*, S. V. III, Rm-Vâlcea, 1974, p. 146.

¹⁵⁹ Arh. Com. Stoiceni, pachet 1, dosar 4, f. 71

experiență". Actul era semnat la 20 ianuarie 1914, de primarul Nicolae Nicolescu și de dirigintele școlii M. I. Marinescu și arăta că lotul primăriei "face parte din împroprietărirea, comunei de la 1893, din cele trei cu care a fost împroprietărită pe moșia satului Stoiceni, iar cel al școlii, face parte din împroprietărirea școalei la 1864 cu 2 ha"¹⁶⁰.

Despre cele două școli nu știm cu câți elevi și unde a funcționat. Informațiile devin mai bogate abia după anul 1900. În 1904, se construia o școală de zid cu 2 clase, cancelarie și antreu, iar în 1924, pentru că era neîncăpătoare s-a mai construit un alt local tot cu zid cu 2 clase. Ambele clădiri s-au construit pe un teren de 1470 mp donat de I. Marinescu la 26 mai 1903¹⁶¹.

Școli au fost construite și în alte sate ale comunei. Astfel, în 1911, în satul Bănești "s-a construit un local de școală cu o sală și cancelarie" din cărămidă, făcută pe un teren donat de Marin I. Voicu¹⁶².

Același dosar conține un act de donație al sătenilor Constantin Ariciu și Marin Ilie Voicu, ce donau un teren de 1150 m² "din proprietățile noastre după legea rurală din 1864"¹⁶³, ... "situat fiind acest teren în satul Bănești pe care să construiască un local de școală cu o singură clasă". Actul era semnat la 6 mai 1911, autentificat de judecătoria Ocolului Rural Pleșoiu. Din aceeași sursă aflăm că în satul Șerbăneasa, școala s-a construit în 1932, din zid și învelită cu șită, pe un teren donat de Gh. I. Nicula în 1929¹⁶⁴. Meșterii din comuna Geamăna care au executat lucrarea au primit suma de 10.500 lei. Dar din alte surse aflăm data exactă a construirii localului (1933)¹⁶⁵.

Pentru școala din satul Dosul Râului nu posedăm nici un document. În arhiva școlii există materiale școlare din 1920-1921, în care figurează elevi înscriși și în clasa a V-a. De aici putem concluziona că școala a funcționat cu cel puțin 5 clase. Când anume a fost construit localul școlii nu putem afirma cu precizie. Din amintirile localnicilor mai vârstnici ar rezulta că acest local a fost construit cam în aceeași perioadă cu cea din Șerbăneasa¹⁶⁶.

În ceea ce privește școala de la Predești ea a funcționat și cu ciclul primar și gimnazial după 1947 pe care îl frecventau și elevii din alte comune.

În satul Pleșoiu școala a funcționat probabil cam în același timp cu cele semnalate anterior, dar nu deținem date exacte, ea funcționând după 1947 într-o casă donată de N. Giurioiu¹⁶⁷.

¹⁶⁰ *Ibidem*, fila 1.

¹⁶¹ *Ibidem*, fila 1.

¹⁶² *Ibidem*, fila 1 și 25.

¹⁶³ *Ibidem*, dosar 4/2 -verso.

¹⁶⁴ *Ibidem*, fila 73.

¹⁶⁵ *Arh. St. Rm-Vâlcea*, Primăria Com. Stoiceni, pach. 10 dosar 19/207.

¹⁶⁶ *Arh. St. Rm-Vâlcea*, Primăria Com. Bălcești, pach. 9/dosar 18-211.

¹⁶⁷ *Ibidem* n. 221

Între anii 1958-1962, a funcționat în fosta comună Stoiceni, o școală agricolă, în localul fostei judecătoriai.

În ceea ce privește celelalte școli din comună, situația este următoarea: la Linia Hanului s-a construit o școală cam în aceeași perioadă cu cea de la Șerbăneasa din cărămidă, cu două săli de clasă și un antreu, care funcționează și astăzi tot în acest local¹⁶⁸. Școala Rotărăști (primară) a funcționat de la înființare (1921) într-o clădire cu două săli și o cancelarie lângă actuala Primărie.

În 1945, prin munca obștească, s-a construit un local de școală pentru clasele I-VII, iar în 1974, localul actual cu două nivele unde funcționează școala cu clasele I-VIII.

În satul Mângureni s-a construit o școală primară în 1972, cu două săli de clasă, un hol, o cancelarie care nu mai funcționează datorită numărului redus de elevi.

În satul Corbii din Vale școala a funcționat înainte de 1900, dar nu deținem date certe pentru că arhiva fostei primării Corbi a ars.

Până în 1991, a funcționat și școala cu clasele V-VIII, înființată după 1957, desființată datorită numărului redus de elevi care o frecventau.

La sfârșitul anului școlar 1999-2000, la nivelul comunei N. Bălcescu funcționau un număr de 6 grădinițe, 8 școli cu clasele I-IV și două cu clasele V-VIII, cu următoarele efective: 150 preșcolari, 90 elevi ciclul primar, 1800 ciclul gimnazial¹⁶⁹.

Pe parcursul anilor ce au trecut de la înființarea acestor instituții școlare și până în prezent, de pe pragurile lor au ieșit zeci de generații care -continuându-și studiile- au ajuns specialiști deosebiți. O parte din ei au rămas în comună continuând să-și ducă activitatea pe ogoare, în industrie, sănătate, învățământ, în domeniul religios.

Strâns legată de activitatea școlară este cea a unei alte instituții, biblioteca, dar care are o prezență mult mai târzie în viața comunității. În afara bibliotecii conacului Bălcescu, care deține un fond de carte valoros și care este cea mai veche pe aceste meleaguri; biblioteci personale au avut și celelalte familii boierești și intelectualii (învățători, preoți). Dar pătrunderea cărților în universul fiecărei gospodării, s-a făcut în perioada comunismului când învățământul s-a generalizat, când s-au înființat biblioteci comunale, iar cele școlare au primit un fond de carte substanțial. Prin rețeaua unităților specializate (librării), doritorii și-au procurat cărțile necesare și titlurile existente în acea perioadă, dată fiind puterea financiară mai bună. Odată cu darea în folosință a căminelor culturale din Stoiceni (1956) și Rotărăști (1957), s-au creat biblioteci la nivelul celor două foste comune cu un număr de volume -pe

¹⁶⁸ Arh. Com. N. Bălcescu, pachet 2, dosar 4, f. 61.

¹⁶⁹ Cf. S.C. Școlii coordonatoare Rotărăști

atunci de 600- din care o mare parte era carte social-politică.¹⁷⁰ Actualmente funcționează o bibliotecă comunală cu peste 7000 volume, iar la nivelul celor două școli gimnaziale sunt biblioteci școlare cu un fond de carte adecvat cerințelor anilor 1980, 1990, dar care -în ultima vreme- nu au mai primit nici o carte din cauza lipsei de fonduri.

5.3 Alte instituții

a) Primăria comunală - această instituție a apărut în urma legii administrative din 1864, ca organ al puterii executive în cadrul unei comune. Comuna se compunea dintr-un număr de sate apropiate, al cărui centru administrativ îl constituia cel mai dezvoltat sat dintre ele. Această instituție locală se ocupa de rezolvarea problemelor artistice, organizatorice, economice, politice, sociale, culturale. Era subordonată subprefecturii de plasă sau plaiului. Sub forma de primărie comunală, această instituție a funcționat din 1864 până în 1949, când a fost înlocuită de Comitetul executiv provizoriu, transformat în 1950, în Sfat popular comunal. La vechea formă s-a revenit după 1990.

În actuala comună Nicolae Bălcescu, dată fiind structura administrativ-teritorială diferită de-a lungul timpului, au funcționat trei, două și în final o singură primărie.

Primăria fostei comune Stoiceni nu a avut un local propriu înainte de 1900. În acest an, locuitorii au cumpărat casa lui I. Marinescu pe care au donat-o comunei.¹⁷¹ Prezent în momentul cumpărării a fost și subprefectul plășii Olt-Topolog, Grigore Méculescu. Casa era compusă din trei camere și era vândută cu terenul din jurul ei, cu suma de 1200 lei, achitată la 18 noiembrie 1900.¹⁷² Dar prin înțelegere cu noul proprietar, comuna și-a mutat cancelaria în clădire la sfârșitul lunii aprilie 1900.¹⁷³

De atunci primăria a funcționat în acel local până în 1952, când a fost mutată în casa unui !!!!!!!!! a cărui avere a fost confiscată de comuniști, apoi în fața judecătoriei (1952-1958).

Din 1959, primăria fostei comune Stoiceni, a ocupat alt local chiar în centrul civic al acesteia, situație care a durat până la unificarea din 1968.

Studiind dosarele existente observăm o intensă activitate depusă, de edilii de atunci, pe toate planurile.¹⁷⁴

Astfel, s-au constituit localuri de școli, șosele, poduri și podețe, s-a extins rețeaua telefonică, s-au făcut reparații curente, dispensat, judecătorie.

¹⁷⁰ Arh. Com. N. Bălcescu, pachet 9, dosar 1, fila 5 și v.

¹⁷¹ Arh. St. Rm. Vâlcea, Fond Primăria com. Stoiceni, 1921-1942, pach 6, dosar 5, fila 12.

¹⁷² Arh. Com. Stoiceni, pachet 1, dosar 1, filele 23, 22, 21.

¹⁷³ *Ibidem*, pachet 5, dosar 7, fila 19.

¹⁷⁴ *Ibidem* pachet 6 dosar 2 fila 16-18

Pe lângă fondurile alocate de județ, primărie comunală, locuitorii ei erau foarte activi în treburile obștești. Primăria fostei comune Bălcești a funcționat de la înființare și până în 1921, într-un local închiriat, după care s-a construit un local propriu în valoare de 1500 lei, bani oferiți de județ, dar și contribuția locuitorilor.¹⁷⁵

În acest local a funcționat până în 1951, când s-a mutat într-o casă confiscată de la un proprietar.¹⁷⁶ După 1970, s-a mutat în localul unei grădinițe programată a fi cu orar prelungit, dar care nu a funcționat niciodată. În același local funcționează și în anul 2000, acesta fiind în interior, datorită proastei administrări a edililor. Și această primărie a dus până în 1947 o muncă intensă pe plan local, după care lucrurile s-au complicat prin venirea comuniștilor la putere.

b) Judecătoria

Această instituție a funcționat în fosta comună Stoiceni, fiind judecătorie rurală. Clădirea acesteia a fost construită în satul Pleșoia, pe un teren donat de P.S. Cernătescu în 1908, an în care a fost și finalizată. Avea 11 camere, cu o valoare totală de 260.000 lei.¹⁷⁷

Judecătoria rurală Stoiceni a funcționat din 1898,¹⁷⁸ mutându-se aici din comuna Corbi unde fusese înființată în 1896. Din 1898 și până în 1908, a funcționat într-o casă particulară. În documente o întâlnim până în 1952, când a fost desființată. Din 1953 până în 1958, localul a devenit sediul Sfatului Popular al comunei Stoiceni, apoi al Școlii agricole. Între 1962-1966 i s-au adus îmbunătățiri, adăugându-i-se trei saloane.

Din 1966 devenea staționar uman (înființat în 1955) la care se adaugă din 1968 o micromaternitate.¹⁷⁹ După anii 1980, staționarul a fost desființat de conducerea comunistă a județului, iar localul fostei judecătorii este astăzi într-o stare avansată de degradare, fiind nefuncționabil.

c) Dispensarul medical

Această instituție care se ocupă de ocrotirea sănătății populației s-a înființat în 1939 în comuna Stoiceni, cu un medic, asistent, un vizitiu. Localul a fost construit în același an, cu o valoare de 2000 lei¹⁸⁰. În 1955, comuna era dotată cu un staționar pentru îngrijirea copiilor care a funcționat în casa lui C. I. Alexandrescu, iar din 1966 în fosta judecătorie, desființat după 1980. Avea la data înființării 13 paturi pentru copii, 10 paturi în casa de naștere, 1 medic, cinci asistente, trei medici ai dispensarului uman, autosalvare, un cal și vizitiu, o

¹⁷⁵ Arh. Com. Bălcești, pachet 6, dosar 4, fila 19.

¹⁷⁶ *Ibidem*, fila 32.

¹⁷⁷ Arh. Com. Stoiceni, pachet 5, dosar 4, fila 4.

¹⁷⁸ Arh. Com. N. Bălcescu, dosar 6, pachet 9, fila 5-6.

¹⁷⁹ Arh. Com. Stoiceni, pachet 6, dosar 3, fila 21.

¹⁸⁰ *Ibidem* fila 28

bucătărie, bucătăreasă¹⁸¹. În comuna Bălcești a fost înființat în 1938, având local propriu, cu un medic, asistent, vizitiu, folosind și locuință pentru medicul în funcțiune¹⁸². În perioada comunistă s-au înființat patru puncte sanitare în satele Bunești, Corbii din Vale, unde -prin rotație- cadrele medicale își exercitau profesia. Tot după 1970, au fost date în funcțiune două cabinete stomatologice care astăzi sunt nefuncționale, datorită absenței unor cadre specializate. Motivul absenței din această comună este costul vieții ridicat prea în raport cu al câștigului lunar.

Dispensarele sunt deservite de doi medici umani, patru asistente, o farmacistă, un vizitiu, fără autosalvare¹⁸³. Dotarea materială este sub limita normală, datorită lipsei de bani. Noul sistem al organizării sistemului sanitar nu a adus noutăți în privința dotării cu aparatură și instrumente, el fiind un mod ingenios de a scoate de la populație -prin impozit pe salariu- sume foarte mari care nu se întorc sub forma dotării dorite, a medicamentelor sau a biletelor de odihnă și tratament.

5.4. Folclorul și tradițiile locale. Căminul cultural

Acest capitol are menirea de a reliefa unul din aspectele cele mai importante din viața unei comunități -tradițiile- adevărata identitate care au menținut-o de-a lungul timpului.

Fiind o comună așezată la interfeșa dintre Muntenia și Oltenia, a primit influențe din ambele părți¹⁸⁴.

În ceea ce privește obiceiurile -care la ora actuală au început să dispară- acestea au fost variate în funcție de anotimp, de vârsta omului, de calendarul agricol sau de anumite credințe existente în mintea omului.

Cele mai frumoase obiceiuri sunt legate de cele trei momente importante din viața unui om (nașterea, căsătoria, moarea), de sărbătorile religioase.

În legătură cu nașterea și cu comportamentul femeii atât în perioada sarcinii, cât și după, există în această zonă reguli stricte pe care aceasta trebuie să le respecte. Dacă în prezent ele s-au mai atenuat, cu 50-60 ani ele erau omniprezente. Astfel, femeia lehușă nu avea voie să iasă din casă pe timpul nopții și nici să lase lenjeria copilului afară, pe motiv că duhurile rele, ostile ar încerca să agrezeze și să se agațe de lucrurile copilului¹⁸⁵. Deasemenea, până la botez copilul trebuia să aibe permanent un obiect de culoare roșie, considerat de bătrânele satului cu încărcătură magică deosebită. Pentru a împiedica pătrunderea spiritelor rele în casă, se lega

¹⁸¹ *Ibidem*, f. 31-32.

¹⁸² *Arh. Com. N. Bălcescu*, dosar 6, p. 7, f. 18.

¹⁸³ *Ibidem*, f. 35.

¹⁸⁴ *Folclorul Vâlcean*, în S. V. III, Rm-Vilcea, 1974 p. 189-190.

¹⁸⁵ Conform informațiilor culese din teren

În funcție de priceperea și de gustul proprietarului, gospodăria putea fi atrăgătoare sau, dimpotrivă urâtă. Actualmente casele sunt spațioase, tip vilă, construite din cărămidă, bolțari, prefabricate, acoperite cu țiglă, tablă sau alte materiale de import¹⁹⁶. Sunt prevăzute cu băi, apă curentă și alte instalații pentru asigurarea confortului.

De remarcat că nu s-a abandonat definitiv stilul tradițional, folosindu-se mult ornamente sculptate din lemn de brad, balcoane, foisoare, precum și aspectul unei locuințe de munte.

În ceea ce privește prelucrarea produselor, se făceau la râșnițe, mori arhaice (pe apa Topologului funcționând și astăzi trei), moară de valț (pentru grâu), pive de ulei, zdrobitor și teasc din lemn pentru struguri, cazane pentru fabricarea țuicii, cuptoare de uscat prune.

Pentru industria casnică textilă, materiile prime (lâna, inul, cânepa, borangicul) se obțineau în gospodărie și -tot acolo- în mare parte se prelucrau (spălatul, scărmanatul, dărăcitul, torsul lânii, baterea și melițarea cânepii, topirea inului, opărirea gogoșilor de mătase și trasul firelor de borangic). Este ușor de înțeles că războiul de țesut era nelipsit, fiecare gospodină trebuind să-și țesă necesarul pentru a confecționa îmbrăcămintea familiei. Pentru hainele groase de iarnă, postavul și dimia, se folosea lâna prelucrată în niște instalații speciale (pive); iar în blana oilor se făceau cojoace frumos ornamentate de către cojocari.

Pentru încălțăminte țărani foloseau pieile animalelor sacrificate (poc, vită, oi, capre), pe care le tăbăceau și din care confecționau opinci sau -cei mai bogați- făceau un fel de saboți pe care îi numeau galenți.

Neavând prea mulți bani pentru a cumpăra cele necesare în gospodărie, țărani din această zonă se ocupau cu diferite meșteșuguri pentru a-și asigura obiectele de uz casnic (tâmplari, rotari, dulgheri, zidari, olari, tăbăcari cojocari, cizmari). O parte din aceste îndeletniciri se mai practică și astăzi dar modernizate, la care se adaugă altele noi.

La fel își produceau țărani de pe valea Topologului și hrana, tot în propriile gospodării.

Alimentul de bază până la apariția porumbului era hameiul, iar grâul pentru bogați; legume, fructe, carne.

După apariția porumbului, mămăliga și turta (din mălai), erau alimentul principal cu care se consumau celelalte preparate. Bineînțeles că nu aveau o hrană sofisticată ca cea de astăzi, ultrarafinată, ci simplă și naturală, lipsită în totalitate de toxicitate.

Fiind o zonă de clăcași, hrana nu era prea îndestulătoare, carnea, laptele și ouăle se consumau la zile mari cum spun bătrânii. În perioadele de secetă făceau făină de coajă de stejar sau din pir uscat, copiii fiind cei care se îmbolnăveau și mureau de subnutriție.

O atenție deosebită dădeau țărani de demult vestimentației care se compunea din tradiționalul costum popular. Era făcut din pânză de casă de in, din tort de cânepă, sau din fir

¹⁹⁶ Cf. investigațiilor din teren

de borangic, iar aspectul său influențat de zona Munteniei, Olteniei și Sibiului. Caracteristice zonei noastre sunt următoarele piese vestimentare: pentru femei se compunea din cămașă sau ciupac cusută cu una sau mai multe culori, zăvelci sau șorțuri, fusta care se pune pe sub ele, cusută la poale cu șebac, vesta, betele, , tulpanul pentru împodobitul capului, cusute cu mărgelile sau cu fir auriu, broboada pentru iarnă. Portul femeiesc a primit influențe din zona Arieșului (fota, vâlnicul), Sibiului (șorțurile negre tăiate specific portului ciobănesc). La noi femeile își cos cămașa cu cele mai frumoase culori și le împodobesc cu mărgelile strălucitoare, iar pe șorțuri țes cele mai frumoase motive florale, realizând adevărate opere de artă.

Acest port îl foloseau până în anii 1930 zilnic, pentru ca astăzi să fie folosit în împrejurări deosebite.

Portul bărbătesc se făcea din aceleași materiale, având următoarele piese: cămașă lungă sau ciupacul, ȋtarii, nădragii, cioareci (pantaloni), chimirul din piele, betele late, vesta, căciula din blană de miel, pălăria, sumanul. Și la bărbați se folosea fie numai culoarea neagră, iar pentru cusături mai multe culori.

În privința artei populare se mai păstrează în comuna noastră sub forma costumului tradițional prevăzut aproape în fiecare casă, a diferitelor obiecte de uz casnic pe care unii locuitori nu le-au distrus, a obiectelor de decoratie interioară în care femeile sunt neîntrecute (macate țesute sau alese, preșuri, cuverturi cusute, prosoape, fețe de masă, broderii, lucruri croșetate).

Caracterizare antroponimică

Studierea numelor dintr-o anumită zonă, a evoluției lor, prezintă o importanță deosebită, putând urmări pe firul timpului, genealogia unei familii.

Trăind în sate și cătune, stabilind între ei relații de rudenie prin căsătorie, s-au format mai multe familii purtând același nume (neamuri).

Până la 1900, din catagrafiile studiate, familiile erau numeroase, având 5-6-7 copii, obicei păstrat și după 1900. Deci familiile cu același nume erau numeroase, predominante fiind următoarele nume¹⁹⁷: Andronache, Anghel, Arioiu, Badea, Banu, Băbeanu, Băjenaru, Bălcescu, Băltac, Bănescu, Bododan, Bododa, Bunea, Bunescu, Cârstea, Călinescu, Comănescu, Cranga (azi Crangă, Creangă), Cristea, Dinu, Dobre, Dincă, Dogaru, Dragomir, Drăgușin, Dumitrașcu, Diaconu, Eftimie, Funieru, Gheorghe, Ghiordun (azi Ghiordunescu), Ghiță, Ilie, Iliuță, Ion, Iordache, Ionescu, Iancu (azi dispărut), Lazăr, Luță, Lărubescu, Mandrea, Matei, Morariu, Neacșu, Neagoe, Niculescu, Nicola, Nicula, Nicolae, Olteanu, Oroșanu, Oprea, Oneci, Orzea, Pană, Paraschiv, Pătrașcu, Pătru, Petcu, Petrescu, Părvu, Petria, Popescu, Preda, Protopopescu (azi dispărut), Rădoi, Radu, Rădău, Răduț (azi dispărut),

Rizea, Rotaru, Simion, Slăviteșcu, Soare, Stan, Stanciu, Stancu, Stroe, Stoica, Șerban, Șascăiu, Șerban, Ștefan, Tănase, Tănășie, Toma, Tomulescu, Țița, Trăistaru, Tudor, Troancă, Tudosie, Țățărigă (azi dispărut), Țițibașa (dispărut), Vladu, Voicu, Zamfirescu, Zamfir.

Aceste nume de familie, cu mici excepții, se mențin și astăzi, au mai apărut altele noi (Guguluci, Haber, Mustăța, Croitoru), altele au dispărut¹⁹⁸.

În privința numelui de botez (prenume) în secolele trecute s-a folosit onomastica creștină (Ion, Ioana, Marin, Maria, Marina, Gheorghe, Gheorghică, Gheorghina, Florea, Floarea, Elena cu variantele Lenuța, Leana, Ilinca, Anica, Anuța, Ana, Onel, Onica, Constantin, Dumitru, Dumitra, Mitică, Paraschiva, Ilie, Pavel, Petre, Petria, Dinu, Didina, Dina, Rada, Furuța, Stanca).

La ora actuală asistăm la o explozie a prenumelor fiind la modă două sau trei prenume, multe de proveniență străină.

De cele mai multe ori oamenii de la țară au și porecle și supranume pe care comunitatea li le-au atribuit plecând de la anumite trăsături fizice, politice, de comportament (Șchiopu, Ciungu, Șontropea, Mălai Mare, Găinaru, Gresoi, Pomisâta).

Toponimia

Este un instrument deosebit de valoros de cunoaștere a istoriei nescrise, o adevărată arhivă vie unde sunt păstrate evenimente din cele mai îndepărtate timpuri.

Principalele momente din viața acestei comune și-au găsit ecou în toponimie și hidronimie.

I. Iordan afirma că "*toponimia poate fi socotită drept istoria nescrisă a unui popor, o adevărată arhivă unde se păstrează amintirăa atâtor evenimente*"¹⁹⁹.

Numele comunei a fost dat în 1968, în cinstea lui Nicolae Bălcescu, a cărui familie avea moșia și conacul boieresc în această zonă. Numele de Bălcești derivă de la cuvintele slavone balc, Bălc, Bălcu, care înseamnă valea cu uscăciuni, valea seacă, nume luat de satul Valea Bălcească²⁰⁰.

Satul Rotărăști -a purtat acest nume de la întemeierea sa și derivă de la un anume Rotaru care se ocupa cu rotăria. Acesta venise din Ialomița cu alți locuitori din cauza năvălirilor barbare²⁰¹.

¹⁹⁷ Arh. ST. *Catagrafia din com. Bălcești și Stoiceni*, 1938, pach. XXII, dos. 11, f. 9-16.

¹⁹⁸ Al. Graur, *Nume de persoane*, București, 1965, p. 69-70

¹⁹⁹ I. Iordan, *Toponimia Românească*, București, 1963, p. 4

²⁰⁰ *Ibidem*, p. 121.

²⁰¹ *Ibidem* n. 101

Valea Balcească -situat pe malul drept al Topologului ca și cel anterior, de-a lungul unei ape curgătoare de la care și-a luat numele Familia Bălcescu. Este un toponim compus, format de la un nume propriu (Bălcescu), cu ajutorul sufixului ească.

Linia Hanului sat situat la vest de Valea Bălcescă. Numele și-l trage de la un drum frumos și drept ce duce la un han, adică la o casă mai mare unde în zilele de sărbătoare tineretul mergea la horă, han situat în cătunul Gădinești. Toponim compus din substantivul feminin linia și substantivul neutru în genitiv singular articulat cu articolul hotărât lui²⁰².

Satul Măzăraru este înconjurat de păduri, cu multe terenuri pomicole, așezat fiind pe partea dreaptă a Văii Șerbăneasa. Este un toponim social care arată ocupația locuitorilor în trecut, cultivatori de mazăre, de aici derivat cu sufixul ar²⁰³.

Satul Corbi așezat în partea estică a comunei Nicolae Bălcescu, pe partea stângă a Topologului. Sat de moșneni (oameni liberi) din timpul lui Mihai Viteazul, își trage numele de la un căpitan de oști, Micorb, care pentru vitejia sa a primit de la domn trei moșii (una la munte, alta la deal în actuala comună, iar a treia la șes, în câmpia Burnazului. Este un toponim format de la nume de persoană. Localnicii păstrează o legendă conform căreia exista o căpetenie militară care avea doi feciori, Corbu și Negru, de unde și numele de Corbi și Dealul Negru (pentru comuna Milcoiu)²⁰⁴.

Satul Schitu -situat deasupra dealului Corbi, își trage numele de la substantivul comun Schit, mănăstire mică, așezată într-un loc izolat. A fost o biserică de călugări care s-a ars și a rămas doar altarul care se află în grădina locuitorului Nicolae Marinică.

Tufani (fostul sat Socariciu), al cărui nume derivă de la pădure tânără de stejar, din substantivul comun tufan²⁰⁵.

Satul Ginerica are o denumire foarte veche. Se spune că demult locuia în sat o familie care avea două fete: Izbașa și Milca²⁰⁶. Izbașa s-a căsătorit în casă, satul luând numele de Ginerica de la soțul Izbașei (ginere în casă). Este un toponim provenit dintr-un substantiv comun cu sufixul ica.

Satul Popești situat ca și Ginerica pe dealul Corbilor, este un toponim simplu provenit de la un nume de persoană Popescu: format prin derivare cu sufixul ești.

²⁰² Al. Graur, *Nume de locuri*, București, 1974 p. 151

²⁰³ *Ibidem*, p. 169.

²⁰⁴ *Ibidem*, p. 187.

²⁰⁵ I. Iordan, *Op. cit.* p. 211.

²⁰⁶ *Ibidem*, p. 215.

Mângureni, situat pe partea dreaptă a Topologului, își trage numele de la măgurele (dealuri mărunte). Este un toponim topografic care descrie forma acestor dealuri și derivă din cuvintele magora, mângura²⁰⁷.

Satul Bănești consemnat în harta rusă din 1853, fiind situat pe un deal înalt, dealul Băneștilor. Format de la un nume de persoană și sufixul ești (Bănescu).

Satul Gâltofani atestat la 1652. Toponim simplu derivat cu ajutorul sufixului ani, format de la un nume de persoană și de la locul de origine.

Satul Șerbăneasa situat de-a lungul văii cu același nume. Legenda spune că -demult- în această apă care curgea foarte repede, s-a înecat o fată pe nume Șerbana. Toponim format de la un nume de persoană și sufixul easa.

Predești sat situat pe partea dreaptă a Topologului, la vest de Șerbăneasa, al cărui nume provine de la un nume de persoană (Predescu) și sufixul ești.

Bunești - situat pe un platou, la poalele dealului Bănești. Toponim format de la un nume de persoană, Bunescu și sufixul ești.

Dosul Râului situat pe partea stângă a Topologului mărginit de o pădure de fag și stejar. Este un toponim format din substantivul comun dos și substantivul comun râu în cazul genitiv cu articolul hotărât (-lui)²⁰⁸.

Valea Vii sat așezat de-a lungul văii cu același nume, care -pe timpuri- avea pe ambele părți vii care au dispărut din cauza filoxerei.

Pleșoiu sat situat în continuarea celui anterior, lat pe partea dreaptă a Topologului. Legenda spune că -în timpul domniei lui Mihai Viteazul- a trăit un comandant de oști Pleșoianu în acest sat de la care a apărut numele de Pleșoiu.

Există și toponime care denumesc anumite părți dintr-un sat, cătune grupuri de case în funcție de gradul de rudenie dintre locuitorii respectivi (Găbrieni, Ghermănești, Ghiouduni, Iordăchești, Ponovești, Voiculești, Trucmei, Oroșeni, Țițești, Cârstoi, Gentești, Cochințești, Rogozești, Niculești, Gogiomani, Ștefănești, Zăvoiieni, Stoicani).

Hidronimele

Zonă de deal cu numeroase ape curgătoare (pârâuri, gârle), izvoare, uștiubeie, lacuri, mlaștini, iazuri. Acestea -din vechime- omul le-a dat un nume care are semnificație anume.

Pe întinsul comunei N. Bălcescu există o mulțime de pâraie:

- Pârâul lui Anghel (Rotărăști) ce derivă de la un nume de persoană;
- Pârâul Bercului (Rotărăști) ce se varsă în Valea Bălcescă;

²⁰⁷ I. Iordan, *Toponimia românească*, București, 1963, p. 211.

²⁰⁸ I. Iordan *Op cit* p. 282

- Pârâul Bododea (Corbi) de la nume de persoană; Pârâul Broscăița (Măngureni) unde se află o cișmea cu debit mare de apă, cu multe ciuperci numite crăițe și unde cântă multe broaște;
- Pârâul lui Bunea -(Valea Bălcească) de la muntele Bunea;
- Pârâul Cântătorului (Popești) -ce se varsă în Valea Popii;
- Pârâul lui Cioacă (Schitu) -se varsă în Valea Ursului;
- Pârâul Lu Chică (Valea Bălcească) - nume de persoană Chica;
- Pârâul Lu Cojocar (Măngureni) - nume de persoană Cojocar;
- Pârâul Cojocea (Linia Hanului) - nume persoană Cojocea;
- Pârâul Lu Cotoc (Măngureni) - nume persoană Cotoc;
- Pârâul Lu Crețu (Măzăraru) - locuiau familii de țigani care se numeau Crețu;
- Pârâul lui Dobrinescu (Pleșoiu) - unde avea pământ moșierul Dobrinescu;
- Pârâul lui Dos (Gâltofani) - trecea printr-un loc izolat;
- Pârâul Eftimeștilor (Valea Bălcească) - nume persoană Eftimescu;
- Pârâul Frumușița (Corbii din Deal) - se varsă în valea cu același nume;
- Pârâul lui Gadiu (Linia Hanului) - nume persoană Gadiu;
- Pârâul lui Gârbitaru (Valea Vii) - nume persoană Gârbitaru;
- Pârâul Jianca (Valea Bălcească) - nume persoană Jianu;
- Pârâul Larg (Șerbăneasa) - se varsă în Valea Șerbăneasa;
- Pârâul Lu Laban (Valea Vii) - nume persoană Lăban;
- Pârâul Lu Mareș (Dosu Râului) - nume persoană Mareș;
- Pârâul Mătușii (Șerbăneasa);
- Pârâul Morilor (Dosu Râului) - ogradă cu meri;
- Pârâul Năucilor (Ginerica) - nume persoană Năucu;
- Pârâul Rece (Popești) - cu apă rece;
- Pârâul Tulbure (Șerbăneasa) - datorită prezenței argilei;
- Pârâul Țapului (Predești);

Uștubelele erau ochiuri de apă la suprafață peste care oamenii prăvăleau un trunchi de copac scobit în interior:

- La Uștiubeiu (Popești);
- Uștiubeiu Lu Chioncea (Măngureni) - nume persoană Chioncea;
- Uștiubeiu Lu Ivan Corbii din Deal) - făcut de un om Ivan;
- Uștiubeiu De La Mareșu (Dosul Râului) - nume persoană Mareș;
- Uștiubeiu Lu Răducea - făcut de Răduță (Măzăraru);
- Uștiubeiu Lu Gântu - făcut de Gântu (Șerbăneasa);

➤ Uștiubeiu Lu Gogu (Șerbăneasa) - făcut de Gogu;

Numeroasele lacuri au nume din cele mai variate:

➤ Matracuci (Dosu Râului);

➤ Ungureanului (Valea Vii);

➤ La Lacuri (Măzăraru);

➤ Lacul Mancii (Șerbăneasa);

➤ Lacul Lu Băcanu (Bănești).

Lacurile umede:

➤ La Broscăița;

➤ În Hoagă;

➤ La Ferigi;

➤ Hoaga Icoanei;

➤ Mocirla;

➤ La Anini;

➤ La Bălți;

➤ În Noroaie.

Există numeroase văi, cu apă sau fără apă:

➤ Valea cu Apă (Dosu Râului);

➤ Valea cu Apă (Schitu) înconjurată de păduri;

➤ Bălceasca (Valea Bălcească);

➤ Valea Cârstoia (Dosul Râului);

➤ Valea Comanca (Mângureni) - denumire păstrată de la Cumani;

➤ Valea Fundăturilor (Șerbăneasa) Ț se varsă în Valea Șerbăneasa;

➤ Valea Gâltofanului;

➤ Valea Hotarului (Linia Hanului) separă satul L. Hanului de satul Șerbăneasa;

➤ Valea Mariei Țigăncii (Dosu Râului) - pe malul ei avea casă o țigancă pe nume Maria;

➤ Valea Părului (Mângureni) - se află un păr bătrân;

➤ Valea Popii (Popești) - păduri de fagi salcâm unde au trăit mulți popi;

➤ Valea Roșca - nume de persoană;

➤ Valea Șerbăneasa - vale lungă cu arini și plute;

➤ Valea Țiganului -(Dosu Râului);

➤ Valea Vărățica -(Valea Vii).

- Valea Vii (Valea Vii) -vale cu sat²⁰⁹.

Toponimia formelor de relief este la fel de variată, neexistând nici o bucată de pământ fără numele și istoria ei. Zonă de deal, numeroase sunt dealurile piscurile, măgurile, dosurile, coastele, locurile accidentate de teren (râpe), poienile, potecile, drumurile, izlazarile:

- Dealul Bălceștilor (Valea Bălcească) - nume persoană;
- Dealul Bungeț (Schitu) - deal cu pădure și pomi fructiferi;
- Dealul Bolan (Valea Bălcească) -nume persoană Bolan;
- Dealu Căndeștilor (Șerbăneasa) - nume persoană;
- Dealu Catanei (Dosul Râului) -nume persoană Catana;
- Dealu Ciuhurezu (Corbi Deal) -cu pădure unde cântă ciuhurezii;
- Dealu Cârstoia (Dosul Râului) - nume persoană;
- Dealu Cuculicea (Ginerica) - nume persoană Cuculicea;
- Dealu Grui (Măngureni) - acoperit cu pădure de la via lui Fănică la vale;
- Dealu Fluturelui (Rotărești) - nume persoană Fluturelu;
- Dealu Frâsinelu (Linia Hanului) - acoperit cu frasini;
- Dealu Ghermănești (Popești) - nume persoană Gherman;
- Dealu Lutoaia (Rotărăști) - acoperit cu pădure;
- Dealu Miuleasa (Valea Vii) - acoperit cu pădure, nume de persoană Miuleasa;
- Dealu Măngurenilor (Măngureni) - acoperit cu pădure și se întinde de la via lui Fănică , până la dealu Izbășeștilor;
- Dealu Ograda Mare (Dosul Râului) - pomi fructiferi;
- Dealu Nanieștilor (Șerbăneasa) - pădure de fag și stejar;
- Dealu Ogrăzile Stancei (Șerbăneasa) -nume de persoană;
- Dealu Priboiu (Corbi) -trece drumul cu același nume;
- Dealu Rătești (Linia Hanului);
- Dealu lui Rădău (Valea Bălcească) -nume de persoană;
- Dealu Roșca (Măngureni) -nume de persoană Roșca;
- Dealu Schitului (Schit) - pădure și locuințe umane;
- Dealu Șirului (Valea Vii) - deal îngust și lung;
- Dealu Sporișului (Corbi Deal) - nume persoană Sporiș;
- Dealu Tufani (Tufani) - acoperit cu arbori (tufani);
- Dealu Trupinii (Șerbăneasa) - acoperit de Pădure;

²⁰⁹ Cf. Ecaterina Comănescu, *Monografia toponimică a comunei N. Rălescu*, 1980, lucrare în manuscris

- Dealu Ungureanului (Valea Vii) - fără pădure, păscut de turmele unui cioban Ungureanu;
- Dealu Șerbăneșei (Mazăraru) - punct al satului înconjurat de pădure;
- Dealu Voiculești (Linia Hanului) - nume persoană Voicu;
- Piscu lu Anghel (Rotărăști) - plantat cu pomi;
- Piscu Badii (Tufani) - loc înalt, nume persoană Badea;
- Piscu lu Bolan (Șerbăneasa) - nume persoană Bolan;
- Piscu lu Bunea (Valea Bălcească) - nume persoană;
- Piscu Bunii (Corbi Deal) - plantat cu pomi;
- Piscu Țapului (Șerbăneasa) - pădure și pomi;
- Piscu Unchiașului (Dosul Râului) - locuia un unchiaș;
- Piscu Linții (Gâltofani) - - nume persoană Lenți;
- Piscu Părului (Corbi) - plantație de peri;
- Culmea Tătarului (Linia Hanului) - trecea Drumul Tătarului în satul Rotărăști;
- Râpa Pupezii (Șerbăneasa) - cuiburi de pupăză;
- Râpa Roșie (Valea Bălcească) - Pare roșie la lumina soarelui;
- Râpa lu Andrei (Valea Vii) - nume persoană Andrei Necșulescu;
- Râpa lu Iancu (Valea Bălcească) - nume persoană Iancu;
- Râpa Mare (Corbi Deal);
- Râpa Marinei (Schitu) - nume persoană Marina;
- Râpa lui Troancă (Corbi Deal) - nume persoană Troancă
- Râpa lu Țogoe - unde a fost ucis un om Țogoe venit la furat la Florea al Preotesei;
- Râpa lu Nețu (Șerbăneasa) - nume persoană;
- Poiana cu Flori (Șerbăneasa) - cresc flori;
- Poiana Olarului (Corbi Deal) - un om făcea oale din lut;
- Poiana Frâsinelu (Linia Hanului) - pădure de frasini;
- Poiana Mare (Rotărăști) - loc arabil în pădure;
- Poiana lu Stan Hodoroagă (Ginerica);
- Poiana Oneceștilor (Șerbăneasa) - locuia o familie;
- Poiana Vărată (Valea Vii) - apar florile timpuriu;
- Poiana Via Preotesei (Pleșoiu) - a fost un conac al lui Mihai Viteazul;
- Drumul Tătarului (Rotărăști) - au trecut tătarii în 1242, pe lângă lacul Matracuci spre Topolog, la hanul din sat;
- Drumul Priboiului (Corbi) - leagă satul Corbi de Schitu, iazul Corbi și satul Schei, din comuna Dănicei;

- Drumul Pișcu Stanei (Măngureni) - leagă satul Măngureni de Valea Părului și de șoseaua Timoc Cocoru;
- Drumul Pișcu Badii (Tufani) - leagă satele Corbi Vale, Popești, Măcăi, din comuna vecină Cuca;
- Drumul pe sub Coastă (Tufani) - la poalele dealului ce leagă satele: Corbi Vale, Tufani, Schitu și Ginerica;
- Drumul Măngurenilor (Măngureni) - leagă acest sat de Izbășești (Milcoiu), Corbi Vale și Drumu ăl Mare;
- Drumul Liliacului (Dosul Râului) - leagă satul Corbi Deal de satul Schei, Comuna Dănicei;
- Drumul Gâltofani (Gâltofani) - leagă satele Măzăraru, Bunești, Bănești, Rotărăști;
- Drumul Ginerica (Ginerica) - leagă satul Corbi de Ginerica și comuna Cuca, județul Argeș;
- Drumul Floricești (Valea Vii) - leagă Valea Vii de Dealul Ungureanului și satul Cremenari din comuna Galicea;
- Drumul pe la Ficcate (Dosul Râului) - leagă acest sat de Obogeni din comuna Stoilești (nume de persoană Ficcate);
- Drumul Comănești (Corbi Deal) - leagă satul Corbi de Dănicei;
- Drumul Carului (Măzăraru) - leagă satul de terenul pomicol din Dealul Boului;
- Islazul comunal (Corbi Deal) - pentru pășunat;
- Islazul Pluții (Corbi Deal) - plute și mlăștinos;
- Islazul Cornetu (Șerbăneasa) - loc de pășunat, pădure de corn;
- Islazul Ulmet (Măzăraru) - pășune și pădure de ulmi;
- Islazul Voiculești (Șerbăneasa) - nume persoană Voicu;
- Islazul Pleșei (Pleșoiu).

Am încercat să cuprind aceste toponime -aproape în totalitate- pentru ca trecerea timpului să nu ducă la dispariția lor definitivă din memoria colectivă.

Capitolul 6

Concluzii și aspecte metodice

Informațiile cuprinsă în această lucrare dedicată comunei Nicolae Bălcescu, au menirea de a arunca o rază de lumină asupra vieții desfășurate pe aceste meleaguri de-a lungul timpului. Având în vedere complexitatea și diversitatea materialului istoric, s-ar putea elabora -pentru fiecare capitol- câte o lucrare specială, dedicată școlii, bisericii, toponimiei, etnografiei, folclorului, amintirilor celor mai vârstnici locuitori.

Nu putem afirma că lucrarea de față este completă în sensul că a cuprins toate documentele istorice existente, mai ales pe cele care nu figurează în cataloagele instituțiilor specializate (arhive, muzee). Există în posesia unor persoane particulare, bănuim, importante surse istorice, la care nu am avut acces din motive obiective.

Poate, pe viitor, vom încerca să studiem unele din documente istorice, prin bunăvoința posesorilor, pentru a elabora anumite articole ce vor fi folosite în special la orele de curs.

Lucrarea de față și-a propus să aducă în atenția celor interesați momente importante din trecutul acestor meleaguri vâlcene, ca mărturie pentru generațiile viitoare, că istoria este "*magistra vitae*", că ea nu trebuie abandonată, ci dimpotrivă, trebuie cercetată temeinic pentru a nu se crea anumite goluri de informație irecuperabile.

Mărturisim, cu sinceritate, cât de greu a fost în situațiile când nu dispuneam de material istoric pentru anumite perioade sau evenimente, pentru că lipseau acele elemente de sudură care să umple "*golul istoric*". De aceea este atât de necesară cercetarea pe mai departe, dar și din trecut, de către persoane pasionate de istorie, cu sau fără sprijinul instituțiilor statului (primărie, prefectură, școală) știut faptul că se manifestă o nepăsare totală față de acest subiect.

Despre perspectivele comunei N. Bălcescu -în pragul mileniului trei- nu se poate afirma că sunt optimiste, datorită conjuncturii existente pe plan național, dar mai ales al factorilor locali.

În ciuda acestei situații, care sperăm că va fi temporară, locuitorii de acum și din viitor ai aceste comune, vor ști să reînvie tot ce au avut mai bun urmașilor, vor căuta să realizeze acea atmosferă spirituală existentă până acum câteva decenii, acel climat patriarhal specific satului românesc și fără d care acesta va fi sortit unui loc într-un muzeu oarecare și nu în viața de fiecare zi.

Acestui climat de degradare spirituală a satelor i se poate opune -pe plan local- școala care, prin munca dascălilor ei, poate să readucă în mintea și inimile celor tineri viața de altădată a străbunicilor și bunicilor lor.

Sigur că nu este o muncă ușoară, nici de scurt durată, dar, de dragul celor ce s-au perindat pe aceste locuri, merită acest efort.

Singurul compartiment care nu înregistrează prea mari disfuncționalități este acela al bisericii, oamenii neavând nevoie de stimulenți financiari pentru a avea o credință în Dumnezeu. Și aici, ca și în cazul școlii, biserica prin slujitorii ei preoții, poate duce la reșezarea vieții în făgașul ei normal. Mai pot exista și acum preoți care să se dedice în totalitate enoriașilor și comunității din care fac parte, așa cum a fost cazul preotului Ioan Stănescu care și-a folosit lunga-i existență pentru a lăsa ceva demn în urma sa.

Dar credem că tonul trebui să-l dea școala pentru ca lucrurile să decurgă normal.

O comună cu un trecut atât bogat va ști să-și caute și să-și găsească echilibrul normal pe drumul istoriei, având drept călăuză acest trecut deosebit.

Prin familia strălucită a Bălceștilor, prin impactul pe care l-a avut și-l are viața și opera lui Nicolae Bălcescu, această comună a intrat în conștiința istorică europeană, prin demersurile marelui cărturar și om de suflet, Horia Nestorescu- Bălcești, care a făcut din Bălcescu, idolul vieții lui, rațiunea de a exista.

Păcat că această localitate nu-l mai are în mijlocul ei pe acest om care i-a adus servicii deosebite; dar succesorii săi la conducerea Muzeului Nicolae Bălcescu îi duc opera mai departe.

Ca o confirmare a ceea ce am afirmat anterior, fiecare pagină și informație din această lucrare, va fi folosită la maximum în timpul orelor de curs.

Datorită introducerii din anul școlar 1999-2000, în cadrul planului de învățământ, a cursurilor opționale, intenționăm ca în anul școlar 2000-2001, să predăm un curs de istorie locală, cu tematica acestei lucrări. Astfel, vom detalia fiecare aspect al lucrării, dându-i o structură accesibilă vârstei elevilor.

De asemenea, vom stimula elevii în a prezenta la școală documente vechi, obiecte tradiționale pentru a alcătui un mic muzeu, catalogându-le împreună cu ei stimulând astfel inițiativa de grup.

Tot în cadrul acestui curs opțional dorim să realizăm o culegere care să cuprindă obiceiuri, balade, legende, proverbe, ghicitori, amintiri ale celor vârstnici, pe care elevii să le culegă personal, iar la școală să le discutăm.

Prin astfel de cursuri se poate forma - încă de la o vârstă fragedă- dragostea și respectul pentru trecutul lor, pentru ei înșiși, pentru a evita prosternarea în fața

prosperității occidentale care duce la pierderea identității naționale. Vom realiza un studiu comparativ pe satele de proveniență al elevilor pentru a extrage asemănările și deosebirile la tematica dată, pentru a observa unitatea fluxului istoric în această zonă.

Dacă fiecare elev aduce cu sine povestea unui pârâu, a unui deal, sat sau persoană, înseamnă că s-a implicat în cercetarea acestor meleaguri.

Împreună cu colegii de geografie, română, religie, acest curs poate căpăta un caracter pluridisciplinar benefic pentru cele trei arii curriculare.

Pentru ca munca aceasta să nu rămână doar în caietele elevilor și în mapele profesorilor, avem intenția de a realiza un fel de jurnal istoric, în care -pe lângă consemnarea unor evenimente importante din istoria comunei și a țării- elevii să scrie cu propria mână câte un mic articol de istorie locală, pentru ca munca și numele lor să rămână în paginile acestui jurnal ce se va păstra în arhiva școlii. Pe lângă realizarea acestui opțional vom utiliza lucrarea de față și în predarea istoriei românilor, unde la fiecare capitol vom accentua contribuția acestor meleaguri la istoria națională.

Astfel, de la capitolul doi dedicat cadrului istoric vom insista asupra subiectului de toponimie și hidronimie, de unde vine numele de Bălcescu, ideea că această familie și-a luat numele de la sat și nu invers, denumirea fiecărui sat și cătun, cu explicația lui, numele de ape, toate cu conotația lor istorică. În ceea ce privește urmele așezărilor omenești pe teritoriul patriei noastre, vom prezenta faptul că pe aceste meleaguri au fost descoperite la începutul secolului XX, topoare din piatra foarte frumos executate datând din perioada mezolitică.

De asemenea, nu trebuie omise acele urme de așezări umane, aflate pe valea Stoicii în fosta comună Stoiceni.

La subpunctul epoca feudală, vom accentua existența celor două tipuri de proprietate (țăranii liberi din Corbi și moșiile anterior menționate).

Vom dezbate anumite aspecte pe baza documentelor existente, dar și a acelor aflate în posesia anumitor persoane.

Vom studia și felul vieții în acea perioadă, cu ocupațiile și obiceiurile existente.

Vom accentua raporturile clăcașilor cu boierii, cu mănăstirile proprietare a terenurilor din zonă.

Se vor face referiri la familia Bălcescu de la origini până la dispariție, evidențiind importanța anumitor membrii ai ei pentru societatea românească, în special a lui Nicolae Bălcescu, al cărui vis a fost ca ideile sale de emancipare și propășire a țăranului român să înceapă chiar cu propria moșie.

Trebuie evidențiată actualitatea ideilor politice și sociale ale lui Bălcesu, vizionarismul său politic. Elevii vor fi puși să deducă anumite concluzii pentru a li se dezvolta discernământul istoric.

Unirea, războiul de independență și cel de reântregire a neamului românesc, își găsesc în lecțiile de istorie suficiente ecouri locale. Contribuția locuitorilor pe câmpul de luptă prin menționarea numelor celor căzuți, face o parte din elevi să regăsească în acești eroi rude îndepărtate, creându-se astfel o legătură afectivă în timp. Prin citirea tabelor catagrafice, a listelor de împrăștiere, cu familiile, suprafețele și punctele unde s-au făcut împrăștiările face ca o parte din ei să afle proveniența averii funciare deținută de părinții lor.

Pentru epoca contemporană se vor aduce completări cu elemente de istorie locală: viață economică și socială, participarea la cel de-al doilea război mondial, cooperativizarea și instaurarea regimului comunist cu aspectele lui pozitive și negative, viață spirituală, accentuând importanța școlii pentru comunitate și urmările în timp ale școlarizării tuturor copiilor.

La orele afectate culturii, vor fi evidențiate personalitățile care s-au ridicat de pe aceste meleaguri.

Toate aceste informații vor fi puse la dispoziția elevilor, ei având obligația să-și alcătuiască fișe, să facă mici studii comparative să lucreze în grup. Pentru o mai bună aprofundare a informațiilor primite, elevii vor întocmi scurte referate pe anumite teme, familiarizându-i cu acest sistem de lucru.

Aceste obiective sunt obligatorii atât pentru propunător cât și pentru elevi, mai ales că istoria este disciplină de examen pentru obținerea certificatului de capacitate, iar exigența trebuie sporită de ambele părți.

Bibliografie

A. Izvoare:

- D. R. H., București, Ed. Academiei R. S. R., Țara Românească, 1950, 1965, 1969;
- Colecțiile Muzeului Memorial Nicolae Bălcescu;
- Colecția de zapise ale moșnenilor din Corbi -Colecție particulară;
- Arhiva Comunei Stoiceni, Bălcești și Corbi din cadrul Arhivelor Statului, filialele Rm.-Vâlcea, Pitești, București;
- Arhiva Comunei Nicolae Bălcescu;
- "A. E. A." (Pitești) - 1909, 1929, 1940;

B. Lucrări generale și speciale:

- Badea L., Rusenescu Constanța, Județul Vâlcea, București, Ed. Academiei R.S.R., 1970;
- C. Bodea, P. Cernovodeanu, H. Nestorescu-Bălcești, Vatra Bălceștilor, Bălcești pe Topolog, 1971;
- C. Bodea, P. Cernovodeanu, Materiale noi pentru biografia lui N. Bălcescu, (II), în "Studii" 16, București, 1963;
- P. Barțașu, Pământ și săteni în deceniul premergător aplicării Legii agrare din 1864 în județele Vâlcea și Argeș, S. V., VII-VIII, Rm.-Vâlcea, 1979;
- V. Brătulescu, Biserici din Argeș și Vâlcea, București, 1934;
- G. Ciușescu, G. Fira, M. Popescu, Culegere de folclor din județul Vâlcea și împrejurimi bucureștene, București, 1928;
- I. Cojocaru, Documente privitoare la economia Țării Românești, 1800-1850, vol. I-II, București 1958;
- Constantinescu-Stoiceni, Un altar numit catedrală, Iași, 1999;
- P. Coteș, Geomorfologia României, București, Ed. Tehnică, 1973;
- R. Cresiu, Recensământul agricol al României din 1941 vol.I, București 1945;
- Gh. Deaconu, Etnografia Vâlceană, în S. C. I. A., 1982;
- Donat, C. Retegan, Catagrafia Țării Românești de la 1831, București, 1972;
- V. Drăghicescu, Monumente istorice din Oltenia, B. C. I., XXIV, 1931;
- G. Fira, Nunta în județul Vâlcea, București, 1928;
- C. Giurescu, Material pentru istoria Olteniei sub austriaci, București, I (1716-1725), nr. 66;
- Al. Graur, Nume de persoane, București, 1965;
- Al. Graur, Nume de locuri, București, 1972;
- Gr. Ionescu, Arhitectura populară românească, București, 1955;

- Iordan, Toponimia românească, București, 1963;
- N. Iorga, Sate și mănăstiri din România, 1926, București, ed. a II-a;
- G. I. Lahovari, Dicționar geografic al județului Argeș, București, 1888;
- G. I. Lahovari, C. I. Brătianu, Gr. Tocilescu, Marele dicționar geografic al României, I, București, 1898;
- G. Minei, Nunta în județul Argeș, București, 1941;
- Al. Odobescu, Însemnări despre monumentele istorice în județele Vâlcea și Argeș, în "Opere", vol. II Ed. Academiei R. S. R., București, 1967;
- Gh. Părnuță, Istoria învățământului în Țara Românească, sec. XVII-XIX, București, 1974;
- A. Popovăț, C. Rapaport, Privire generală asupra solurilor dintre Olt și Vedea-Topolog, Ed. Academia R. P. R., București, 1959;
- Pr. I. Popescu-Cilieni, O veche catagrafie a Eparhiei de Râmnic, București, 1943;
- Recensământul general al populației României, București, Ed. Institutul Central de Statistică, 1938;
- "Studia et acta musei", vol. I, II-III, Bălcești pe Topolog, 1969, 1970, 1971;
- C. Tamaș, P. Bardașu, S. Purece, H. Nestorescu-Bălcești, Contribuția județului Vâlcea la susținerea de independență, Studii și documente, 1977;
- Vlăduțoiu, Etnografia românească, București, 1973;

C. Lucrări în manuscris:

- S. Bănescu, Monografia geografică a comunei N. Bălcescu, 1981;
- E. Comănescu, Monografia toponimică a comunei N. Bălcescu, 1980;
- N. Voicu, O monografie a comunei Stoiceni, 1971;

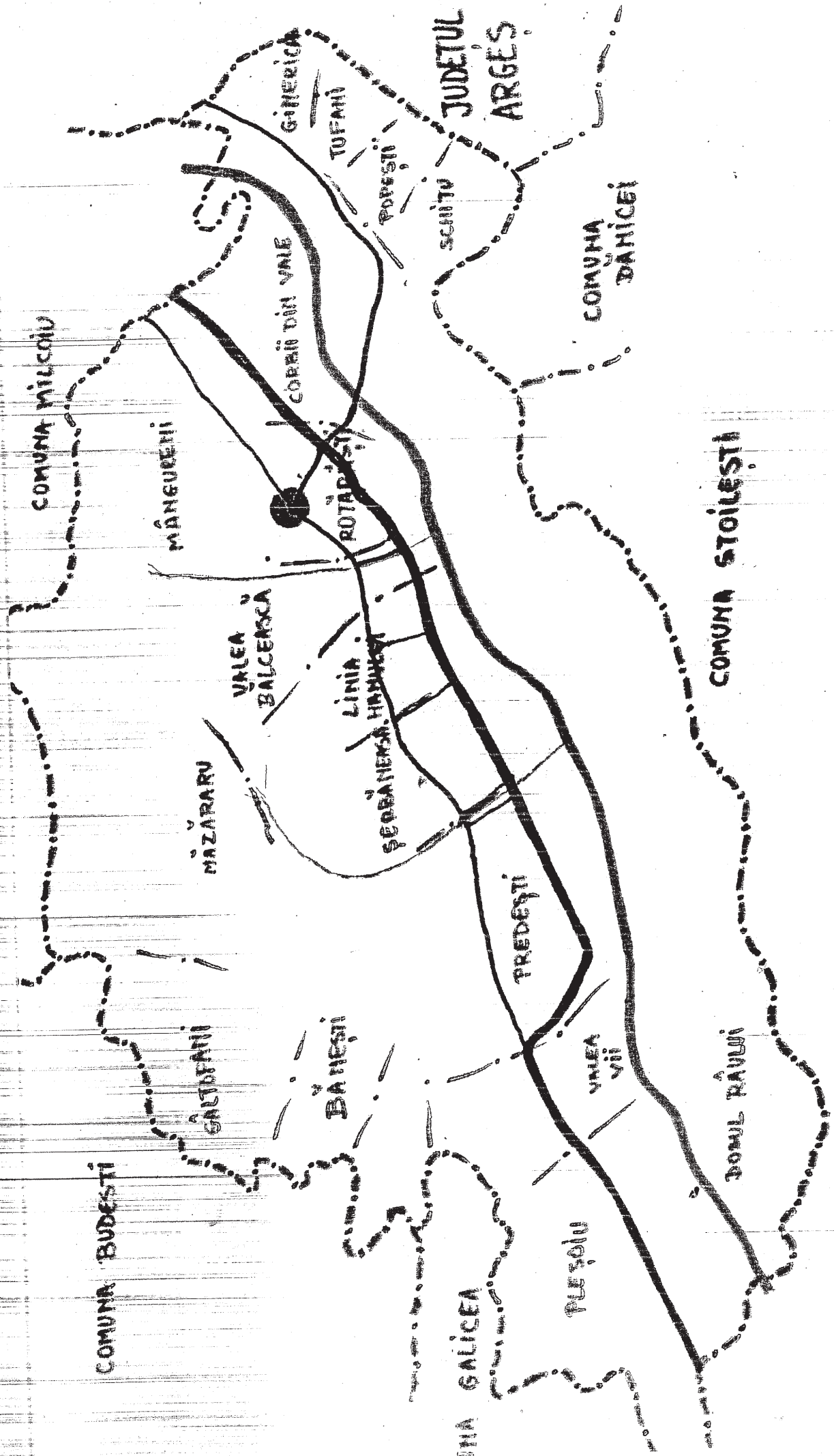
Lista Abrevierilor

- AEA - Anuarul Eparhiei Argeşului;
BAR - Biblioteca Academiei Române;
BCI - BMI - Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice;
DIR - Documente privind istoria României;
DRH - Documenta Romaniae Historica;
RGG - Revista de geografie şi geologie;
SCIA - Studii şi cercetări de istoria artei;
SV - Studii Vâlcene;
Arh. - arhivă;
Cap. - capitolul;
Cf. - conform;
Com. - comună, comunicare;
Doc. - document;
Dos. - dosar;
Ed. - editură, ediția;
Jud. - județul;
M-rea. - mănăstirea;
Nr. - numărul;
Op. cit. - opera citată;
P. - pagina;
Pach. - pachetul;
Sf. - sfântul;
St. - statului;
Sc. - situație centralizată;
V. - verso, vezi;
Vol. - volumul.

Anexe Hărți

1. Poziția comunei N. Bălcescu în cadrul județului Vâlcea;
2. Harta vetrelor de sat, com. N. Bălcescu, județul Vâlcea;
3. Modul de utilizare a terenurilor în a doua jumătate a secolului XIX;
4. Modul de utilizare a terenului, com. N. Bălcescu, județul Vâlcea, 2000;

B I B L I O G R A F I E

1. Cornelia Bodea, Paul Cernovodeanu, Horia Nestorescu-Bălcești-Vatra Bălceștilor - Studii și documente, Bălcești pe Topolog, 1971
2. Horia Nestorescu-Bălcești - Nicolae Bălcescu - Urme în bronzul istoriei, Craiova, Scrisul românesc, 1988.
3. G.I. Lahovari, Dictionar geografic al județului Argeș, București, 1888.
4. Anuarul Eparhiei Argeșului (Pitești), 1909
5. Anuarul Eparhiei Argeșului, (Pitești), 1929
6. Anuarul Eparhiei Argeșului, (Pitești), 1940
7. Buletinul Monumentelor Istorice, XXVII, București, 1934.
8. Recesământul general al populației României, București, 1938.
9. Ecaterina D. Tomida - Cusăturile și broderiile costumului popular din România, București, Editura tehnică
10. Stoica, Georgeta - Arhitectura interiorului locuințeiărănești, Muzeul din Rimnicu Vilcea, 1974.